



POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO



Strategia

Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego



Spis treści

Wprowadzenie	4
Uwagi formalne.....	4
Uwagi merytoryczne	5
I. Podstawa prawna Strategii ZIT	6
II. Spójność Strategii ZIT z krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi	7
Dokumenty Unii Europejskiej	7
Dokumenty krajowe.....	8
Dokumenty regionalne	13
Ważniejsze dokumenty branżowe na poziomie krajowym i regionalnym	15
Dokumenty lokalne – Krakowa i gmin strefy podmiejskiej.....	16
Dokumenty polityki spójności UE 2014-2020	23
III. Obszar wsparcia Strategii ZIT	32
IV. Wnioski z diagnozy obszaru wsparcia.....	33
1. Rozwój demograficzny KrOF i procesy suburbanizacji	33
2. Kapitał ludzki KrOF, potencjał edukacyjny i rynek pracy	33
3. Przedsiębiorczość i atrakcyjność inwestycyjna	35
4. Infrastruktura drogowa i zrównoważony transport metropolitalny.....	37
5. Stan środowiska przyrodniczego, efektywność energetyczna i infrastruktura ochrony środowiska	39
6. Infrastruktura zdrowia i polityka społeczna.....	41
7. Relacje sieciowe w ramach KrOF	43
8. Problemy i wyzwania rozwojowe w opinii podmiotów z gmin KrOF	43
V. Terytorialny wymiar wsparcia	45
VI. Cele rozwojowe do realizacji w ramach ZIT	53
VII. Priorytety rozwojowe i działania do realizacji w formule ZIT	59
Priorytety Celu 1: Wysoka konkurencyjność gospodarcza Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego.....	59
Priorytety Celu 2: Wysoka jakość życia na terenie KrOF	60
Priorytety Celu 3: Zintegrowane zarządzanie KrOF	63
Wskaźniki Strategii ZIT	64
VIII. Projekty do realizacji w formule ZIT oraz tryb i kryteria wyboru Projektów Strategii ZIT	70
IX. Projekty o charakterze komplementarnym	73
X. Plan finansowy i odniesienie projektów do instrumentów finansowych.....	75
XI. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko Strategii ZIT KrOF	79
XII. System wdrażania.....	82
Podstawa prawna funkcjonowania oraz struktura Związku ZIT – Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.....	82
Zasady i system wyboru oraz realizacji projektów	84
Zatwierdzenie i aktualizowanie Strategii ZIT.....	85
Opis podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Strategii.....	85
Zasady partycypacji podmiotów lokalnych w procesie wdrażania Strategii ZIT	86
System monitorowania Strategii ZIT	87

XIII. Zasada partnerstwa i zaangażowanie lokalnych partnerów w przygotowanie Strategii ZIT	88
Tworzenie partnerstwa	88
Konsultacje	90
Załączniki Strategii ZIT	95
Załącznik nr 1 – Diagnoza obszaru wsparcia	95
Załącznik nr 2 – Matryca logiczna	95
Załącznik nr 3 – Wykaz projektów zgłoszonych do realizacji w ramach trybu pozakonkursowego	95
Załącznik nr 4 – Projekty komplementarne i uzupełniające POIiŚ	95
Załącznik nr 5 – Koncepcja systemu transportu KrOF	95

Spis tabel

Tabela 1. Wybrane dokumenty branżowe poziomu krajowego i regionalnego, związane z problematyką Strategii ZIT	15
Tabela 2. Odwołania do celów ZIT w strategiach gmin strefy podmiejskiej	18
Tabela 3. Analiza SWOT terytorium KrOF w obszarach objętych ZIT	46
Tabela 4. Wskaźniki Strategii ZIT powiązane z realizacją RPO WM oraz POIiŚ	65
Tabela 5. Kryteria zgodności projektów pozakonkursowych z celami Strategii ZIT i dokumentami planistycznymi	71
Tabela 6. Plan finansowy Strategii ZIT Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego.	76

Spis rysunków

Rysunek 1. KroF na tle woj. małopolskiego i subregionu Krakowski Obszar Metropolitalny	32
Rysunek 2. Terytorialne zróżnicowanie najważniejszych problemów rozwojowych w KrOF	50
Rysunek 3. Terytorialne zróżnicowanie potencjałów rozwojowych KrOF (nawiązujących do celów Strategii ZIT)	51
Rysunek 4. Schemat organizacji Związku ZIT – Stowarzyszenia Metropolia Krakowska	83

Wprowadzenie

Uwagi formalne

1. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego, określana dalej jako **Strategia ZIT** lub **Strategia ZIT KrOF**, powstała na zlecenie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.
2. W Strategii ZIT stosowane jest następujące nazewnictwo:
 - a. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2020, przyjęta w 2010 r., określana będzie dalej jako **KSRR**;
 - b. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjęta w 2011 r., zwana będzie **KPZK**;
 - c. Strategia Rozwoju Kraju 2020 – najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., określana będzie jako **SRK**;
 - d. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, zwana będzie **SRWM**;
 - e. Dokument pod nazwą „Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Umowa Partnerstwa”, z 21.05.2014 r., określający strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014-2020, określana będzie **Umową Partnerstwa** lub **UP**;
 - f. Priorytety inwestycyjne, opisane w Umowie Partnerstwa określane będą jako **PI**;
 - g. Formuła Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, jako instrument realizacji krajowej polityki rozwoju w tzw. Obszarach Strategicznej Interwencji (OSI) w postaci wyodrębnionej alokacji finansowej dla wsparcia miasta wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego realizowanego, zwana będzie **ZIT**;
 - h. „Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020”, stanowiący Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 240/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 4 marca 2015 r., określane będzie jako **RPO WM**;
 - i. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 określane będzie jako **POIiŚ**;
 - j. „Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 – projekt – wersja 3.0”, stanowiący Załącznik nr 1 do Uchwały nr 577/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 14 maja 2015 r., zwany będzie **SzOOP**;
 - k. Krakowski Obszar Funkcjonalny, obejmujący część Metropolii Krakowskiej w rozumieniu KSRR oraz RPO WM określane jest jako **KrOF**;
 - l. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju zwane będzie dalej **MIR**;
 - m. Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Małopolskiego, czyli Zarząd Województwa Małopolskiego, określane będzie jako **IZ RPO WM**;
 - n. Gminy położone na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego, podejmujące się współpracy w formule ZIT, określane będą jako **Gminy ZIT**;
 - o. Stowarzyszenie Metropolia Krakowska, będące formułą zinstytucjonalizowanego partnerstwa, określanego w krajowych dokumentach programowych jako Związek ZIT, zwane będzie **SMK, Stowarzyszeniem ZIT, lub Związkiem ZIT**;

- p. Dokument pt. „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, lipiec 2013, zwany będzie **Wytycznymi ZIT**.
 - q. Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji, który przeprowadzał w grudniu 2014 r. i lutym 2015 r. konsultacje społeczne Strategii ZIT w gminach Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego, określane będzie, jako **MISTiA**.
3. Strategię ZIT na zlecenie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska opracowała firma **ALEKSANDER NOWORÓL KONSULTING** oraz Pracownia Planowania i Projektowania Systemów Transportu **ALTRANS** - w części dotyczącej diagnozy i rozwoju systemów transportu.

Uwagi merytoryczne

Zgodnie z zapisami RPO WM, zintegrowane podejście terytorialne ma na celu wykorzystanie specyficznych potencjałów terytorialnych i likwidację barier w rozwoju poszczególnych obszarów województwa. Polega to na zastosowaniu w określonych dziedzinach takiej interwencji, która zapewni efektywne wykorzystanie zasobów oraz niwelację deficytów. Interwencję ukierunkowaną na zrównoważony rozwój obszarów miejskich w okresie programowania 2014-2020 realizuje się w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, zakładającej zintegrowane przedsięwzięcia łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego.

W świetle wymogów formalnych Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego podstawowym warunkiem dla realizacji inwestycji w formule ZIT jest posiadanie przez zainteresowane partycypacją podmioty dokumentu strategicznego. Dokumentem tym jest „**Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego**”.

Zgodnie z założeniami przyjętego modelu, formuła ZIT ma przyczynić się do zwiększenia efektywności realizacji polityki spójności. Idea prowadzenia działań na obszarach funkcjonalnych uznaje współpracę na rzecz rozwiązywania wspólnych problemów za podstawę ubiegania się o wsparcie z funduszy europejskich. Istotna jest realizacja przedsięwzięć łączących działania „twarde” i „miękkie”, finansowane zarówno z EFRR, jak i z EFS. Z tego względu, projekty realizowane w ramach ZIT mają charakter projektów zintegrowanych.

Główną ideą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych jest umożliwienie powiązania finansowania z różnych osi priorytetowych i jednego lub kilku programów operacyjnych (przekrojowo) w sposób umożliwiający dokonywanie interwencji wielowymiarowych i międzysektorowych w drodze odpowiednich rozwiązań w strategiach terytorialnych.

I. Podstawa prawna Strategii ZIT

Podstawę prawną dla funkcjonowania związków ZIT oraz tworzenia i przyjęcia Strategii ZIT stanowią:

- **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013** z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy, dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne, dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 [art.15, art. 36 art. 96];
- **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013** z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) NR 1080/2006 [art. 6, art. 7] .

Akty te wskazują, że wsparcie miejskich obszarów funkcjonalnych w ramach środków polityki spójności ma być kierowane z poziomu krajowego na zintegrowane działania, wynikające ze strategii rozwoju obszarów miejskich, bądź innych strategii lub paktów terytorialnych.

Uwarunkowania realizacji instrumentu ZIT zawiera Umowa Partnerstwa, określająca zasady programowania perspektywy finansowej na lata 2014-2020 (rozdział 3.3.2. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne). UP zakłada warunek przygotowania strategii dla instrumentu ZIT, realizowanego w miejskich obszarach funkcjonalnych.

W systemie prawa krajowego podstawa prawna realizacji ZIT zawarta jest w Ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014- 2020 (Dz.U. 2014 poz. 1146). Ustawa w rozdziale 11 w art. 30 określa zasady i warunki realizacji ZIT w ramach regionalnych programów operacyjnych oraz zasady tworzenia Strategii ZIT.

Zgodnie z ww. ustawą (art. 30 ust. 6) bezpośrednią podstawą prawną Strategii ZIT jest decyzja Związku ZIT, w tym przypadku Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Metropolia Krakowska¹, w sprawie przyjęcia Strategii ZIT KrOF.

Możliwość realizacji ZIT w miejskim obszarze funkcjonalnym Krakowa wynika bezpośrednio z zapisów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (rozdział 4.2.)

¹ Stowarzyszenie Metropolia Krakowska jest opisane w rozdziale XII. System wdrażania.

II. Spójność Strategii ZIT z krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Strategia ZIT jest spójna z opisanymi poniżej dokumentami unijnymi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi.

Dokumenty Unii Europejskiej

„Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”

Strategia *Europa 2020* to unijna strategia wzrostu na najbliższe dziesięciolecie, stanowiąca najwyższy poziom odniesienia przy programowaniu strategicznym każdego poziomu programowania państw Unii Europejskiej. Dokument zawiera wizję społecznej gospodarki rynkowej dla Europy XXI wieku, ujętej w trzy powiązane priorytety: rozwój inteligentny, rozwój zrównoważony i rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Rozwój inteligentny oznacza zwiększenie roli wiedzy i innowacji jako sił napędowych przyszłego rozwoju. **Szczególne role w kształtowaniu rozwoju inteligentnego przypada miastom – zwłaszcza akademickim – jako głównym ośrodkom wiedzy i innowacji.** Ważnym aspektem są inicjatywy związane z poprawą dostępności i jakości wszystkich poziomów kształcenia i szkolenia, zwiększenie ich otwartości m.in. poprzez lepsze łączenie rezultatów procesu kształcenia z potrzebami rynku pracy oraz ułatwienie młodzieży wchodzenie na rynek pracy.

Rozwój zrównoważony oznacza budowanie zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów. **W realizację tego priorytetu wpisywać się powinna polityka zrównoważonego rozwoju miast.** Elementami tej polityki są: podnoszenie efektywności energetycznej, ograniczanie emisji zanieczyszczeń, w tym CO₂ we wszystkich sektorach (w tym transporcie, energetyce, budownictwie, przemyśle), kształtowanie zrównoważonej konsumpcji, zrównoważony rozwój przemysłu, zwłaszcza w oparciu o innowacyjne małe i średnie przedsiębiorstwa. Elementem zrównoważonego rozwoju jest także polityka przemysłowa, w tym poprawa otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do innowacyjnych MŚP.

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oznacza wzmocnienie pozycji obywateli i budowę spójnego społeczeństwa min. poprzez zapewnienie wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje, zwalczanie ubóstwa oraz modernizowanie rynków pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej. Do działań związanych z programem na rzecz zatrudnienia Strategia zalicza m.in. zapewnienie w toku kształcenia na wszystkich poziomach zdobywania kompetencji koniecznych do kontynuowania nauki i na rynku pracy oraz wspieranie nowych sposobów utrzymania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym i wspieranie aktywności osób starszych;

Strategia wyznacza także zadania w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem, w tym opracowanie i przeprowadzenie działań mających na celu rozwiązanie konkretnych problemów grup szczególnie zagrożonych (w tym osób starszych, osób niepełnosprawnych i bezdomnych); Powyższe cele powinny być przekładane na krajowe cele i metody działania, z uwzględnieniem krajowej i lokalnej specyfiki. **Analizując przyjęte w Strategii KrOF cele i działania można zatem stwierdzić, iż wpisują się one w cele Strategii Europa 2020 – przyczyniając się do realizacji wszystkich trzech priorytetów: rozwoju inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającemu włączeniu społecznemu.**

Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020. W kierunku sprzyjającej społecznemu włączeniu, inteligentnej i zrównoważonej Europy zróżnicowanych regionów

Celem Agendy jest zapewnienie strategicznych wytycznych rozwoju terytorialnego, wsparcie włączania wymiaru terytorialnego do różnych dziedzin polityki, na wszystkich szczeblach rządów oraz zagwarantowanie realizacji strategii Europa 2020 zgodnie z zasadami spójności terytorialnej, traktowanej jako zbiór zasad harmonijnego, efektywnego i zrównoważonego rozwoju przestrzennego dająca równe szanse obywatelom i przedsiębiorstwom, bez względu na ich miejsce zamieszkania lub siedzibę, oraz pozwalająca w najpełniejszy sposób wykorzystać ich potencjał terytorialny. Agenda zakłada, iż w obliczu globalizacji kluczowymi obszarami są metropolie i centra rozwoju o znaczeniu międzynarodowym, jednak dla wykorzystania ich dynamiki dla rozwoju całych regionów konieczne jest tworzenie sieciowych powiązań z obszarami peryferyjnymi. Do priorytetów terytorialnych, istotnych dla Strategii KrOF, Agenda zalicza m.in.:

1. Wspieranie zintegrowanego rozwoju w miastach, które powinny działać poza swoimi granicami administracyjnymi i koncentrować się na regionach funkcjonalnych.
2. Zapewnienie globalnej konkurencyjności regionów w oparciu o silne gospodarki lokalne – w tym wykorzystywanie kapitału społecznego i zasobów terytorialnych oraz rozwój innowacji i inteligentnych, terytorialnie ukierunkowanych strategii specjalizacyjnych.
3. Usprawnienie powiązań terytorialnych na rzecz obywateli, społeczności i przedsiębiorstw. Dla spójności terytorialnej istotne znaczenie ma mobilność, w tym zagwarantowanie dostępu do sprawnego, transportu i sieci transeuropejskich oraz efektywne rozwiązania w zakresie transportu intermodalnego w regionach miejskich, a także sprawiedliwy, cenowo i przestrzennie, dostęp do usług publicznych, informacji i wiedzy. Duże znaczenie ma także zdecentralizowane, wydajne, bezpieczne i przyjazne dla środowiska wytwarzanie energii odnawialnej.
4. Zarządzanie i budowanie powiązań między ekologicznymi, krajobrazowymi i kulturowymi walorami regionów. Warunkami rozwoju zrównoważonego są sprawnie funkcjonujące systemy ekologiczne, ochrona i kształtowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazów, a także poczucie tożsamości regionalnej i lokalnej.

Sygnatariusze Agendy zachęcają miasta do opracowywania i przyjmowania zintegrowanych strategii i planów zagospodarowania przestrzennego, celem zwiększenia skuteczności wszystkich działań podejmowanych na danym terytorium.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia rozwoju kraju 2020 (SRK) to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020. Strategia zwraca uwagę na rolę miast jako ośrodków rozwoju, które muszą stać się miejscami bardziej przyjaznymi do życia, pracy, prowadzenia działalności gospodarczej, korzystania z dóbr kultury, wypoczynku i rozrywki. Celem głównym SRK jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Realizację celu zapewnić mają działania w trzech głównych obszarach strategicznych.

Obszar I. Sprawne i efektywne państwo

Obejmuje przekształcenia instytucjonalne utrwalające sprawne państwo - wyższą jakość funkcjonowania instytucji publicznych. Dla Strategii ZIT najistotniejszym elementem jest założenie, iż w perspektywie 2020 zostanie wprowadzony obowiązek sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego miejskich obszarów funkcjonalnych. Istotną rolę przy pisuje budowaniu kapitału społecznego, w tym wzmacnianie postaw aktywnego, świadomego obywatelstwa, upowszechnianie partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji, a także promowanie postaw proprzedsiębiorczych i proinnowacyjnych. Do zadań tych odnoszą się Priorytety Celu 3 Strategii ZIT.

Obszar II Konkurencyjna gospodarka

Do najważniejszych elementów koniecznych dla realizacji tego celu zaliczono przekształcenie struktury gospodarczej, tak by w sektorze produkcji dominowały przemysły, które stosują zaawansowane technologie. W kontekście rozwoju średnio i wysokozaawansowanych technologii, szczególne znaczenie będą miały takie instytucje jak parki naukowo-technologiczne i przemysłowe. Do zadań tych odnosi się Priorytet 1.1 Strategii ZIT.

Konieczny jest także rozwój kapitału ludzkiego – w tym podnoszenie jakości i dostępności kształcenia na każdym etapie życia, tak by rynek pracy mógł szybko odpowiedzieć na zwiększone zapotrzebowanie na pracę wysokokwalifikowaną. Do istotnych zadań zaliczono także likwidację barier w zatrudnieniu i działania umożliwiające start zawodowy młodych ludzi wchodzących na rynek pracy. Wspierany będzie także rozwój sieci przedszkoli i innych form opieki nad małymi dziećmi. Do zagadnień tych odnosi się Priorytet 2.4. Strategii ZIT.

Biorąc pod uwagę fakt, że stan zdrowia stanowi element istotnie warunkujący aktywność na rynku pracy i ma jednocześnie decydujący wpływ na jakość kapitału ludzkiego, promowane i wspierane będą działania o charakterze prozdrowotnym i profilaktycznym. Do tego typu interwencji odnosi się Priorytet 2.3 Strategii ZIT.

Jednym z głównych wyzwań będzie zapewnienie zrównoważonego rozwoju poprzez harmonijne połączenie wzrostu gospodarczego z wymogami ochrony środowiska. Oznacza to przede wszystkim ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki i racjonalne gospodarowanie zasobami. Podejmowane będą działania skierowane na zmianę struktury nośników energii, efektywne wykorzystanie energii i paliw przez poszczególne sektory gospodarki (głównie transport, mieszkalnictwo, przemysł). Istotne będzie także inwestowanie w ochronę wód i gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę odpadami i ochronę powietrza (w tym ograniczanie niskiej emisji i emisji ze źródeł transportowych). W zakresie modernizacji infrastruktury transportowej w miastach SRK przewiduje skupienie się na podniesieniu jakości oferty transportu publicznego. Jednym z najważniejszych udogodnień jest zorganizowanie sprawnego i zgodnego z oczekiwaniami mieszkańców przemieszczania się osób wewnątrz obszaru metropolitarne i ułatwienie przemieszczania do i z obszarów zewnętrznych, a także likwidacji tranzytu przez centra aglomeracji. Do tego zakresu interwencji odnoszą się priorytety 2.1 i 2.2. Strategii ZIT.

Obszar III Spójność społeczna i terytorialna

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oznacza wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i przedsiębiorczości oraz zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. Reakcją na wykluczenie i ubóstwo będzie przede wszystkim polityka nastawiona na wzrost zatrudnienia oraz poprawę dostępu do podstawowych usług publicznych, w tym do wysokiej jakości edukacji. Zwiększeniu dostępności usług będzie też służyć poprawa dostępności transportowej w różnych skalach przestrzennych – w tym w skali funkcjonalnych obszarów miejskich. Wobec przemian demograficznych newralgicznym elementem będzie zapewnienie osobom starszym dostępu do świadczeń zdrowotnych i usług opieki długoterminowej oraz aktywizowanie członków tej grupy społecznej, tak by było możliwe zatrzymywanie ich na rynku pracy oraz zwiększanie ich udziału w życiu społecznym.

Ważną rolę odgrywać będzie także wzrost bezpieczeństwa, w tym poprawa bezpieczeństwa socjalnego obywateli znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej. Do tak zdefiniowanych zadań odnoszą się Priorytety 2.3 i 2.4 Strategii ZIT.

Zakłada się szczególne wsparcie miast i ich obszarów funkcjonalnych – stanowiących główne motory rozwoju kraju i regionów, ośrodki wzrostu gospodarczego, innowacji i największe rynki pracy. Należy przyjąć iż Strategia ZIT jest jednym z narzędzi realizacji tego celu.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Cele KSRR odnoszą się do, zarysowanej w SRK triady rozwojowej konkurencyjność – spójność – sprawność.

Wspomaganie wzrostu **konkurencyjności** regionów zakłada m.in. jak najlepsze wykorzystanie potencjału terytoriów o największej zdolności do kreowania wzrostu gospodarczego - **ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi**, w tym wzmacnianiu funkcji metropolitalnych w sferze gospodarczej, społecznej, nauki i szkolnictwa wyższego, kultury oraz wspieranie rozwiązań integrujących przestrzeń funkcjonalnych obszarów miejskich. Konieczne jest zidentyfikowanie najważniejszych funkcji metropolitalnych i synergiczne działania, które w efektywny sposób rozwijać będą poszczególne funkcje i zwiększać będą ich zasięg – w skali kraju i międzynarodowej. **Duże znaczenie dla podwyższenia konkurencyjności ośrodków wojewódzkich będzie miało wspieranie integracji obszaru funkcjonalnego poszczególnych ośrodków miejskich**, uwzględniające kontrolę procesów urbanizacji i suburbanizacji, ochronę walorów przyrodniczych strefy podmiejskiej i zachowanie spójności systemu przyrodniczego regionu.

Podnoszeniu konkurencyjności metropolii powinno towarzyszyć budowanie mechanizmów służących rozprzestrzenianiu procesów rozwojowych z biegunów wzrostu oraz budowa potencjału absorpcyjnego i wykorzystanie potencjału endogenicznego innych obszarów, w tym rozbudowa systemów transportowych (w tym transportu zbiorowego) wewnątrz regionów.

Budowanie **spójności terytorialnej** i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych zakłada pomoc polityki regionalnej w przezwyciężeniu trudności rozwojowych silnie skoncentrowanych terytorialnie. Do najważniejszych zagadnień, które powinny być brane pod uwagę należą działania nakierowane na wsparcie jakości kapitału ludzkiego (jakość nauczania na wszystkich poziomach, pobudzanie przedsiębiorczości, innowacyjności, eliminowanie patologii społecznych), działania skierowane na modernizację struktury gospodarczej; działania wspierające nadrabianie zaległości w zakresie infrastruktury technicznej – jako warunek lokalizacji przedsiębiorstw.

Tworzenie **warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych** ukierunkowanych terytorialnie dotyczy kreowania warunków instytucjonalno-prawnych dla realizacji działań prorozwojowych, w tym w szczególności ukierunkowanych terytorialnie. Za podstawę pełnego wykorzystania szans rozwojowych określonych dla poszczególnych terytoriów uważany jest kapitał społeczny budowany w oparciu o zaufanie i partnerstwo.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)

Do najważniejszych uwarunkowań rozwojowych odnoszących się do kształtowania przestrzeni KrOF zaliczono w KPZK kierunki przekształceń systemu osadniczego i powiązania funkcjonalne między miastami a ich zapleczem obejmujące koncentrację ludności i działalności gospodarczej na obszarach funkcjonalnych metropolii, przy wzrastającej intensywności osadnictwa wokół dużych miast. Powoduje to różnicowanie struktury gospodarki obszarów podmiejskich w efekcie rozwoju funkcji pozarolniczych, modernizację budownictwa mieszkalnego i infrastruktury technicznej, zwiększanie bezpośredniego oddziaływania miasta na tereny przyległe, w tym urban sprawl, dyfuzję miejskiego stylu życia i zwiększone dojazdy do pracy.

Cele polityki przestrzennej, ustalone w KPZK obejmują:

- 1) Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej i ich integracja funkcjonalna przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
- 2) Poprawę spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju: promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju.
- 3) Poprawę dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych: rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- 4) Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
- 5) Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego, kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
- 6) Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

KPZK zawiera również typologię miejskich obszarów funkcjonalnych, wraz z ustaleniami dotyczącymi zarządzania. Dla obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich przewidziano obowiązek opracowanie strategii i planu zagospodarowania przestrzennego. Podstawą gospodarowania w obszarach funkcjonalnych miast jest zasada pierwszeństwa regeneracji (odnowy) zabudowy nad zajmowaniem nowych terenów pod zabudowę (minimalizacja ekspansji na nowe tereny), jednocześnie akcentuje się dążenie do racjonalnego nasycenia całego obszaru różnorodnymi funkcjami metropolitalnymi oraz usługami wyższego rzędu. Niezbędne są systemowe rozwiązania dotyczące następujących kluczowych zagadnień: zintegrowanego systemu transportu publicznego, energooszczędnych struktur przestrzennych (zwarte miasto, efektywne systemy sieci infrastruktury technicznej i gospodarki komunalnej), rewitalizacji zdegradowanej tkanki miejskiej, spójnego systemu inwestycyjnego, szczególnie w zakresie infrastruktury drogowej i komunalnej, zintegrowanego i spójnego zarządzania zasobami przyrodniczymi, wodnymi (w tym wodami opadowymi), uspoźnienia planów zagospodarowania przestrzennego na styku jednostek administracyjnych, współpracy z innymi obszarami metropolitalnymi oraz prowadzenia systemu monitoringu danych przestrzennych, tworzenia baz danych przestrzennych i środowiskowych, zarządzania zasobami kulturowymi połączonego z inwentaryzacją zasobów dziedzictwa kulturowego.

Krajowa Polityka Miejska – projekt

Strategicznym celem krajowej polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Uszczegółowieniem celu strategicznego jest pięć celów szczegółowych, z których trzy bezpośrednio odnoszą się do priorytetów Strategii ZIT:

1. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia.

2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji.
3. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych.

W Krajowej Polityce Miejskiej wyróżniono wątki tematyczne, podporządkowane budowaniu **wysokiej jakości życia** w miastach: Należą do nich min. odnoszące się do celów ZIT:

1. Kształtowanie przestrzeni: konsekwentne dążenie do przeciwdziałania chaosowi przestrzennemu i estetycznemu oraz rozpraszaniu zabudowy i żywiołowej suburbanizacji, tworzenia miasta o wysokiej jakości przestrzeni.
2. Partycypacja: budowanie miasta otwartego na dialog i współpracę wszystkich aktorów miejskich.
3. Transport i mobilność miejska: osiągnięcie zrównoważonej mobilności w obszarze funkcjonalnym miasta, zwłaszcza zmniejszenie udziału transportu samochodowego w miastach, na rzecz transportu zbiorowego, rowerowego i pieszego.
4. Niskoemisyjność i efektywność energetyczna: punktem odniesienia powinny być dokumenty przygotowywane i przyjmowane przez władze samorządowe – plany gospodarki niskoemisyjnej, którymi mogą być też programy ochrony powietrza.
5. Rozwój gospodarczy: Konieczne jest wspieranie innowacyjności, usieciowienia gospodarki (m.in. poprzez klastry), rozwój potencjału edukacyjnego i naukowego, służącego przygotowaniu kadr dla gospodarki, w tym uwzględnianie w ścieżkach kształcenia lokalnych uwarunkowań.
6. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu. w tym zmniejszanie obciążenia środowiska zanieczyszczeniami i hałasem.
7. Wyzwania demograficzne: Konieczne jest zwiększenie podaży i dostępności usług zdrowotnych i opiekuńczych (w tym dla osób starszych), tworzenie i popularyzacja działań aktywizujących seniorów.
8. Zarządzanie obszarami miejskimi: musi uwzględnić konieczność dobrowolnej współpracy samorządów obszarów funkcjonalnych w celu koordynacji polityk rozwojowych, w tym polityki przestrzennej, z uwzględnieniem szerokiej partycypacji.

Strategia dla Rozwoju Polski Południowej

Strategia dla Rozwoju Polski Południowej jest dokumentem zakładającym współdziałanie dwóch województw. Warto wskazać iż problemy wskazane w Strategii ZIT są w dużej mierze tożsame z tymi, które zdefiniowano na poziomie makroregionalnym. Do głównych deficytów makroregionu południowego zaliczono m.in. zagadnienia związane z odpływem młodej i wykształconej kadry, niżem demograficznym, niedopasowaniem systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy, niedostateczny rozwój infrastruktury komunikacyjnej (zwłaszcza w zakresie transportu zbiorowego). Cel strategiczny dokumentu został sformułowany następująco: **Polska Południowa nowoczesnym i atrakcyjnym regionem Europy. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację trzech celów strategicznych:**

Cel I. Europol górnośląsko-krakowski obszarem koncentracji innowacji i kreatywności, wyznaczającym trendy rozwojowe i wpisującym się w sieć najdynamiczniej rozwijających się metropolii europejskich.

Cel zorientowany jest na wzmacnianie ośrodków rozwoju, ich integrację przestrzenną oraz wykreowanie i wspieranie inteligentnych specjalizacji regionalnych gospodarek w oparciu o potencjał obydwu aglomeracji miejskich. Istotnym elementem strategii będzie także tworzenie struktur pozwalających na efektywny transfer zasobów - **w tym rozwój infrastruktury transportowej**, w układzie zewnętrznym i wewnętrznym. Ważnym elementem w tym zakresie będzie także **zwiększanie potencjałów parków naukowych, technologicznych i przemysłowych.**

II. Polska Południowa przestrzenią partnerskiej współpracy na rzecz efektywnego wykorzystywania możliwości rozwojowych

Cel nakierowany jest na szeroko rozumianą integrację: przestrzeni, podmiotów oraz różnego rodzaju aktywności. W kontekście ZIT należy przywołać interwencje w zakresie poprawy kapitału ludzkiego makroregionu min. stworzenie komplementarnej oferty edukacyjnej, skorelowanej z potrzebami makroregionalnego rynku pracy, w tym **poprawę efektywności systemu kształcenia zawodowego**. W ramach rozbudowy infrastruktury transportowej podejmowane mają być działania służące **integracji infrastruktury transportowej subregionów funkcjonalnych**. Współpraca zakłada także działania na rzecz **poprawy jakości powietrza**.

III. Polska Południowa miejscem przyciągającym ludzi, podmioty i inicjatywy wzmacniające potencjały makroregionu

Działania założone w tym celu powinny prowadzić do wzmocnienia atrakcyjności makroregionu zarówno dla podmiotów wewnętrznych, jak też podmiotów funkcjonujących w otoczeniu krajowym oraz międzynarodowym. W odniesieniu do Strategii ZIT warto zwrócić uwagę na priorytety związane z tworzeniem wspólnej oferty inwestycyjnej ukierunkowane na tworzenie atrakcyjnych przestrzeni inwestycyjnych.

Dokumenty regionalne

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020

Głównym celem SRWM jest: Efektywne wykorzystanie potencjałów regionalnej szansy dla rozwoju gospodarczego oraz wzrost spójności społecznej i przestrzennej Małopolski w wymiarze regionalnym, krajowym i europejskim. Realizacji celu głównego SRWM służyć będą polityki publiczne oparte na siedmiu zasadniczych obszarach aktywności samorządu województwa tj. obszarach polityki rozwoju, z których w kontekście Strategii ZIT należy przywołać następujące:

Obszar 1: Gospodarka wiedzy i aktywności. Wśród kierunków działań należy wymienić działania w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego m.in. poprzez rozwój dopasowanych do potrzeb gospodarki kierunków kształcenia i kluczowych kompetencji obywateli, rozwój oferty kształcenia ustawicznego i postaw kształcenia się przez całe życie, a także poprawa jakości i dostępności usług świadczonych przez placówki wychowania przedszkolnego oraz w formach pozaprzedzkolnych. W zakresie infrastrukturalnego wsparcia dla budowy regionu wiedzy przewiduje się m.in. rozwój parków przemysłowych i technologicznych, funkcjonujących w obszarze nowoczesnych technologii. Istotnym zadaniem jest także rozwój oferty edukacyjnej, jakości, a także modernizacja infrastruktury kształcenia zawodowego.

Obszar 3: Infrastruktura dla dostępności komunikacyjnej zwraca uwagę m.in. na konieczność modernizacji infrastruktury komunikacyjnej Krakowa, jako podstawy budowy zdolności regionu do intensyfikacji wymiany międzynarodowej. Drugim istotnym priorytetem jest rozwój zintegrowanego transportu w ramach aglomeracji krakowskiej (w tym również infrastruktury rowerowej oraz parkingów P&R) oraz wzmacniania komunikacji zbiorowej.

Obszarem priorytetowym dedykowanym rozwojowi metropolii krakowskiej jest **Obszar 4: Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony**. Krakowski Obszar Metropolitalny (KOM), rozumiany jako funkcjonalny obszar integracji przestrzennej, z węzłowym, monocentrycznym rdzeniem oraz powiązaną z nim strefą przyległą. Najważniejsze działania, powiązane ze strategią ZIT obejmować będą min:

1. Rozwój funkcji Krakowa jako ważnego węzła wiedzy i innowacji,
2. Realizacja inwestycji niezbędnych dla uzupełnienia funkcji metropolitalnych Krakowa,
3. Dynamizowanie rozwoju Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego poprzez: uzgodnienie wspólnej strategii przyciągania, lokowania i obsługi inwestycji w obrębie obszaru

metropolitalnego, w powiązaniu z tworzeniem i rozwojem stref aktywności gospodarczej oraz wzmacnianie funkcji rezydencjonalnej obszaru metropolitalnego poprzez wdrożenie mechanizmów regulujących proces suburbanizacji.

W zakresie działań **Obszaru 6: Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne** należy wskazać w kontekście ZIT przede wszystkim kierunek interwencji strategicznej 6.1. związany z poprawą bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski w tym przede wszystkim ochronę zasobów wodnych oraz poprawę jakości powietrza.

W ramach działania 6.2 Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego: profilaktyka i ochrona zdrowia zakładane jest m.in. utrzymanie i wzrost dostępności do specjalistycznej opieki stacjonarnej.

W ramach priorytetu 6.3 Poprawa bezpieczeństwa społecznego: integrująca polityka społeczna SRWM przewiduje działania również działania zbieżne z zaplanowanymi w Strategii ZIT – w zakresie: wdrożenia systemowych form wsparcia na rzecz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie, integracji działań na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz wdrożenia regionalnej strategii działań w kontekście starzenia się społeczeństwa.

W ramach **Obszaru 7: Zarządzanie rozwojem województwa** należy natomiast zwrócić uwagę na priorytet 7.3 Rozwój współpracy terytorialnej – który bezpośrednio odnosi się do budowy wielopoziomowego systemu zarządzania rozwojem województwa w oparciu o mechanizmy współpracy wewnątrzregionalnej, w tym uzgodnienie zasad współpracy w ramach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego do czasu przyjęcia odpowiednich regulacji ustawowych.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Cel generalny zagospodarowania województwa małopolskiego został sformułowany następująco: Harmonijne gospodarowanie przestrzenią jako podstawa dynamicznego i zrównoważonego rozwoju województwa.

Wśród kierunków działań o charakterze ogólnoregionalnym, odnoszących się do Strategii ZIT, należy wymienić:

W sferze ekologicznej:

1. Skuteczna ochrona prawna, minimalizacja zużycia i przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód podziemnych oraz racjonalne kształtowanie zasobów wód powierzchniowych, w tym rozbudowa i modernizacja infrastruktury (oczyszczalnie ścieków).
2. Ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających powietrze do poziomu zapewniającego wysoką jakość powietrza atmosferycznego.
3. Objęcie ochroną walorów krajobrazowych terenów otwartych w otoczeniu dużych miast degradowanych zabudową chaotyczną i rozproszoną oraz hałasem optycznym.

W sferze społecznej m.in.:

1. Stworzenie warunków stymulujących powstawanie nowych miejsc pracy.
2. Utrzymanie i wzmacnianie znaczenia Krakowa jako ośrodka z największą, najbardziej zróżnicowaną i wysoce specjalistyczną bazą podmiotów leczniczych.
3. Rozwijanie zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych, opiekuńczo - leczniczych i opieki paliatywnej oraz remonty, modernizacja i rozbudowa istniejących domów pomocy społecznej oraz placówek wsparcia środowiskowego.

W sferze gospodarczej:

1. Efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania, w tym tworzenie warunków do poprawy jakości życia i rozwoju zrównoważonego.
2. Przełamywanie barier i ograniczeń rozwoju w tym: podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców regionu, stopniowe zwiększanie udziału w gospodarce sektorów innowacyjnych, dobrojenie terenów wykazujących braki w zakresie infrastruktury technicznej.

- Wykorzystanie możliwości i szans tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym - oznaczać to powinno m.in. dalszą integrację potencjału gospodarczego i naukowego Krakowa (w tym poprzez tworzenie i wspieranie rozwoju parków naukowo-technicznych); aktywizację terenów w bezpośrednim sąsiedztwie węzłów dróg szybkiego ruchu; wzmacnianie polifunkcyjnej struktury przemysłu Krakowa, działania mających na celu restrukturyzację obszaru Kraków – Wschód; wykorzystanie potencjału Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

W sferze technicznej:

- Modernizacja i przebudowa układu drogowego min: poprawa funkcjonowania komunikacji w miastach, zwłaszcza komunikacji publicznej, aktywizacja terenów w pobliżu tras drogowych poprzez właściwe kształtowanie przebiegu tych dróg i obsługę terenów przyległych; dogodnie powiązanie Krakowa z istotnymi ośrodkami gospodarczymi regionu.
- W zakresie transportu kolejowego - wykorzystanie infrastruktury kolejowej do komunikacji miejskiej Krakowa.
- W zakresie logistyki – wskazano północno-wschodnią część Krakowa (w okolicy węzła trasy S7) jako dogodną dla rozwijania tego typu działalności.
- Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków.

W zakresie integracji przestrzennej:

- Definiuje Kraków jako ośrodek metropolitalny, o znaczeniu krajowym i europejskim (potencjalna europolia), a Krakowski Obszar Metropolitalny jako swoisty region funkcjonalny, obejmujący wielkie miasto, czyli metropolię Kraków wraz z sąsiadującym zespołem jednostek osadniczych, powiązanych z metropolią różnymi związkami interakcyjnymi. Warto tu zauważyć, iż wyznaczony w Planie Zagospodarowania Woj. Małopolskiego KOM jest szerszy niż KrOF – dla którego opracowywana jest niniejsza strategia. Jednak granice KrOF w przybliżeniu pokrywają się z wewnętrzną strefą KOM – tzw. strefą podmiejską, czyli obszarem gdzie procesy integracji są najsilniejsze.
- Wskazuje cechy KOM, w tym: poziom i dynamikę urbanizacji, wysoki stopień powiązania z krakowskim rynkiem pracy oraz niektórymi wspólnymi rozwiązaniami sieciowych elementów infrastruktury techniczne, a także rosnące zjawisko suburbanizacji,
- Wskazuje iż problem strategicznego planowania na obszarze metropolitalnym staje się jednym z najpoważniejszych i najtrudniejszych wyzwań dla polityki zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego.**

Ważniejsze dokumenty branżowe na poziomie krajowym i regionalnym

W poniższej tabeli zestawiono ważniejsze z punktu widzenia realizacji Strategii ZIT dokumenty branżowe (szczebla regionalnego i krajowego).

Tabela 1. Wybrane dokumenty branżowe poziomu krajowego i regionalnego, związane z problematyką Strategii ZIT

Tytuł	Branża	Link	Priorytety ZIT komplementarne
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w województwie małopolskim	transport	http://bip.malopolska.pl/umwm/Article/get/id.984919.html	Priorytet 2.1: Działanie 2.1.3:
Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego	ochrona środowiska/gospodarka niskoemisyjna	http://www.malopolskie.pl/Srodowisko/Powietrze/	Priorytet 2.1

Tytuł	Branża	Link	Priorytety ZIT komplementarne
Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych	ochrona środowiska	http://www.kzgw.gov.pl/pl/Krajowy-program-oczyszczania-ściekow-komunalnych.html	Priorytet 2.2: Działanie 2.2.1.
Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego	ochrona środowiska	http://www.malopolskie.pl/Srodowisko/Odpady/?id=2464	Priorytet 2.2: Działanie 2.2.2.
Program Strategiczny Ochrona Zdrowia	polityka społeczna	http://www.malopolskie.pl/Pliki/2013/PS_%20ochrona%20zdrowia_po_ZWM.pdf	Priorytet 2.3: Działanie 2.3.1
Program Strategiczny Włączenie Społeczne	polityka społeczna	http://www.malopolskie.pl/Pliki/2013/PS_W%C5%82%C4%85czenie_Spo%C5%82eczne_po%20ZWM.pdf	Priorytet 2.3: Działanie 2.3.2
Program Strategiczny Kapitał Intelktualny i Rynek Pracy	polityka społeczna/gospodarka	http://www.malopolskie.pl/Pliki/2013/Program%20Strategiczny%20KiIRP_11.03.2013.pdf	Priorytet 1.1.; Priorytet 2.4:

Źródło: Opracowanie własne

Dokumenty lokalne – Krakowa i gmin strefy podmiejskiej

Strategia Rozwoju Krakowa (w trakcie aktualizacji)

Zgodnie z wizją rozwoju zawartą w obowiązującej Strategii należy dążyć do tego, aby Kraków stał się „miastem obywatelskim, zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców i zrównoważony rozwój – europejską metropolią, konkurencyjnym ośrodkiem nowoczesnej gospodarki opartej na potencjale naukowym i kulturowym”. Spełnienie wizji ma się odbywać poprzez realizację trzech zdefiniowanych celów strategicznych.

Cel strategiczny I: Kraków miastem przyjaznym rodzinie, atrakcyjnym miejscem zamieszkania i pobytu

W ramach celu I należy wskazać cele operacyjne, w których realizacji wpisywać się będzie Strategia ZIT:

I-1: Poprawa stanu środowiska przyrodniczego – w zakresie: ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, kompleksowego uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej

I-2: Poszerzanie zakresu i dostępności edukacji dla wszystkich grup wiekowych oraz podnoszenie jej jakości – w zakresie: unowocześniania kształcenia zawodowego, w tym bazy dydaktycznej i tworzenia warunków do ściślejszej współpracy szkół zawodowych z organizacjami pracodawców, a także rozbudowy sieci przedszkoli i rozwijania możliwości kształcenia się przez całe życie.

I-5: Zapewnienie mieszkańcom właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego – w zakresie: poprawy warunków dostępności do świadczeń zdrowotnych i zwiększenie zdolności szybkiego reagowania w stanach kryzysowych

I-7: Tworzenie warunków udziału w rozwoju społeczności osobom i grupom zagrożonym wykluczeniem – poprzez angażowanie środków, zasobów i instytucji publicznych miasta w rozwiązywanie problemów grup zagrożonych wykluczeniem i ich włączenie społeczne.

Cel strategiczny II: Kraków miastem konkurencyjnej i nowoczesnej gospodarki.

Należy tu zwrócić uwagę na zapisy następujących celów operacyjnych, powiązanych z celami ZIT:

II-1: Kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju gospodarki z zachowaniem zrównoważonego rozwoju Miasta i ładu przestrzennego – w zakresie kształtowania ładu przestrzennego, a także tworzenia ofert lokalizacyjnych dla inwestycji kapitału wewnętrznego i zagranicznego.

II-2: Poprawa dostępności komunikacyjnej – w takich aspektach jak: powiązanie systemu transportowego miasta z układem regionalnym, krajowym i europejskim, w tym sieciami TEN-T, rozwój miejskiego transportu zbiorowego oraz poprawa standardu usług komunikacji publicznej i zwiększenie jej roli.

II-3: Rozwój infrastruktury technicznej – w odniesieniu do rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i sieci ciepłowniczych.

II -4: Rozwój sektora małej i średniej przedsiębiorczości – poprzez inwestycje skierowane od podmiotów z sektora MŚP – w tym inkubatory i strefy aktywności gospodarczej.

II-5: Wzmacnianie konkurencyjności rynku pracy – poprzez tworzenie warunków rozwoju inwestycji i powstawania nowych podmiotów gospodarczych oraz zachęcaniu pracodawców do tworzenia nowych miejsc pracy, jak również podnoszenie dostępności wykwalifikowanej siły roboczej.

II -6: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Miasta - poprzez poprawę wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej

Cel strategiczny III: Kraków europejską metropolią o ważnych funkcjach nauki, kultury i sportu

Wskazuje się, iż Kraków powinien ofensywnie wykorzystywać swoje główne atuty: znakomitą i stosunkowo tanią kadrę, atrakcyjne zabytki, dostępność komunikacyjną do tworzenia odpowiedniej polityki wykorzystania zaplecza naukowo - badawczego, tworzenia sieci powiązań nauki i przemysłu, integracji nauki, przemysłu i kultury. Realizowane powinno to być poprzez rozwój funkcji metropolitalnych miasta.

Warto także zauważyć, iż SRK, uchwalona w 2005 r., już wówczas zauważała konieczność nawiązania współpracy z gminami strefy podmiejskiej. Obecnie, do prac nad aktualizacją SRK został w pełni sposób wprowadzony wymiar metropolitalny – nie tylko w zakresie funkcji metropolitalnych i globalizacji, ale także w ujęciu terytorialnym, w odniesieniu do powiązań między Krakowem a gminami KrOF. Wyrazem tego jest umiejscowienie, pośród pięciu zagadnień wokół których prowadzone są prace nad aktualizacją obszaru strategicznego D - Inteligentna/nowoczesna metropolia. Należy też zauważyć, iż konieczność uwzględnienia metropolitalnego (terytorialnego) wymiaru rozwoju miasta, była jedną z przesłanek podjęcia aktualizacji SRK. W procesie aktualizacji biorą udział przedstawiciele gmin strefy podmiejskiej Krakowa.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa (SUiKZP)

SUiKZP zostało zaktualizowane w 2014 r.² Zmiana Studium stanowi dokument planistyczny, określający wizję i ramy rozwoju Miasta do roku 2030, uwzględniający kontekst ponadlokalny w poszukiwaniu synergii, jaką przyniesie ze sobą dobrze zaprojektowany i efektywnie działający Kraków jako stolica metropolii. Zmiana SUiKZP silnie akcentuje metropolitalny wymiar rozwoju przestrzennego Krakowa, zawierając *Wizję rozwoju przestrzennego – metropolia zrównoważona i policentryczna.*

² Uchwała Nr XII/87/03 z dnia 16 kwietnia 2003 r. zmieniona uchwałą Nr XCIII/1256/10 z dnia 3 marca 2010 r. zmieniona uchwałą Nr CXII/1700/14 z dnia 9 lipca 2014 r.

Intencją dokumentu zmiany Studium jest stymulowanie planistycznego otwarcia Krakowa na jego bezpośrednie otoczenie oraz przekazanie oczekiwań względem przestrzeni otaczającej Miasto, tak żeby całość stanowiła spójny funkcjonalnie organizm zdolny poprzez harmonię do efektywnego współistnienia i rozwoju. Do najważniejszych elementów spajających obszar funkcjonalny należą systemy transportowe. W systemie transportu zbiorowego - komunikacji wewnętrznej SUIKZP wyróżnia:

- podsystem komunikacji kolejowej (Szybka Kolej Aglomeracyjna) – założono rozbudowę istniejącej infrastruktury kolejowej, w tym nowych przystanków i stacji,
- podsystem komunikacji metra – założono możliwość realizacji metra, jako docelowego podstawowego środka transportu,
- podsystem komunikacji tramwajowej – założono utrzymanie wszystkich istniejących linii tramwajowych i przekształcenie ich w linie tramwaju szybkiego, wskazano realizację nowych tras – w tym stanowiących projekty komplementarne Strategii ZIT.
- podsystem komunikacji autobusowej – pełniący ważną rolę w obszarach ekstensywnie zagospodarowanych oraz rolę uzupełniającą w obszarach obsługiwanych komunikacją szynową.
- podsystem komunikacji wodnej na Wiśle.

W systemie transportu indywidualnego - komunikacji drogowej przyjmuje się m.in.:

- utrzymanie dotychczasowych założeń konstrukcji docelowego układu sieci ulic tj. modelu obwodnicowego, z elementami połączeń średnicowych,
- lokalizację parkingów działających w systemie Park and Ride (P&R), pełniących funkcję integracji systemu drogowego z systemem komunikacji zbiorowej. Ich funkcjonowanie oparte jest o integrację z tramwajem, szybką kolej aglomeracyjną lub przyszłym metrem.
- rozwój systemu rowerowego, z założeniem zwiększania udziału tego środka transportu, budowy magistralnych połączeń rowerowych – międzydzielnicowych i zewnętrznych.

Dokumenty gmin KrOF

Zestawienie dokumentów strategicznych Gmin strefy podmiejskiej KrOF przedstawiono poniżej w układzie tabelarycznym. Warto zauważyć, iż strategię rozwoju ośrodków z strefy podmiejskiej akcentują sąsiedztwo Krakowa jako jedno z głównych uwarunkowań strategicznych rozwoju.

Tabela 2. Odwołania do celów ZIT w strategiach gmin strefy podmiejskiej

Nazwa JST	Nazwa dokumentu	Adres internetowy	Cele lub priorytety strategii gminy odnoszące się do Strategii ZIT
Biskupice	Strategia Rozwoju Gminy Biskupice do roku 2024	http://bip.malopolska.pl/ugbiskupice/Article/id,24742.html	Cel Strategiczny 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców; cele operacyjne: 1.4, 1.5, 1.6 Cel Strategiczny 2: Rozwinięta, nowoczesna infrastruktura techniczna gminy; cele operacyjne: 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, Cel Strategiczny 5: Gmina przyjazna środowisku naturalnemu; Cele operacyjne 5.1, 5.2, 5.3 Cel Strategiczny 6: Zdrowi i aktywni mieszkańcy gminy, cele operacyjne 6.1, 6.2 Cel Strategiczny 7: Poprawa stanu sfery gospodarczej gminy, cele operacyjne: 7.1, 7.2, 7.5
Czernichów	Strategia Rozwoju Gminy Czernichów	http://www.gmina.czernichow.pl/index.php/gmina-czernichow/strategia-rozwoju	Cel Operacyjny III.1 Wysoka dostępność komunikacyjna gminy Cel Operacyjny IV.1 Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne.

Igołomia-Wawrzeńczyce	Strategia zrównoważonego Rozwoju Gminy Igołomia-Wawrzeńczyce na lata 2014-2020	http://www.igwa.pl/pdf/strategia_14.pdf	<p>Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, Cele operacyjne: II.2.; II.3</p> <p>Cel strategiczny: Zapewnienie wszechstronnego rozwoju mieszkańców dzięki zagwarantowaniu wysokiej jakości kształcenia, doskonaleniu umiejętności oraz kreowaniu postaw aktywności i zaangażowania społecznego, Cele operacyjny: III.1</p> <p>Cel strategiczny: Sprawnie funkcjonująca infrastruktura społeczna, świadcząca wysokiej jakości usługi mieszkańcom oraz zapewniająca im poczucie bezpieczeństwa, cele operacyjne: IV.1, IV.2</p> <p>Cel strategiczny: Pełny zakres infrastruktury technicznej poprawiający bezpieczeństwo i komfort życia mieszkańców, stymulujący rozwój gospodarczy i wpływający na ochronę walorów środowiska naturalnego, cele operacyjne: V.1, V.2, V.3, V4, V.5</p>
Kocmyrzów-Luborzycza	Strategia Rozwoju Gminy Kocmyrzów-Luborzycza na lata 2008-2015	http://kocmyrzow-luborzycza.ug.gov.pl/images/rozwoj-i-promocja/strategiagminy2008_2015.pdf	<p>Priorytet I Rozwój gospodarczy, Działanie 2; Dynamizacja rozwoju gospodarki (2.2 Polityka gminy przyjazna dla inwestorów)</p> <p>Priorytet II Rozwój infrastruktury Działanie 1 Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej (1.1. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy według założonych etapów i 1.2. Poprawa infrastruktury zaopatrzenia w wodę)</p> <p>Priorytet II Rozwój infrastruktury Działanie 3 Rozwój infrastruktury drogowej (3.2. Przebudowa i budowa, 3.3. Rozwój sieci komunikacyjnej)</p> <p>Priorytet III Rozwój społeczny, Działanie 1 Poprawa funkcjonowania służby zdrowia (1.1. Poprawa dostępności i jakości usług medycznych)</p> <p>Priorytet III Rozwój społeczny Działanie 2 Podnoszenie poziomu edukacyjnego (2.1. Szerokie działania w zakresie podnoszenia poziomu edukacji na terenie gminy)</p> <p>Priorytet IV Rozwój ekologiczny Działanie 3 Gminny system ochrony powietrza (3.1. Ochrona powietrza)</p>
Liszki	Aktualna strategia w opracowaniu	-	-
Michałowice	Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2014-2020	http://www.michalowice.malopolska.pl/gmina.php?rodzaj=4&id=84	<p>Cel A1 Konsekwentne kształtowanie ładu przestrzennego, ochrona zasobów krajobrazowych i przyrodniczych oraz poprawa dostępności Krakowa dla stworzenia atrakcyjnego miejsca zamieszkania i turystyki nieinwazyjnej.</p> <p>Cel B2 Wykorzystanie sąsiedztwa z Krakowem, w ramach aglomeracji, dla pobudzenia rozwoju gospodarczego, zwiększenia liczby ludności oraz zwiększenia rozpoznawalności wspólnoty.</p>
Mogilany	Strategia Rozwoju Gminy Mogilany na lata 2015 – 2020+	http://mogilany.pl/strategie-rozwoju-gminy	<p>I ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI LOKALNEJ:</p> <p>Cel operacyjny I.1: System edukacji wspierający rozwój kapitału intelektualnego</p> <p>Cel operacyjny I.3: Rozwój infrastruktury gospodarczej</p>

			<p>II: USŁUGI PUBLICZNE I JAKOŚĆ ŻYCIA</p> <p>Cel operacyjny II.1: Kształtowanie zintegrowanego systemu transportu zbiorowego oraz dostępności komunikacyjnej gminy</p> <p>Cel operacyjny II.3: Dbalność o stan środowiska naturalnego</p> <p>Cel operacyjny II.4: Wysoki poziom bezpieczeństwa zdrowotnego, społecznego i publicznego</p> <p>III: EFEKTYWNE ZARZĄDZANIE WSPÓLNOTĄ LOKALNĄ</p> <p>Cel operacyjny III.2: Rozwój współpracy międzysamorządowej na różnych poziomach strukturalnych oraz wprowadzanie nowoczesnych instrumentów zarządzania</p>
Niepołomice	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Niepołomice (2011-2020)	http://wspolny.niepolomice.eu/dokumenty_na_strone/strategia_rozwoju_miasta_gminy_niepolomice.pdf	<p>Domena 1. Stabilna gospodarka oparta o Niepołomicką Strefę Inwestycyjną i lokalny potencjał gospodarczy</p> <p>Cel I: Wysoka konkurencyjność gospodarcza Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego</p> <p>Domena 2. Zorganizowana wspólnota – aktywni, zdrowi i wszechstronnie rozwijający się mieszkańcy</p> <p>Cel II: Wysoka jakość życia na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego</p>
Skawina	Strategia Rozwoju Gminy Skawina na lata 2014-2020	http://www.gminaskawina.pl/index.php?option=16&action=news_show&news_id=10914&menu_id=0	<p>Obszar 1: Gospodarka i przedsiębiorczość</p> <p>1.1 Budowa potencjału gospodarczego</p> <p>1.2 Wsparcie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej</p> <p>1.3 System edukacji wspierający rozwój - kapitału intelektualnego</p> <p>Obszar 2 : Przyjazne środowisko</p> <p>2.1 Skuteczny system ochrony środowiska</p> <p>2.3 Wzmacnianie świadomości ekologicznej mieszkańców</p> <p>Obszar 3: Aktywna społeczność lokalna</p> <p>3.3 Skuteczny system zarządzania gminą</p> <p>W tym 3.3.2 Rozwój i intensyfikacja współpracy z partnerami (bezpośrednie odwołanie do ZIT)</p>
Świątyniki Górne	Strategia rozwoju gminy Świątyniki Górne na lata 2015-2020+	http://bip.malopolska.pl/umigswiatnikigorne/Article/id.31123.html	<p>Cel operacyjny II.1: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i wzrost bezpieczeństwa ekologicznego</p> <p>Cel operacyjny II.2: Podniesienie komfortu życia i rozwój infrastruktury sieciowej</p> <p>Cel operacyjny III.1: Wzrost poziomu przedsiębiorczości</p> <p>Cel operacyjny II.3: Poprawa dostępności komunikacyjnej</p> <p>Cel operacyjny I.3: Rozwój kapitału społecznego i wspieranie aktywności publicznej mieszkańców</p>
Wieliczka	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2015 – 2022 (projekt na etapie konsultacji)	http://www.wieliczka.eu/pl/201185/0/strategia-rozwoju-gminy-wieliczka.html	<p>Domena 1 Funkcjonalna gmina-wysoka jakość usług komunalnych, komunikacyjnych i administracyjnych:</p> <p>Cel Strategiczny I : Zapewnienie powszechnej dostępności usług komunalnych (...), <i>Cel operacyjny(CO) 1.3</i> Redukcja zanieczyszczeń powietrza, ograniczenie niskiej emisji i wspieranie energooszczędności, <i>CO 1.4</i> Racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi (...).</p>

			<p>Cel Strategiczny II: Podniesienie dostępności transportowo-komunikacyjnej Gminy Wieliczka, <i>CO 2.1</i> Dostosowanie systemu transportu publicznego do potrzeb mieszkańców (...), <i>Cel operacyjny 2.2</i> Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego i pieszego w obrębie całej gminy oraz poprawa połączeń drogowych, <i>Cel operacyjny 2.3</i> Usprawnienie połączeń komunikacyjnych z Krakowem oraz KOM.</p> <p>Domena 2 Gmina rozwijająca swój kapitał społeczny:</p> <p>Cel Strategiczny I: Tworzenie funkcjonalnego systemu świadczenia wysokiej jakości usług edukacyjnych (...), <i>CO 1.1</i> Zapewnienie optymalnej organizacji i sieci placówek edukacyjnych, <i>CO 1.3</i> Zorganizowanie kompleksowej opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym i szkolnym,</p> <p>Cel Strategiczny III_Minimalizowanie społecznych kontrastów związanych z zagrożeniem wykluczeniem społecznym, <i>CO 3.1</i> Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób niepełnosprawnych i rodzin z dziećmi, <i>CO 3.2</i> Stworzenie systemu opieki i aktywizacji społecznej osób starszych, <i>CO 3.3</i> Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom i ich skutkom,</p> <p>Domena 5 Wieliczka, dobre miejsce na biznes, Cel Strategiczny I Prowadzenie polityki proinwestycyjnej Gminy zapewniającej zrównoważony środowiskowo rozwój gospodarczy, <i>CO1.1</i> Kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych (...)</p>
Wielka Wieś	Strategia Rozwoju Gminy Wielka Wieś na lata 2014-2020	http://bip.malopolska.pl/gwielkawies/Article/get/id,983967.html	<p>Obszar I. Gospodarka Lokalna Cel strategiczny I: Gmina przyjazna inwestorom, wzmacniająca rozwój przedsiębiorczości</p> <p>Obszar II. Kapitał ludzki i społeczny Cel strategiczny II: Gmina przyjazna mieszkańcom</p> <p>Obszar III. Infrastruktura i środowisko Cel strategiczny III: Wysoka atrakcyjność osadnicza i inwestycyjna gminy dzięki wykorzystaniu walorów środowiskowych</p>
Zabierzów	Strategia Rozwoju Gminy Zabierzów na lata 2014-2020	http://zabierzow.org.pl/gospodarka/rozwoj-gospodarczy/strategia-rozwoju-gminy-zabierzow-na-lata-2014-2020/	<p>Priorytet II: Kapitał ludzki i społeczny Cel strategiczny II – oferowanie usług publicznych wysokiej jakości i wzmacnianie kapitału ludzkiego</p> <p>Priorytet IV: Dostępność komunikacyjna i ochrona środowiska</p> <p>Cel strategiczny IV - Wysoka dostępność komunikacyjna i bezpieczeństwo edukacyjne</p>
Zielonki	Strategia Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2010-2020	http://zielonki.pl/images/stories/food/zalacznik_do_urg_58_10.pdf	<p>Scenariusz I: Zapewnienie atrakcyjności gminy jako miejsca do mieszkania, osiedlania się, pracy i wypoczynku</p> <p>Zadanie 1.1. Rozbudowa infrastruktury drogowej i komunikacji publicznej. Zadanie 1.2. Stała rozbudowa i modernizacja infrastruktury sieciowej. Zadanie 1.3. Poprawa porządku i bezpieczeństwa publicznego. Zadanie 1.4. Rozwój oferty</p>

			<p>rekreacyjnej i turystycznej dla mieszkańców gminy i miasta Krakowa. Zadanie 1.5. Poprawa estetyki gminy i rewitalizacja walorów kultury materialnej. Zadanie 1.6. Tworzenie warunków do zaspokojenia wzrastających potrzeb mieszkańców. Zadanie 1.7. Pomoc społeczna i rozwój podmiotów ekonomii społecznej.</p> <p>Scenariusz II: Zbudowanie więzi i wspólnoty między mieszkańcami gminy dla wykorzystania ich aktywności i potencjału</p> <p>Zadanie 2.2. Budowanie więzi i wspólnoty między mieszkańcami gminy.</p> <p>Scenariusz III: Rozwój nieuciążliwej dla środowiska naturalnego oraz społeczności lokalnej przedsiębiorczości mieszkańców, w celu zapewnienia stabilności i niezależności ekonomicznej gminy, nowych źródeł dochodu oraz miejsc pracy.</p> <p>Zadanie 3.1. Kontynuacja działań na rzecz mikro i małej przedsiębiorczości. Zadanie 3.2. Utrzymanie niskiej stopy bezrobocia.</p>
<p>Czernichów, Liszki, Mogilany, Skawina, Świątniki Górne</p>	<p>Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszaru funkcjonalnego „Blisko Krakowa”</p>	<p>http://razembliskokrakowa.pl/index.php/pl/aktualnosci-razem-blisko-krakowa/11-newsy/60-zintegrowana-strategia-rozwoju-obszaru-funkcjonalnego-blisko-krakowa-gotowa</p>	<p>Obszar 1 GOSPODARKA, EDUKACJA I RYNEK PRACY</p> <p>Cel strategiczny: Silna pozycja gospodarcza i wysoka atrakcyjność inwestycyjna obszaru funkcjonalnego.</p> <p>Cele operacyjne: 3. Wzmacnianie przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców;</p> <p>4. Zarządzanie przestrzenią gospodarczą i inwestycyjną obszaru funkcjonalnego.</p> <p>Obszar 3 OCHRONA ŚRODOWISKA</p> <p>Cel strategiczny: Skuteczna ochrona środowiska naturalnego dla wzrostu jakości życia mieszkańców.</p> <p>Cele operacyjne: 4 Wspieranie indywidualnych i publicznych rozwiązań infrastrukturalnych sprzyjających ochronie środowiska</p> <p>Obszar 4 SPÓJNOŚĆ WEWNĘTRZNA I KAPITAŁ SPOŁECZNY</p> <p>Cel strategiczny: Wysoka spójność wewnętrzna obszaru funkcjonalnego, bazująca na zaangażowaniu i partycypacji społecznej, zapewniająca dostęp do usług publicznych wysokiej jakości.</p> <p>Cele operacyjne: 3. System usług publicznych, dostosowany do potrzeb i struktury społeczeństwa.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych od Gmin KrOF

Dokumenty polityki spójności UE 2014-2020

Umowa Partnerstwa

Umowa Partnerstwa (UP) jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2014-2020. Najistotniejszym z punktu widzenia niniejszego dokumentu elementem UP są cele tematyczne. Strategia KrOF wpisuje się przede wszystkim w realizację celów tematycznych (CT):

CT3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury.

W ramach CT3 przewidziano m.in. działania prowadzące do zwiększenia dostępności terenów oferujących warunki do prowadzenia działalności gospodarczej, w ramach priorytetu inwestycyjnego (PI) 3a. Do tego aspektu odnosi się Działanie 1.1.1: Priorytetu 1.1 Strategii ZIT

CT4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.

Interwencje w ramach CT4 koncentrują się na celu zmniejszeniu emisyjności gospodarki i będą realizowane min. poprzez następujące priorytety:

- Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, w tym zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych wielorodzinnych (PI 4c.). Wsparcie nawiązujące do ww. interwencji realizowane będzie w ramach Działania 2.1.1. Priorytetu 2.1 Strategii ZIT.
- Poprawę w zakresie systemów ciepłowniczych i chłodniczych oraz wsparcie dla strategii niskoemisyjnych (PI 4e). Do ww. interwencji odnosi się Działanie 2.1.2 Priorytetu 2.1 Strategii ZIT.
- Obniżenie emisji generowanych przez transport w aglomeracjach miejskich, poprzez rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności miejskiej (PI 4e). Interwencje te realizowane będą także w ramach Priorytetu 2.1. ZIT (Działanie 2.1.3).

CT6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami.

Wśród zagadnień poruszonych w CT6 znajduje się realizacja projektów w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (PI 6b.) oraz gospodarki odpadami (PI 6i). Do zapisów CT6 nawiązuje Priorytet 2.2. Strategii ZIT.

CT7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej.

Celem szczegółowym w ramach którego realizowane będą działania CT7 jest poprawa jakości i funkcjonowania systemu transportowego oraz zwiększenie dostępności transportowej kraju. Jednym z priorytetów jest Zwiększenie dostępności transportowej w układzie krajowym (PI 7b), w tym inwestycje wynikające ze Strategii ZIT, związane ze zrównoważoną mobilnością miejską. Do działań CT7 nawiązuje Działanie 1.1.2 Priorytetu 1.1. Strategii ZIT.

CT9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.

Priorytety realizowane w ramach CT9 odnoszą się min. do celu szczegółowego UP Ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych, realizowany min. przez priorytety:

- Wsparcie jakości i dostępu do niedrogich usług publicznych (PI 9iv.) w tym powstawanie i rozwój środowiskowych form opieki nad dziećmi, osobami: niepełnosprawnymi, mającymi problemy ze zdrowiem psychicznym, starszymi, wykluczonymi społecznie

bądź zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Do tego obszaru interwencji nawiązuje Działanie 2.3.2 Priorytetu 2.3. Strategii ZIT.

- Wsparcie infrastruktury zdrowotnej i społecznej w celu poprawy jakości i dostępu do usług zdrowotnych i społecznych (PI 9a.). Do tego zakresu odnosi się Działanie 2.3.1 Priorytetu 2.3. Strategii ZIT.

CT10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.

Jednym z podejmowanych wyzwań jest upowszechnienie się edukacji przedszkolnej w tym zmniejszanie dysproporcji w dostępie do niej (w tym na obszarach wiejskich) oraz podnoszenie dostępności do przedszkoli na obszarach aglomeracji (PI 10i). Do tych problemów nawiązuje Działanie 2.4.1 Priorytetu 2.4.

Do priorytetowych kierunków wsparcia edukacji w okresie 2014-2020 będzie należeć wsparcie szkolnictwa zawodowego (PI 10iii) oraz lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego (PI 10iv). Odpowiedzią na te zadania jest Działanie 2.4.1 Priorytetu 2.4 Strategii ZIT.

CT11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

W ramach CT 11 podejmowane będą działania na rzecz wzmacniania państwa w tworzeniu i realizowaniu prawa oraz świadczeniu usług administracyjnych. Do wyzwań tych, w nawiązaniu do wniosków KPZK i Krajowej Polityki Miejskiej odnosi się Cel 3 Strategii ZIT (Priorytety 3.1. i 3.2.)

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020³

Głównym celem Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) jest „Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej”. W ramach POIiŚ zdiagnozowano główne wyzwania i potrzeby inwestycyjne kraju. W nawiązaniu do nich oraz celów tematycznych wynikających z Umowy Partnerstwa sformułowano 9 osi priorytetowych i podporządkowane im priorytety inwestycyjne. Cele Strategii ZIT odnoszą się do następujących zdiagnozowanych wyzwań i powiązanych z nimi priorytetów POIiŚ:

1. Budowa gospodarki niskoemisyjnej, w tym efektywne korzystanie z istniejących zasobów energii. Jako obszary wykazującymi największy potencjał poprawy efektywności energetycznej wyróżniono budownictwo (w tym publiczne i mieszkaniowe), sektor ciepłownictwa oraz transport. Do wyzwania nawiązuje **Oś priorytetowa I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki**, w tym trzy priorytety inwestycyjne:

- **Priorytet inwestycyjny 4.iii.** *Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym.*
- **Priorytet inwestycyjny 4.v.** *Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu:*
- **Priorytet inwestycyjny 4.vi.** *Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.*

³ Wersja 1.0 Programu została zaakceptowana przez Komisję Europejską decyzją z 16 grudnia 2014 r., obowiązującą od 19 grudnia 2014 r.

Do celów osi priorytetowej I POIiŚ nawiązuje Priorytet 2.1 Strategii ZIT. W ramach Priorytetów inwestycyjnych 4iii i 4v realizowane będą projekty komplementarne Strategii ZIT. Alokacja POIiŚ dla ZIT Krakowa w ramach Priorytetu 4 iii wynosi 16 327 618 EUR, w ramach PI 4.v (w zakresie sieci ciepłowniczych) – 14 292 474 EUR oraz dodatkowo 80 mln EUR (dla obszarów gdzie występują ponadnormatywne stężenia PM10), PI 4.v (w zakresie transportu miejskiego) – 106 349 006 EUR, w ramach PI 4.vi – 12 754 903 EUR.

2. Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym efektywne korzystanie z coraz bardziej ograniczonych zasobów wodnych oraz poprawa ich jakości, a także rozwój gospodarki odpadami – zwłaszcza systemów selektywnego zbierania odpadów zapewniających pozyskanie odpadów nadających się do recyklingu. Do tych problemów nawiązuje **Oś priorytetowa II: ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu** oraz dwa priorytety inwestycyjne, których realizacja powiązana jest z celami ZIT:

- **Priorytet inwestycyjny 6.i** inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.
- **Priorytet inwestycyjny 6.ii.** Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie⁴.

Do powyżej opisanej Osi nawiązuje Priorytet 2.2 Strategii ZIT. W ramach Priorytetu 2.2. realizowane będą projekty gospodarki wodno-ściekowej dla aglomeracji poniżej 10 tys. RLM, a zatem komplementarne wobec projektów realizowanych w ramach POIiŚ (realizowanych w aglomeracjach powyżej 10 tys. RLM). Realizowane w ramach POIiŚ inwestycje będą w dużej mierze zlokalizowane na terenach miejskich, w tym wojewódzkich (i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie).

3. Zapewnienie sprawnej i wydajnej infrastruktury transportowej, która sprzyjałaby rozwojowi gospodarczemu, a jednocześnie służyła celom gospodarki niskoemisyjnej, w tym zmniejszenie zatłoczenia motoryzacyjnego w miastach. Do tego zagadnienia nawiązuje kilka osi priorytetowych, odnoszących się do rozwoju różnych elementów sieci transportowych.

Rozbudowa sieci drogowej w miastach będzie realizowana w ramach **Oś priorytetowa IV: Infrastruktura drogowa dla miast**, w tym:

- **Priorytet inwestycyjny 7.a.** Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T.
- **Priorytet inwestycyjny 7.b.** Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą ten-t, w tym z węzłami multimodalnymi.

Do powyższej osi nawiązuje Działanie 1.1.2. Priorytetu 1.1. Strategii ZIT – zakładający budowę uzupełniających połączeń drogowych, łączących się z siecią TEN-T.

Inwestycje w rozwój transportu kolejowego, w tym w obrębie obszarów metropolitalnych realizować będzie **Oś priorytetowa V: rozwój transportu kolejowego w Polsce**, w tym priorytety:

- **Priorytet inwestycyjny 7.i.** Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T.

⁴ Przewiduje się wsparcie kompleksowej gospodarki ściekowej w aglomeracjach co najmniej 10 000 RLM.

- **Priorytet inwestycyjny 7.iii.** *Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.*

Do Osi V POIiŚ nawiązuje Działanie 2.1.3 Priorytetu 2.1., przewidujące min. budowę parkingów P&R (w tym przy stacjach kolejowych) stanowiących uzupełnienie w stosunku do realizowanych w ramach wyżej opisanych priorytetów inwestycyjnych inwestycji zwiększających atrakcyjność przewozów kolejowych w obszarach metropolitalnych.

Rozwojowi transportu miejskiego poświęcona jest **Oś priorytetowa VI: rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach**, w tym **Priorytet inwestycyjny 4.V.** *Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.*

Identyfikacja projektów w obszarze transportu miejskiego została dokonana w Strategii ZIT, zawierającej inwestycje przewidziane do realizacji w programach regionalnych i komplementarne do nich projekty przeznaczone do dofinansowania ze środków programów krajowych.

Do powyższej osi priorytetowej nawiązują: Działanie 2.1.3. ZIT (przewidujące budowę P&R oraz dróg dla rowerów), zwiększające atrakcyjność transportu publicznego w aglomeracji krakowskiej. W ramach Osi priorytetowej VI POIiŚ realizowane będą także projekty komplementarne Strategii ZIT w zakresie rozbudowy infrastruktury tramwajowej w Krakowie.

4. Inwestycje w infrastrukturę instytucji ochrony zdrowia stanowiące znaczący wkład w działania na rzecz włączenia społecznego i przeciwdziałania ubóstwu, w tym inwestycje związane z postępującym starzeniem społeczeństwa. Inwestycje w tym zakresie będą realizowane w ramach **Osi priorytetowej IX: wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia**, w tym **priorytetu inwestycyjnego 9a):** *Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.*

Z celami powyższej osi priorytetowej spójne będzie Działanie 2.3.1 Priorytetu 2.3. Strategii ZIT, obejmujące inwestycje w infrastrukturę podmiotów leczniczych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020⁵(RPO WM)

RPO WM identyfikuje obszary strategicznej interwencji na terenie woj. małopolskiego oraz dedykowane im terytorialne instrumenty realizacji (CT). „Metropolii Krakowskiej” dedykowany jest instrument Zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT). Wysokość alokacji UE w ramach RPO WM 2014-2020 wynosi łącznie 236,06 mln euro:

- ze środków EFRR 197,06 mln euro;
- ze środków EFS 39 mln euro.

Interwencja będzie realizowana na terenie miejskiego obszaru funkcjonalnego Krakowa i obejmować następujące dziedziny:

- infrastrukturę rozwoju gospodarczego,
- zadania z zakresu poprawy efektywności energetycznej,
- redukcję zanieczyszczenia powietrza, w szczególności ograniczenie niskiej emisji,
- zrównoważony, sprawny transport łączący miasto i jego obszar funkcjonalny,

⁵ Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 240/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 4 marca 2015 r.

- infrastrukturę drogową na poziomie subregionalnym,
- gospodarkę wodno-ściekową,
- gospodarkę odpadami,
- usługi społeczne w zakresie wsparcia osób niesamodzielnych i ich opiekunów (z wyłączeniem opieki długoterminowej i teleopieki) oraz usługi interwencji kryzysowej,
- tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego,
- kształcenie zawodowe,
- infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu subregionalnym.

Cele Osi Priorytetowych RPO WM realizowane będą przez działania w ramach Priorytetów Inwestycyjnych (PI) Inwestycje w ZIT obejmować będą następujące PI przyporządkowane Osiom priorytetowym:

OŚ PRIORYTETOWA 3. PRZEDSIĘBIORCZA MAŁOPOLSKA: Celem Osi jest budowanie i wzmacnianie pozycji konkurencyjnej sektora MŚP. ZIT realizowane będą w ramach *PI 3a. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.*

Realizowane będą w szczególności operacje związane z tworzeniem nowych i rozbudową istniejących stref aktywności gospodarczej (SAG). Do wyżej wymienionych interwencji nawiązuje Priorytet 1.1, Działanie 1.1.1 Strategii ZIT.

OŚ PRIORYTETOWA 4. REGIONALNA POLITYKA ENERGETYCZNA: Celem głównym osi priorytetowej jest stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju w regionie uwzględniającego aspekty nowoczesnego sektora energetycznego oraz sektora transportu miejskiego, zapewniającego bezpieczeństwo energetyczne mieszkańców regionu oraz poprawę jakości ich życia, z poszanowaniem zasad ochrony środowiska. Interwencja w ramach ZIT będzie prowadzona w ramach PI 4c i PI 4e.

PI 4c. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym.

W ramach działań skierowanych do sektora mieszkaniowego i użyteczności publicznej realizacja będzie koncentrowała się na głębokiej modernizacji energetycznej budynków wraz z wykorzystaniem instalacji OZE. W ramach Strategii ZIT ww. działania przewidziano w Prioryecie 2.1 (Działanie 2.1.1).

PI 4e. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

W ramach PI 4e realizowane będą dwa typy interwencji

- Projekty dotyczące likwidacji źródeł niskiej emisji Powyższe interwencje realizowane będą na terenie ZIT w ramach Działania 2.1.2. Priorytetu 2.1. Strategii ZIT.
- Inwestycje ukierunkowane na wzmacnianie systemów transportu miejskiego, w tym transportu zbiorowego w miastach oraz obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie, wynikające z planów gospodarki niskoemisyjnej miast. Działania z ww. zakresu realizowane będą w ramach Działanie 2.1.3 Priorytetu 2.1. (w zakresie transportu zbiorowego i transportu rowerowego).

OŚ PRIORYTETOWA 5. OCHRONA ŚRODOWISKA: Celem głównym osi priorytetowej jest wzmocnienie stanu bezpieczeństwa ekologicznego regionu z zachowaniem zasad równowagi pomiędzy poprawą stanu środowiska, racjonalnym użytkowaniem zasobów naturalnych oraz minimalizowaniem niekorzystnych oddziaływań na środowisko i jego zasoby. Interwencja w formule ZIT w ramach Osi będzie realizowana poprzez PI: 6a i 6b.

PI 6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.

Wsparcie będzie skierowane na działania uzupełniające system selektywnego zbierania odpadów - powstawanie gminnych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu.

Inwestycje w ww. zakresie przewidziane są do realizacji w ramach Działania 2.2.2 Priorytetu 2.2. Strategii ZIT.

PI 6b. Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie.

Wsparcie będzie kierowane na kompleksową rozbudowę sieci kanalizacyjnych i oczyszczalnie ścieków w aglomeracjach 2000-10000 RLM. Wsparcie w ww. zakresie przewidziane jest do realizacji w ramach Działania 2.2.1 Priorytetu 2.2. Strategii ZIT.

OŚ PRIORYTETOWA 7. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA: Celem osi jest tworzenie nowoczesnego systemu transportowego efektywnie zaspokajającego potrzeby rozwoju gospodarczego oraz adekwatnego do potrzeb mobilnego społeczeństwa, poprzez rozwój infrastruktury transportowej sprzyjającej konkurencyjności gospodarczej i spójności przestrzennej regionu, przyczyniającej się do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko. Dla ZIT przewidziano interwencję w ramach PI 7b.

PI 7b. Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.

Przewidziano inwestycje z zakresu budowy i przebudowy dróg wraz z towarzyszącą infrastrukturą, budowy obiektów inżynierskich w ciągach dróg, nowoczesnych technik zarządzania ruchem. Powyżej zdefiniowane interwencje przewidziano do realizacji w ramach Działania 1.1.2 Priorytetu 1.1. Strategii ZIT.

OŚ PRIORYTETOWA 9. REGION SPÓJNY SPOŁECZNIE: Celem głównym osi priorytetowej jest wzrost spójności wewnątrzregionalnej w wymiarze społecznym i zdrowotnym. W formule ZIT realizowane będą projekty PI 9iv.

PI 9iv. Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

W ramach PI realizowane będą min. działania dotyczące: wsparcia dla tworzenia i/lub działalności ośrodków interwencji kryzysowej, wsparcia dla tworzenia i/lub funkcjonowania miejsc pobytu czasowego, w których możliwe będzie przebywanie osoby niesamodzielnej pod profesjonalną opieką oraz wsparcia dla tworzenia i/lub działalności placówek zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielnych. Wyżej wymienione typy interwencji realizowane będą w ramach Działania 2.3.2 Priorytetu 2.3. Strategii ZIT.

OŚ PRIORYTETOWA 10. WIEDZA I KOMPETENCJE: Celem tej osi priorytetowej jest rozwój kapitału intelektualnego mieszkańców jako podstawa budowania silnej pozycji regionu. Interwencja w formule ZIT obejmuje PI: 10i oraz PI 10.iv.

Priorytet inwestycyjny 10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.

W ramach celu szczegółowego 1: *Zwiększenie liczby miejsc edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie oferty dodatkowej placówek wychowania przedszkolnego* PI, realizowane będą przedsięwzięcia, w zakresie wsparcia placówek przedszkolnych i innych form wychowania przedszkolnego. Strategia ZIT przewiduje opisane rodzaje interwencji w ramach Działania 2.4.1 Priorytetu 2.4. Strategii ZIT.

PI 10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwienie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

W ramach celu szczegółowego 1. *Zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów kształcących się w szkołach zawodowych, w szczególności poprzez poprawę efektywności kształcenia zawodowego* realizowane będą przedsięwzięcia w zakresie rozwoju szkolnictwa zawodowego.

Strategia ZIT przewiduje opisane rodzaje interwencji w ramach Działania 2.4.2. Priorytetu 2.4. Strategii ZIT.

OŚ PRIORYTETOWA 12. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA: głównym celem osi priorytetowej jest zwiększona dostępność do wybranych usług społecznych – w zakresie ochrony zdrowia i edukacji. W ZIT realizowane będą inwestycje w ramach *PI 9a. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.*

W ramach priorytetu inwestycyjnego realizowane będą min. inwestycje w obiekty infrastruktury ochrony zdrowia o znaczeniu subregionalnym oraz zakup specjalistycznych urządzeń medycznych w tych obiektach. Mechanizm ZIT przewidziany jest dla podmiotów leczniczych innych niż jednostki podległe samorządowi województwa oraz szpitale prowadzone przez publiczną uczelnię prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych. Ww. inwestycje zostały ujęte w ramach Działania 2.3.1 Priorytetu 2.3. Strategii ZIT.

PROJEKT Szczegółowego opisu osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020⁶ (SzOOP)

W części dotyczącej RPO WM opisano priorytety w Strategii ZIT w kontekście ich spójności z celami tematycznymi i priorytetami inwestycyjnymi wybranymi w RPO do realizacji w formule ZIT. Poniższy opis dotyczy spójności celów i priorytetów ZIT z działaniami inwestycyjnymi i sposobem ich realizacji zawartym w SzOOP.

Priorytety ZIT wpisują się w następujące Działania i Poddziałania RPO WM.

⁶ Załącznik 1 do Uchwały nr 577/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 14 maja 2015 r.

CEL 1 ZIT: WYSOKA KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARCZA KRAKOWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO.

Priorytet 1.1 ZIT: Wysoki potencjał i konkurencyjność przedsiębiorstw w KrOF, realizowany poprzez dwa działania.

Działanie 1.1.1: Promowanie przedsiębiorczości, poprzez budowę i rozbudowę metropolitalnej sieci stref aktywności gospodarczej (SAG) wraz z obsługującą je infrastrukturą wpisuje się w Działanie 3.1 SzOOP Strefy aktywności gospodarczej.

W ramach Działania 3.1 SzOOP przewiduje Poddziałanie 3.1.1 Strefy aktywności gospodarczej - ZIT, obejmujące przedsięwzięcia związane z tworzeniem nowych i rozbudową istniejących stref aktywności gospodarczej o profilu przemysłowym/usługowym na terenie ZIT.

Działanie 1.1.2: Rozwijanie infrastruktury drogowej KrOF zapewniającej dostępność do sieci TEN-T lub sieci dróg krajowych i wojewódzkich. wpisuje się w Działanie 7.1 SzOOP Infrastruktura drogowa, w tym Poddziałanie 7.1.2 Drogi subregionalne - ZIT, w ramach którego realizowane będą przedsięwzięcia z zakresu rozwoju infrastruktury dróg o znaczeniu subregionalnym, z uwzględnieniem warunków wskazanych w Umowie Partnerstwa⁷.

CEL II ZIT: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA NA TERENIE KROF

Priorytet 2.1: Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną, realizowany poprzez 3 działania:

Działanie 2.1.1: Modernizacja energetyczna obiektów publicznych i mieszkaniowych, inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali KrOF wpisuje się w realizację Działania 4.3 SzOOP Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym, przewidującego min. realizację projektów w ramach Poddziałania 4.3.1 Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej – ZIT.

Działanie 2.1.2: Poprawa jakości powietrza wpisuje się w realizację działania 4.4 SzOOP Redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza, w którego ramach przewidziano Poddziałanie 4.4.1. Obniżenie poziomu niskiej emisji –ZIT skierowane na wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych na paliwa stałe.

Działanie 2.1.3: Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego wpisuje się w realizację działania 4.5 SzOOP Niskoemisyjny transport miejski, Poddziałanie 4.5.1. Niskoemisyjny transport miejski – ZIT, w ramach którego wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia ukierunkowane na wzmacnianie systemów transportu miejskiego, w tym transportu zbiorowego na obszarze objętym strategią ZIT.

Priorytet 2.2: Poprawa stanu środowiska realizowany będzie poprzez 2 działania.

Działanie 2.2.1: Inwestowanie w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej wpisuje się w Działanie 5.3 Ochrona zasobów wodnych W ramach którego przewidziano Poddziałanie 5.3.1. Gospodarka wodno-kanalizacyjna – ZIT przewidująca inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach uwzględnionych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (od 2 tys. RLM do 10 tys. RLM).

Działanie 2.2.2: Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami wpisuje się w Działanie 5.2. Rozwijanie systemu gospodarki odpadami, Poddziałanie 5.2.1. Gospodarka odpadami – ZIT przewidujące rozbudowę infrastruktury w zakresie selektywnego zbierania i przygotowania odpadów do recyklingu oraz przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu.

Priorytet 2.3. Wysoka jakość i dostępność ofert wparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych będzie realizowany poprzez dwa działania. *Działanie 2.3.1: Ułatwianie dostępu do opieki zdrowotnej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych dla miesz-*

⁷ Opisane w części dotyczącej RPO WM

kańców KrOF wpisuje się w Działanie 12.1 SzOOP Infrastruktura ochrony zdrowia, Poddziałanie 12.1.4. Infrastruktura ochrony zdrowia o znaczeniu subregionalnym - ZIT, przewidujące inwestycje w obiekty infrastruktury ochrony zdrowia o znaczeniu subregionalnym na terenie metropolii krakowskiej.

Działanie 2.3.2: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług społecznych skierowanych w szczególności do osób starszych i niepełnosprawnych wpisuje się w realizację Działania 9.2 SzOOP Usługi społeczne i zdrowotne, w ramach którego przewidziano Poddziałanie 9.2.2: Usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa –ZIT przewidujące realizację inicjatyw zwiększających dostępność oraz jakość usług kierowanych do osób niesamodzielnych oraz ich opiekunów, a także działania mające na celu zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych kryzysem.

Priorytet 2.4: Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców KrOF realizowany będzie przez 2 działania. *Działanie 2.4.1: : Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego* wpisuje się w Działanie 10.1 Rozwój kształcenia ogólnego, w ramach którego przewidziano Poddziałanie 10.1.1: Wychowanie przedszkolne - ZIT, przewidujące w szczególności tworzenie i wsparcie przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego.

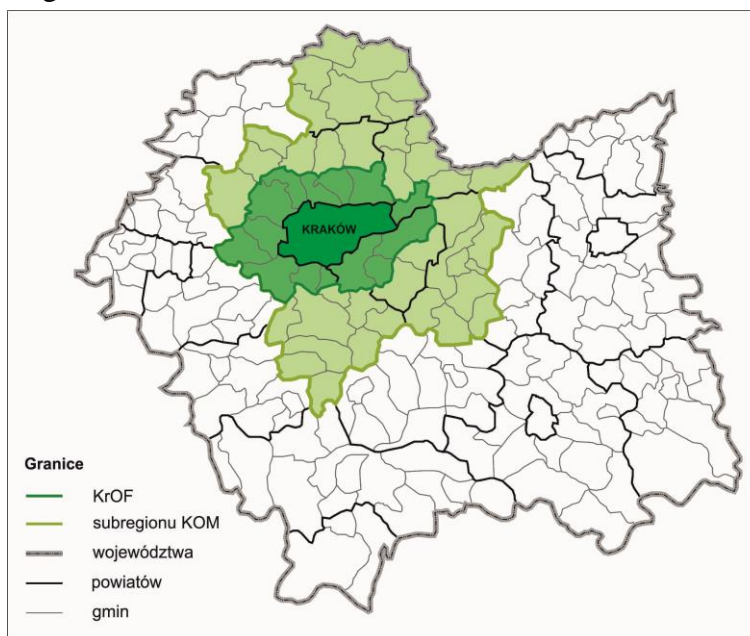
Działanie 2.4.2: Dostosowanie systemów kształcenia, szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy. wpisuje się w Działanie 10.2 SzOOP: Rozwój kształcenia zawodowego, przewidujące interwencję w ramach Poddziałania 10.2.1 Kształcenie zawodowe uczniów - ZIT, poprzez tworzenie Centrów Kompetencji Zawodowych oraz rozwijanie oferty szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe.

Priorytety celu 3 – 3.1: Spójność wewnętrzna i współpraca międzyinstytucjonalna i 3.2: Wspólnotowy wymiar Metropolii Krakowskiej ZIT nie odnoszą się bezpośrednio do działań zapisanych w SzOOP jednak jego realizacja jest niezbędna dla zapewnienia efektywnego wdrożenia pozostałych priorytetów ZIT (a zatem i zapisów RPO odnoszących się do ZIT), możliwych do realizacji jedynie poprzez współpracę gmin KrOF oraz szeroką partycypację jego mieszkańców.

III. Obszar wsparcia Strategii ZIT

Krakowski Obszar Funkcjonalny został zidentyfikowany w projekcie RPO WM jako delimitacja interwencji w formule ZIT w ramach zintegrowanego podejścia terytorialnego. Podejście to ma na celu wykorzystanie specyficznych potencjałów terytorialnych i likwidację barier w rozwoju obszaru funkcjonalnego Krakowa. Podjęcie takiej interwencji wpisuje się w określone cele tematyczne i priorytety inwestycyjne RPO WM. Zgodnie z polityką krajową, miasto wojewódzkie i jego obszar funkcjonalny – Metropolia Krakowska stanowią jeden z tzw. Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), zdefiniowanych w KSRR. Zgodnie z projektem RPO WM, podstawowym instrumentem wsparcia OSI będzie udzielanie dotacji na wdrażanie działań w KrOF. W RPO WM podkreśla się, że KrOF charakteryzuje się największą zdolnością do kreowania wzrostu gospodarczego w regionie, z uwagi na swoje walory ekonomiczne i społeczne (wysoki dostęp do szerokiego spektrum usług publicznych, wysokie zarobki, niski poziom bezrobocia, bardzo dobra dostępność komunikacyjna) i jest magnesem przyciągającym zasoby ludzkie z innych obszarów województwa. Interwencja planowana w ramach KrOF wdrażana będzie za pomocą Zintegrowanej inwestycji terytorialnej (ZIT), narzędzia, które pozwala na implementację programu operacyjnego w sposób przekrojowy oraz umożliwia finansowanie inwestycji z różnych osi priorytetowych programu operacyjnego.

Interwencja w ramach zintegrowanej inwestycji terytorialnej będzie realizowana na terenie obszaru o intensywnych powiązaniach funkcjonalnych pomiędzy Krakowem i otaczającymi go gminami: Biskupice, Czernichów, Igołomia-Wawrzeńczyce, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki. Jest to obszar wydzielony z subregionu: Krakowski Obszar Metropolitalny - Metropolia Krakowska (Rysunek 1). Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie wyodrębnienie alokacji finansowej dla wsparcia Krakowa i jego obszaru funkcjonalnego realizowanego w formule ZIT.



Rysunek 1. KrOF na tle woj. małopolskiego i subregionu Krakowski Obszar Metropolitalny

Łączna powierzchnia obszaru ZIT wynosi 1275 km², w tym 326,8 km² zajmuje miasto Kraków, a 948,2 km² – strefa podmiejska.

IV. Wnioski z diagnozy obszaru wsparcia

Pełna diagnoza obszaru wsparcia zamieszczona jest w Załączniku nr 1 do Strategii ZIT.

1. Rozwój demograficzny KrOF i procesy suburbanizacji

Liczba ludności KrOF w końcu 2013 r. wynosiła 1,03 mln, w tym 275 tys. osób zamieszkiwało strefę podmiejską. Strefa podmiejska KrOF to przede wszystkim obszary (pod względem administracyjnym) wiejskie. W miastach (Świątniki, Skawina, Niepołomice i Wieliczka) zamieszkiwało jedynie 21% jej ludności. Gęstość zaludnienia całego obszaru wynosi 811 os./km². Zaznaczają się jednak duże różnice - w Krakowie wynosi ona 2322 os./km², natomiast w strefie podmiejskiej – średnio 290 os./km².

Obszar KrOF cechuje się znaczną dodatnią dynamiką ludności. W ciągu dekady liczba jego mieszkańców wzrosła o ponad 37 tys. (104% w stosunku do 2003 r.), przy czym na ów wzrost składa się niemal w całości przyrost liczby ludności w gminach okalających Kraków. Przy stosunkowo niskim wskaźniku przyrostu naturalnego w KrOF najistotniejszym czynnikiem wzrostu liczby ludności są migracje. W latach 2008-12 liczba zameldowań w obszarze KrOF była o 18 tys. większa niż liczba wymeldowań. Pozytywnym zjawiskiem jest utrzymywanie się dodatniego salda migracji w Krakowie, jednak napływ ludności dotyczy zwłaszcza obszaru podmiejskiego, gdzie saldo migracji w ciągu pięciu lat wynosiło ponad 15,7 tys. Wskaźnik migracji na 1000 osób wynosił w 2012 r. dla KrOF 3,6, a dla strefy podmiejskiej – powyżej 10. Szczególnie wysoki jest napływ migracyjny na obszary wiejskie.

W strefie podmiejskiej KrOF zachodzą – z różną intensywnością – procesy suburbanizacji. Największym dodatnim saldem migracji cechowały się gminy na północ od Krakowa – w pasie od Zabierzowa przez Zielonki po Michałowice oraz gmina Niepołomice. Jediną gminą z ujemnym saldem migracji była Igołomia-Wawrzeńczyce. Trwałym rezultatem procesów suburbanizacji są zmiany zagospodarowania przestrzennego, wyrażające się przede wszystkim pojawianiem się nowej zabudowy. W latach 2008-2012 w KrOF oddano blisko 44 tys. mieszkań, z tego ok. 23% ich liczby i aż 41 % powierzchni przypadowało na gminy podmiejskie.

Wyzwaniem dla samorządów KrOF staje się kontrola i sterowanie procesami suburbanizacji i ograniczanie ich negatywnych skutków. Procesy suburbanizacji, wynikające z poszukiwania przez społeczność metropolii lepszej jakości życia, pociągają za sobą liczne konsekwencje: środowiskowe, krajobrazowe, społeczne i ekonomiczne.

2. Kapitał ludzki KrOF, potencjał edukacyjny i rynek pracy

Kapitał ludzki i edukacja

Jednym z najważniejszych czynników rozwoju gospodarczego KrOF jako terytorium jest jego kapitał ludzki. Do najważniejszych wskaźników poziomu kapitału ludzkiego należy poziom wykształcenia mieszkańców. Kraków należy do miast o najwyższym poziomie wykształcenia w Polsce ok. 32% mieszkańców legitymizuje się wykształceniem wyższym. Struktura wykształcenia sąsiednich powiatów jest odmienna – przeważają osoby z wykształceniem średnim (ok. 30%) i zawodowym (26% w pow. krakowskim, 28% - w wielickim).

Istotnym uwarunkowaniem rozwoju KrOF jest potencjał naukowy i edukacyjny. Kraków jest drugim po Warszawie ośrodkiem szkolnictwa wyższego w kraju. W 2013 r. w 21 szkołach wyższych w mieście studiowało 170 tys. studentów (11% wszystkich studentów szkół wyższych w Polsce). Spadająca liczba studentów w najbliższych latach będzie znaczącym wyzwaniem zarówno dla krakowskich uczelni jak i dla gospodarki Krakowa i KrOF. Rodzi to koniecz-

ność rozwijania polityki przyciągania studentów spoza obszaru ZIT, Województwa Małopolskiego, a nawet Polski. Krakowskie uczelnie, jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe to także ogromny potencjał naukowy. Liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelniach w 2012 r. wynosiła 11,9 tys. (12% ogólnej ich liczby w Polsce.). Łącznie w KrOF w działalności badawczo-rozwojowej zatrudnionych było prawie 10 tys. osób.

Zmiany demograficzne powodują, iż od 2005 roku spada liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych, a wg prognoz w najbliższych latach (tj. do 2020 roku) należy spodziewać się utrzymującego się niżu demograficznego w szkolnictwie ponadgimnazjalnym. W 2012 r. na obszarze KrOF funkcjonowały 122 szkoły ponadgimnazjalne, w których uczyło się ponad 34 tys. młodzieży (w tym 17 tys. w szkołach zawodowych). Jednocześnie zmiany demograficzne i migracja ludności powodują wzrost liczby uczniów szkół podstawowych w części obszaru KrOF. Konsekwencją tego procesu jest konieczność realizacji zadań dotyczących rozwoju infrastruktury edukacyjnej w szczególności na poziomie podstawowym i gimnazjalnym.

Wyzwaniem w zakresie edukacji zawodowej jest podnoszenie kompetencji absolwentów tego typu szkół i dostosowywania profili kształcenia do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy. Zjawiskiem wpisującym się w ogólnopolskie tendencje jest większe zainteresowanie młodzieży szkolnictwem zawodowym. W latach 2004-12 odsetek uczniów szkół zawodowych wzrósł w KrOF z 41,5% do 46%. Kraków posiada absolutnie dominującą pozycję w przypadku szkół zawodowych – uczy się tu 85% wszystkich uczniów. Pozostałe ważniejsze w skali KrOF, wyspecjalizowane ośrodki szkolnictwa zawodowego to Wieliczka i Skawina oraz Niepołomice, Czernichów i Giebułtów (Gm. Wielka Wieś). Ośrodkiem o znaczeniu lokalnym są Świątyniki Górne. Do najczęściej wybieranych obszarów kształcenia w szkolnictwie zawodowym w Krakowie należą: turystyczno-gastronomiczny, elektryczno-elektroniczny i administracyjno-usługowy w których łącznie kształciło się prawie $\frac{3}{4}$ uczniów.

Dostępność przedszkoli

W latach 2003-2013 zanotowano w KrOF znaczący wzrost odsetka dzieci objętego wychowaniem przedszkolnym – z 65 do 82%. W ciągu dekady liczba przedszkoli wzrosła o ponad 150 (71%), a liczba miejsc w przedszkolach – o 13,3 tys. (65%). W 2013 r. na terenie KrOF funkcjonowały 363 przedszkola, zapewniające 33,7 tys. miejsc dla dzieci w wieku 3-6 lat. Mimo istotnego zwiększenia wskaźników wychowania przedszkolnego strefa podmiejska Krakowa wciąż nieznacznie odstaje od przeciętnej dla kraju i województwa, natomiast sam Kraków – od większości dużych miast w kraju. Za wzrost liczby przedszkoli odpowiada przede wszystkim dynamiczny rozwój placówek prowadzonych przez podmioty prywatne. Udział przedszkoli samorządowych w zaspokajaniu popytu na edukację przedszkolną jest w KrOF znacznie niższy niż w kraju.

Pomimo znacznego wzrostu liczby miejsc w przedszkolach w obrębie strefy podmiejskiej wciąż występuje duże zróżnicowanie dostępności do placówek wychowania przedszkolnego. Najgorszą dostępnością cechowały się gminy Kocmyrzów-Luborzyca, Biskupice i Mogilany. Najlepsza sytuacja, poza Krakowem, występowała w Niepołomicach, Zabierzowie i Świątynikach. Warto jednak zauważyć, iż poza zróżnicowaniem międzygminnym istotnym problemem jest także brak zaopatrzenia w przedszkola nowych osiedli w Krakowie wymuszający na rodzicach dowożenie dzieci do odleglejszych placówek.

Rynek pracy

Liczba pracujących w KrOF i Krakowie w okresie 2008-2012 regularnie rosła. W końcu 2012 r. wynosiła odpowiednio 341 tys. i 290 tys. osób⁸. Kraków wyróżnia się pozytywnie dy-

⁸ Dane nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

namiką wzrostu pracujących na tle Polski i pozostałych ośrodków metropolitalnych. Największymi rynkami pracy – poza Krakowem były: Zabierzów (11,7 tys. zatrudnionych), Skawina (11,6 tys.), Wieliczka (7,8 tys.) i Niepołomice (7 tys.). KrOF charakteryzuje się, na tle kraju, niskim poziomem bezrobocia – udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosił w 2013 r. ok. 5% wobec 8,8% w Polsce.

Istotne, w kontekście Strategii ZIT są dojazdy do pracy. Wg danych NSP 2011 do pracy w Krakowie przyjeżdżało 91 tys. osób, z tego 73,6 tys. osób ze 180 gmin województwa małopolskiego. Z tej liczby 25,3 tys. stanowiły osoby z gmin strefy podmiejskiej KrOF, jednak strefa dojazdów do pracy do Krakowa sięga znacznie poza granice strefy funkcjonalnej zdefiniowane w Strategii ZIT. Poza Krakowem największą liczbę przyjezdnych pracowników odnotowano w Skawinie (5,3 tys.), Zabierzowie (4,7 tys.), Wieliczce (4 tys.) i Niepołomicach (3,3 tys.).

3. Przedsiębiorczość i atrakcyjność inwestycyjna

Poziom rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczość

Kraków jest jednym z największych ośrodków gospodarczych w kraju – PKB Krakowa w 2011 r. wynosił 45,6 mld zł (ok. 3% PKB Polski i 40% PKB województwa małopolskiego). W ostatniej dekadzie PKB na mieszkańca wzrósł w Krakowie prawie dwukrotnie, z 31,4 tys. zł w 2002 r. do 60,1 tys. zł w 2011 r. Wzrost ten był nieznacznie szybszy niż w Polsce. Pod względem PKB per capita Kraków odstaje jednak znacząco od Warszawy, a także Poznania.

KrOF jest obszarem o ponadprzeciętnym poziomie rozwoju przedsiębiorczości. W 2013 roku w KrOF funkcjonowało 155 tys. podmiotów gospodarczych (4% podmiotów gospodarczych w kraju i prawie 45% podmiotów regionu). W ciągu dekady zanotowano znaczącą dynamikę wzrostu liczby podmiotów, przekraczającą zarówno wskaźnik dla kraju jak i dla większości ośrodków metropolitalnych w Polsce. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców była również wysoka, niemniej pod tym względem Kraków ustępuje nie tylko Warszawie, ale także Poznaniu i Wrocławiu. Wartość tego wskaźnika ten jest również bardzo zróżnicowana w samym KrOF (różnica między gminami podmiejskimi jest ponad dwukrotna).

Niezbędne jest przygotowanie całościowej, w skali KrOF, oferty inwestycyjnej zarówno dla małych i średnich, jak i dużych podmiotów gospodarczych, obejmującej z jednej strony działania inwestycyjne, z drugiej – spójną strategię promocji gospodarczej KrOF. W ostatnich latach najszybciej rosła w KrOF liczba mikroprzedsiębiorstw, zwłaszcza w strefie podmiejskiej. Spadła natomiast liczba małych i średnich, a także dużych podmiotów gospodarczych. Jedną z przyczyn takiej tendencji są przekształcenia przestrzenno-gospodarcze obszaru funkcjonalnego Krakowa, w tym relokacja zakładów przemysłowych poza miasto centralne – a nawet poza obszar ZIT (do szerszego obszaru metropolitalnego).

W obszarze KrOF konsekwentnie prowadzone są procesy transformacji gospodarki lokalnej. W 2013 r. najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w sekcji G obejmującej handel hurtowy i detaliczny i naprawę pojazdów samochodowych. Kolejne pod względem udziału były sekcje M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, F – budownictwo, C - przetwórstwo przemysłowe. Jednym z wyróżników KrOF są usługi biznesowe (BPO) zatrudniające ok. 30 tys. osób.

Ważnym elementem przekształceń gospodarki KrOF jest budowanie gospodarki opartej na wiedzy, którego miernikiem jest rozwój podmiotów usługowych zaliczanych do usług wiedzyochłonnych W 2013 r. liczba tych podmiotów wynosiła 50,2 tys. (4,6% wszystkich podmiotów w Polsce). Zarówno miasto jak i jego obszar funkcjonalny charakteryzują się także wysokim udziałem podmiotów usług gospodarki opartej na wiedzy w ogólnej liczbie podmiotów

gospodarczych. W 2013 r. ich odsetek wynosił 34,3% w Krakowie i 32,4% w KrOF i wzrost od 2009 r. o 3 pkt.%, zarówno w skali Krakowa jak i KrOF.

Słabą stroną gospodarki Krakowa i sąsiednich powiatów są niskie nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach. W 2012 r. ogólne nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w Krakowie wynosiły 3,6 mld zł – 4,6 tys. zł na jednego mieszkańca. Niższe nakłady inwestycyjne w ośrodkach metropolitalnych, zarówno w wartościach bezwzględnych jak i *per capita* zanotowano jedynie w Łodzi. Niskie nakłady inwestycyjne są również problemem w skali gospodarki regionalnej. W ostatnich pięciu latach nakłady inwestycyjne na mieszkańca w województwie małopolskim były zdecydowanie poniżej średniej dla Polski.

Atrakcyjność inwestycyjna KrOF, dostępność terenów inwestycyjnych i infrastruktura rozwoju gospodarczego

Podregion krakowski⁹ należy do obszarów o największej atrakcyjności inwestycyjnej wg analiz Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową, zarówno dla działalności przemysłowej, usługowej jak i dla zaawansowanych technologii. Do najważniejszych zalet Krakowa inwestorzy zagraniczni¹⁰ zaliczyli życie kulturalne i poziom usług społecznych oraz poziom wykształcenia mieszkańców. Natomiast do słabych stron miasta – niedostatecznie rozwiniętą komunikację oraz niski poziom współpracy biznes–administracja–sektor B+R. Z kolei wśród krajowych inwestorów Kraków ma opinię miasta drogiego, nastawionego wyłącznie na usługi i działalność B+R. Wśród najważniejszych czynników dla lokalizacji zagranicznych inwestycji w sektorze przemysłowym w obszarze krakowskim ankietowani zaliczyli m.in. dobrą dostępność drogową, korzystne położenie, duży rynek zbytu, dostępność do kooperantów w sąsiednich krajach, istnienie zachęt inwestycyjnych w postaci SSE, infrastrukturę techniczną na odpowiednim poziomie oraz bardzo dobry klimat, który stworzyły niektóre władze lokalne. Menedżerowie wskazywali także cztery czynniki konieczne dla utrzymania i rozwoju działalności: zapewnienie na rynku pracy podaży osób o odpowiednich kwalifikacjach, rozwój infrastruktury komunikacyjnej (powiązań zewnętrznych oraz wewnętrznych), działania na rzecz utrzymania i poprawy jakości życia (w tym jakości środowiska przyrodniczego i zatrzymania postępującego chaosu przestrzennego) oraz prowadzenie aktywnej opieki proinwestycyjnej.

Jednym z czynników osłabiających atrakcyjność inwestycyjną województwa małopolskiego, jest niska dostępność terenów inwestycyjnych, zwłaszcza o wielkości powyżej 50 ha, umożliwiających lokalizację dużych inwestycji przemysłowych. Dotyczy to także obszaru metropolitalnego Krakowa, gdzie barierą jest dodatkowo wysoki koszt nieruchomości. Na terenie KrOF zidentyfikowano¹¹ 54 oferty inwestycyjne (do zagospodarowania na cele przemysłowe, usługowe lub magazynowe) w ośmiu gminach, o łącznej powierzchni ok. 465 ha. Zwraca uwagę duże rozdrobnienie terenów, zwłaszcza w Krakowie. Średnia powierzchnia oferowanego terenu inwestycyjnego wynosiła w KrOF 8,7 ha, w Krakowie – 4 ha. W całym obszarze było tylko 10 ofert o powierzchni powyżej 10 ha, w tym dwie – powyżej 50 ha.

Na terenie KrOF działa 11 SAG, w ośmiu gminach, o łącznej powierzchni ponad 1,2 tys. ha (w tym 600 ha największa strefa w Niepołomicach), z czego ok. 506 ha to powierzchnia zagospodarowana przez przedsiębiorstwa. Największa powierzchnia SAG znajduje się w gminach poblizu autostrady A4. Poza Niepołomicami znaczące powierzchnie znajdują się także w Skawinie oraz gminie Wielka Wieś. Stosunkowo niewielką powierzchnią dysponuje natomiast Kraków, gdzie tereny inwestycyjne (podstrefy SSE-KPT) zajmują 78 ha. Na terenach SAG

⁹ W którego granicach znajduje się KrOF.

¹⁰ Wg badania „*Klimat inwestycyjny w województwie małopolskim*”, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2013.

¹¹ W serwisach: infobase.paiz.gov.pl, www.businessinmalopolska.pl/terenyinwestycyjne, <http://www.marr.pl/nieruchomosci/tereny-do-zagospodarowania> (dostęp: 17.09.2014)

działa ponad 180 przedsiębiorstw, zarówno przemysłowych jak i z sektora usług (przede wszystkim biznesowych), zatrudniających ok. 14,7 tys. osób. Do najważniejszych efektów działania SAG należą wpływy z podatków lokalnych. Do pozostałych bezpośrednich i pośrednich efektów działania SAG gminy zaliczyły wzrost wpływów z udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, wzrost zatrudnienia, przyciąganie nowych mieszkańców, poprawę wizerunku gminy. Udostępnienie terenów inwestycyjnych wymagało znaczących nakładów na budowę infrastruktury – łącznie szacowanych na 102,5 mln zł. Gminy KrOF planują kolejne inwestycje na kwotę 109,5 mln zł.

4. Infrastruktura drogowa i zrównoważony transport metropolitalny

Dostępność zewnętrzna

Kraków znajduje się w sieci bazowej (drogowej, kolejowej) TEN-T jednak nie został uwzględniony w korytarzach Bałtyk - Adriatyk i Morze Północne – Bałtyk¹² wyznaczających priorytetowe inwestycje planowane do realizacji w ramach CEF do roku 2020.

Kraków znalazł się w sieci bazowej TEN-T jako węzeł lotniczy i logistyczny. Postępująca rozbudowa Międzynarodowego Portu Lotniczego Kraków-Balice (jedyne element w sieci bazowej TEN-T) zapewni wysoką dostępność lotniczą z obszaru KrOF już w roku 2016.

Dostępność transportowa KrOF do sieci bazowej TEN-T drogowej i kolejowej, jest na granicy przepustowości. Pozostawienie KrOF poza głównymi korytarzami transeuropejskimi, przy równoczesnych, wysoce prawdopodobnych, znacznie limitowanych możliwościach finansowania do roku 2020 inwestycji infrastrukturalnych poza korytarzami bazowymi, oznacza znaczne ograniczenie możliwości rozwoju gospodarczego KrOF.

Na autostradzie A4, przenoszącej natężenie ruchu ponad 30 tys.¹³ pojazdów w ciągu doby, już obecnie występują niedrożności odcinka Kraków-Katowice, a prognozowany w najbliższych 10-15 latach wzrost ruchu do ok. 45 tys.¹⁴ pojazdów na dobę spowoduje znaczne ograniczenie prędkości, ograniczając istotnie jej przepustowość. Jednocześnie możliwości rozbudowy autostrady lub dróg alternatywnych (DK 44, 79, 94) przed rokiem 2027, uniemożliwia umowa koncesyjna. Dla uzyskania niezbędnej w tym okresie dostępności do sieci bazowej TEN-T (droga S1), niezbędna jest modernizacja alternatywnej drogi wojewódzkiej nr 780 Kraków - Bieruń.

Projektowana droga ekspresowa S-7, w kierunku Warszawy, oraz jej odcinek między Myślenicami a Rabką ma szansę na realizację do roku 2020¹⁵. Projektowana droga ekspresowa nie rozwiązuje problemów komunikacyjnych północnej części KrOF, dlatego niezbędna jest budowa Północnej Obwodnicy Krakowa i nowej Trasy Wolbromskiej. Aktualne programy rządowe nie przewidują wykonania odcinka S-7 od Krakowa do Myślenic i odcinka od Rabki do połączenia ze słowacką drogą ekspresową R-3, a stąd z autostradą D-1 usytuowaną w sieci bazowej TEN-T na Słowacji.

Brak usytuowania w priorytetowych korytarzach sieci bazowej TEN-T linii kolejowej E-30 Zgorzelec - Kraków - Medyka, spowodować może opóźnienie modernizacji tej linii w kierunku Śląska (szybkie połączenie), do połączenia z siecią kolejową korytarza transeuropejskiego Bałtyk - Adriatyk, ograniczając również jej przepustowość. Niezbędna jest również modernizacja alternatywnej linii kolejowej nr 93 Trzebinia - Oświęcim - Czechowice-Dziedzice.

¹² Rozporządzenie PE i R(UE) nr 1315/2013 i 1316/2013 z dn. 13 grudnia 2013 r.

¹³ Generalny Pomiar Ruchu 2010

¹⁴ ALTRANS analizy własne

¹⁵ Kontrakt Terytorialny dla Małopolski

Projektowana nowa linia kolejowa Podłęże - Tymbark wraz z modernizacją istniejącej linii Tymbark - Nowy Sącz ma szansę realizacji do roku 2020¹⁶. Konsekwencją nowych korytarzy bazowych TEN-T jest brak w programach rządowych budowy/modernizacji dalszego odcinka, Nowy Sącz - Koszyce prowadzącego z Krakowa na południe Europy.

Mobilność i dostępność wewnętrzna – deficyty

Stan transportu zbiorowego Krakowa, opartego o komunikację tramwajową i autobusową, pomimo poprawy, nie jest zadowalający zarówno w odniesieniu do taboru jaki i infrastruktury. 54% tramwajów stanowi tabor w całości wysokopodłogowy, znaczna część z nich to pojazdy starsze niż 35 lat. Niezadawalający jest odsetek autobusów spełniających najwyższe normy emisji spalin (18%). Niezbędna jest dalsza rozbudowa sieci tramwajowej i przeprowadzenie generalnych remontów istniejących torowisk oraz infrastruktury autobusowej.

System transportu zbiorowego w strefie podmiejskiej KrOF oparty jest głównie o transport autobusowo-mikrobusowy i kolejowy. Większość autobusów aglomeracyjnych, nie spełniania najwyższych norm europejskich dotyczących emisji spalin (Euro 6). W gminach nieposiadających dostępu do kolei brakuje szybkich połączeń autobusowych. Infrastruktura obsługi podróżnych w szczególności w obszarze funkcjonalnym KrOF posiada liczne deficyty (brak terminali autobusowych i wyposażenia przystanków).

Transport kolejowy, ze względu na wieloletnie remonty torów, stacji i przystanków, nie jest wystarczającą alternatywą dla transportu samochodowego. Rola kolei w przewozach wewnątrzmijskich jest marginalna, co wynika głównie z braków w infrastrukturze kolejowej zapewniającej sprawne funkcjonowanie połączeń (łąznicy linii nr 91 i nr 94, przystanków, dodatkowych torów na linii średnicowej). Szybka Kolej Aglomeracyjna ogranicza się obecnie do jednej linii Kraków - Wieliczka.

Na całym terenie KrOF funkcjonują jedynie trzy parkingi działające w systemie P&R połączone z transportem szynowym, które w minimalnym stopniu zaspokajają potrzeby tym zakresie, pomimo znacznego popytu na takie usługi (co wykazał P&R przy stacji w Wieliczce).

Istotnym deficytem szczególnie na terenie podmiejskim jest brak dróg dla rowerów, a także ciągów pieszo-rowerowych umożliwiających bezpieczne dotarcie do linii autobusowych i kolejowych. Całkowity brak, poza Krakowem i Niepołomicami, sieci dróg rowerowych sprawia, że udział tego środka transportu w podróżach mieszkańców KrOF jest kilkuprocentowy.

Pomimo dużej gęstości dróg publicznych w powiatach krakowskim i wielickim popyt transportowy przewyższa możliwości przepustowe sieci drogowej zwłaszcza w relacjach gmin podmiejskich z Krakowem. Brak spójnych sieci drogowych o charakterze obwodnicowym, (III obwodnicy Krakowa, IV obwodnicy autostradowo-ekspresowej, V obwodnicy - pierścienia integrującego gminy w kategorii dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych).

Potrzeby transportowe Krakowa i KrOF będą systematycznie rosnać ze względu na migracje ludności i dalszy wzrost liczby mieszkańców KrOF. Między 1994 i 2007 nastąpił znaczny wzrost liczby podróży samochodowych, której efektem jest wzrost generacji ruchu samochodów osobowych w godzinach szczytu (z 37,5 do 56 tys.), w większym stopniu z obszaru zewnętrznego KrOF. Jednocześnie na terenie Krakowa i KrOF zachodzą niekorzystne zmiany struktury mobilności mieszkańców - od 1993 r. systematycznie rośnie udział podróży wykonywanych transportem indywidualnym kosztem podróży transportem zbiorowym¹⁷.

¹⁶ Kontrakt Terytorialny dla Małopolski

¹⁷ Kompleksowe Badania Ruchu 1993, 2003, 2013

Obecnie proporcje te rozkładają się niemal po równo, z niewielką przewagą transportu zbiorowego (odpowiednio 48 i 52%). Transport samochodowy i autobusowy przyczynia się do zanieczyszczenia powietrza w Krakowie – ma około 20% udział w generowaniu zanieczyszczeń powietrza.

Odwrócenie trendu rosnących podróży transportem indywidualnym i malejących transportem zbiorowym staje się dla KrOF celem pierwszoplanowym głównie ze względu na katastrofalny stan powietrza i rosnące zatłoczenie dróg. Wymaga to zakupu nowych tramwajów i autobusów w celu poszerzenia zasięgu funkcjonowania transportu zbiorowego i zapewnienia standardów ekologicznych.

Niezbędne jest kontynuowanie prac nad wdrożeniem wspólnej polityki transportowej gmin tworzących KrOF określającej funkcje transportu indywidualnego i transportu zbiorowego, a także zakładającej wprowadzenie wspólnego systemu sterowania ruchem, taryfowego i informacyjnego. Koordynacji będzie też wymagała realizacja działań infrastrukturalnych polegających głównie na budowie węzłów przesiadkowych z parkingami P&R / B&R i terminalami autobusowymi, integrujących podsystemy transportu drogowego, kolejowego, autobusowego, tramwajowego, rowerowego.

Promowanie transportu zbiorowego oznacza, że rozwój sieci drogowej KrOF powinien, poza remontami, ograniczać się tylko do rozbudowy i budowy brakujących odcinków obwodnic, połączeń sieci zewnętrznych z odcinkami dróg łączących z węzłami przesiadkowymi do transportu zbiorowego i portem lotniczym, połączeń ze strefami aktywności gospodarczej i terenami rozwojowymi. Deficyty przepustowości sieci drogowej powinny być rekompensowane rozwojem sieci transportu zbiorowego.

5. Stan środowiska przyrodniczego, efektywność energetyczna i infrastruktura ochrony środowiska

Jakość powietrza i efektywność energetyczna budynków

Zła jakość powietrza atmosferycznego stanowi obecnie jeden z największych problemów środowiskowych KrOF. Odnotowywane są przekroczenia poziomów normatywnych wartości stężeń dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Największa skala zagrożeń występuje w Krakowie, zwłaszcza w jego obszarze centralnym, lokalnie także na obszarach gmin Skawina, Mogilany, Wieliczka i Niepołomice. Najważniejsze skutki złego stanu powietrza atmosferycznego to wpływ zanieczyszczenia na zdrowie mieszkańców. W dłuższej perspektywie utrzymujący się zły stan powietrza może także powodować nasilenie się procesów suburbanizacji – ucieczki z miasta w poszukiwaniu lepszej jakości środowiska. Opinia jednego z najbardziej zanieczyszczonych miast Europy¹⁸ powoduje też znaczące straty wizerunkowe.

Największym problemem dla jakości powietrza w obszarze KrOF jest należące do najwyższych w Polsce stężenie pyłów zawieszonych. Przekroczenia występują głównie w sezonie zimowym i ich przyczynami są: oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków, emisji związanej z intensywnym ruchem pojazdów w centrum miasta, oddziaływanie emisji związanej z ruchem pojazdów na głównej drodze leżącej w pobliżu stacji, oddziaływanie emisji z zakładów przemysłowych, ciepłowni, elektrowni zlokalizowanych w pobliżu stacji, szczególne lokalne warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń, niekorzystne

¹⁸ Wg rankingu Europejskiej Agencji Środowiska.

warunki klimatyczne¹⁹. Największym źródłem pyłów zawieszonych w obszarze KrOF jest rozproszona emisja ze źródeł powierzchniowych – lokalnych kotłowni i palenisk domowych – tzw. niska emisja, stanowiąca aż 42% wszystkich źródeł zanieczyszczeń pyłowych w Krakowie. Problem niskiej emisji dotyczy jednak całego KrOF. Na terenie Krakowa, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych występują także przekroczenia poziomu stężenia dwutlenku azotu, związane z rozwojem transportu indywidualnego. Transport indywidualny jest także źródłem zanieczyszczenia powietrza pyłami zawieszonymi.

Wśród działań w zakresie efektywnego wykorzystania energii podejmowanych w ostatniej dekadzie w Krakowie należy wymienić modernizację i rozbudowę systemu ciepłowniczego, kontynuację programu ograniczania niskiej emisji oraz wprowadzanie energooszczędnych rozwiązań w transporcie. W latach 2007-2013 gminy KrOF podejmowały liczne działania w zakresie zwiększania efektywności wykorzystania energii w budynkach publicznych. Działania objęły 127 obiektów, o łącznej powierzchni prawie 242 tys. m². Inwestycje pochłonęły dotąd 136,6 mln zł. Gminy oszacowały także potrzeby w zakresie modernizacji energetycznej budynków publicznych w nadchodzących latach. Interwencji w tym zakresie wymaga łącznie 167 budynków (w tym 107 w Krakowie), o łącznej powierzchni 384,6 tys. m² (w tym 328,9 tys. m² w Krakowie). Szacowana kwota wydatków na potrzeby poprawy efektywności energetycznej wynosi ponad 126 mln zł.

Gospodarka wodno-ściekowa

KrOF cechuje się stosunkowo dobrym, na tle Polski, a zwłaszcza regionu dostępem ludności do wodociągów. W ostatniej dekadzie poprawiła się znacząco sytuacja w tym zakresie w strefie podmiejskiej – zwłaszcza zaś – w obszarach wiejskich tejże strefy, gdzie w 2012 r. udział ludności korzystającej z wodociągu przekroczył 80%.

W latach 2003-2012 poprawiła się sytuacja w zakresie dostępu ludności KrOF do kanalizacji i oczyszczalni ścieków. Wskaźniki w tym zakresie w KrOF ujmowanym całościowo znacząco przekraczają średnią zarówno dla regionu jak i dla Polski. Zwraca uwagę zwłaszcza znacząca jakościowa poprawa – w 2003 r. z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów korzystało zaledwie kilkanaście % mieszkańców, w 2012 – 73%.

Dostęp do infrastruktury kanalizacyjnej wykazuje ogromne dysproporcje wewnątrz obszaru funkcjonalnego. Podczas gdy w Krakowie z urządzeń kanalizacyjnych korzysta powyżej 90% mieszkańców, a w miastach strefy podmiejskiej – powyżej $\frac{3}{4}$ ludności, na obszarach wiejskich jedynie ok. 30% mieszkańców posiada dostęp do kanalizacji, a 27% korzysta z oczyszczalni ścieków – w tym tylko 10% z oczyszczalni o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania. W czterech gminach KrOF odsetek korzystających z oczyszczalni ścieków wynosił w 2012 r. mniej niż 3%.

Gospodarka odpadami komunalnymi

Okolo 61% wytworzonych w województwie małopolskim odpadów powstało na terenach miejskich, w tym 37% odpadów generowanych jest trzech największych miastach regionu – w tym w Krakowie. Na przełomie ostatnich lat ilość odbieranych tu odpadów komunalnych utrzymuje się na podobnym poziomie, z lekką tendencją wzrostową²⁰.

Od 2005 roku systematycznie wzrasta ilość odpadów zbieranych selektywnie, mimo to ich udział w ilości zbieranych odpadów komunalnych jest wciąż niezadowalający. W 2013 r. wyniósł 15,6%. Poziom ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w 2013 roku (50%) nie został osiągnięty przez 4 gminy KrOF, jedna gmina nie osiągnęła

¹⁹ Wg opracowania WIOŚ „Ocena jakości powietrza w 2013 roku”.

²⁰ Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego, 2012 r.

wymaganego poziomu recyklingu (12%) frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz 6 gmin nie osiągnęło wymaganego poziomu (36%) recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

Na terenie KrOF (w Krakowie) funkcjonuje sześć regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych – trzy instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, dwie instalacje do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz jedno składowisko odpadów komunalnych. Ponadto w Krakowie funkcjonują dwie sortownie zmieszanych odpadów komunalnych oraz sortownia odpadów zbieranych selektywnie. W stolicy Małopolski powstaje „Zakład termicznego Przekształcania Odpadów” (spalarnia) ukończenie projektu i uruchomienie zakładu przewidziane jest na IV kwartał 2015 roku.

Na terenie KrOF funkcjonuje siedem stałych punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), w tym dwa w Krakowie. Planowana jest budowa kolejnych trzech. Wciąż znaczącym problemem są w KrOF dzikie wysypiska śmieci. W grudniu 2013 r. zinventaryzowano na terenie ZIT 179 istniejących wysypisk (z tego 150 w Krakowie), a w całym 2013 r. zlikwidowano 2698 miejsc nielegalnego składowania odpadów, zbierając ponad tysiąc ton odpadów.

6. Infrastruktura zdrowia i polityka społeczna

Przekształcenia struktury wiekowej – starzenie się społeczeństwa i wyzwania z tym związane

Struktura wiekowa KrOF na tle kraju, a zwłaszcza regionu jest mniej korzystna, na co wpływ ma przede wszystkim struktura demograficzna samego Krakowa (choć warto zauważyć iż odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w Krakowie jest najniższy spośród ośrodków metropolitalnych). Strefa podmiejska, zarówno miasta jak i obszary wiejskie charakteryzują się młodszą strukturą wiekową niż przeciętna w Polsce. W ostatniej dekadzie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym zwiększył się w KrOF o 3 pkt%, a jednocześnie udział osób w wieku przedprodukcyjnym zmalał o blisko 2 pkt%. Jeszcze szybciej proces starzenia się społeczeństwa zachodzi w samym Krakowie, gdzie udział najstarszej grupy ekonomicznej wzrósł z niepełna 17 do 21%.

Przemiany demograficzne, związane ze starzeniem się populacji, są jednym z najważniejszych wyzwań, przed jakimi stoją społeczeństwa państw członkowskich Unii Europejskiej, w tym Polski. Wg prognoz GUS liczba osób powyżej 65 lat w Krakowie i sąsiednich powiatach wzrośnie ze 180 tys. obecnie do ponad 200 tys. w 2020 r. i ponad ćwierć miliona w 2035. W tym ponad 84 tys. w 2020 i 138 tys. w 2035 r. stanowić będą osoby powyżej 75 roku życia. Szacuje się, że około 80% osób starszych cierpi przynajmniej na jedną chorobę przewlekłą czy skutki przebytych wypadków lub urazów, które u co drugiej z nich prowadzą do trwałego upośledzenia sprawności. Oznacza to konieczność zapewnienia osobom starszym odpowiedniej opieki - w tym udzielanie wsparcia w sposób umożliwiający jak najdłuższe funkcjonowanie tych osób w środowisku lokalnym.

Stacjonarną opiekę nad osobami starszymi świadczą domy pomocy społecznej (w woj. małopolskim zlokalizowane są 23 takie ośrodki świadczące usługi opiekuńcze osobom starszym) oraz ośrodki stacjonarnej opieki zdrowotnej oraz placówki zapewniające całodobową opiekę prowadzonych na zasadzie działalności gospodarczej lub przez organizacje kościelne czy organizacje pozarządowe. W Krakowie funkcjonują 3 takie placówki, kolejne 3 – w powiecie wielickim, a dwie – w powiecie krakowskim.

Niezwykłe uboga jest infrastruktura dziennych domów pomocy, których usługi świadczone są również osobom zamieszkującym z rodziną, która nie jest w stanie zapewnić im pomocy z uwagi na wykonywanie pracy zarobkowej, wiek, chorobę. Obecnie w całym KrOF funkcjonuje 5 dziennych domów pomocy – wszystkie w Krakowie.

Poziom wykluczenia społecznego i przystosowanie infrastruktury dla potrzeb osób niepełnosprawnych

Natężenie problemów społecznych jest w Krakowie mniejsze niż w Polsce i regionie. Natomiast na tle innych dużych miast natężenie problemów jest średnie. W 2012 r. środowiskową pomocą społeczną objęte 19 tys. gospodarstw w KrOF, z tego ogromna większość – ok. 14,7 tys. (77% takich gospodarstw) – w Krakowie. Liczba osób korzystających z pomocy wynosiła 38,2 tys., z tego 65% w Krakowie. Wyższe niż w Krakowie natężenie problemów społecznych występuje w strefie podmiejskiej, zwłaszcza w gminach wiejskich, gdzie z pomocy korzystało 4% ludności.

Najczęstszą przyczyną korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w 2013 r. było ubóstwo, dotykające 62% beneficjentów pomocy społecznej. Do najczęstszych przyczyn należały też długotrwała lub ciężka choroba lub niepełnosprawność, a także bezrobocie i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Do częstszych przyczyn korzystania z pomocy społecznej należą uzależnienia (alkoholizm lub narkomania), a także przemoc w rodzinie. W obu tych przypadkach liczba korzystających z pomocy wzrosła pomiędzy 2008 a 2013 r. W przypadku uzależnień wzrost dotyczył Krakowa, natomiast w przypadku przemocy – istotny wzrost nastąpił w strefie podmiejskiej.

Jednym z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej jest niepełnosprawność lub ciężka czy długotrwała choroba. W 2013 r. z tych powodów z pomocy społecznej korzystało w KrOF odpowiednio 8,9 tys. i 19,1 tys. osób. Niepełnosprawność często staje się także powodem wykluczenia społecznego – przejawiającego się nie tylko sytuacją materialną, ale utrudnieniami w dostępie do infrastruktury społecznej. Ilustracją problemów w tym zakresie mogą być placówki kultury. W przypadku KrOF odsetek bibliotek z wejściem przystosowanym dla niepełnosprawnych wynosi 33%, a oferujących udogodnienia wewnątrz budynku – tylko 14%. Pod tym względem Kraków wyróżnia się negatywnie na tle większości ośrodków konkurencyjnych.

Dostęp do infrastruktury zdrowotnej

Natężenie głównych problemów zdrowotnych w KrOF było wzrostowe w tych samych obszarach od 2008 roku. Główną przyczyną zgonów były choroby układu krążenia. Współczynniki umieralności z powodu chorób układu krążenia były niższe od danych ogólnopolskich, ale jednocześnie wyższe od średniej europejskiej. Drugą co do wielkości przyczyną zgonów w Krakowie były nowotwory.

Kraków stanowi zatem najistotniejszy dla całego KrOF i okolicznych powiatów ośrodek usług zdrowotnych. Zgodnie z danymi opracowanymi przez Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia ok. 42% szpitalnych świadczeń zdrowotnych udzielanych przez podmioty lecznicze z terenu Miasta Krakowa dotyczy mieszkańców z terenu powiatu krakowskiego i wielickiego.

Liczba łóżek szpitalnych w przeliczeniu na 10 tys. ludności była w Krakowie wysoka na tle analogicznych wskaźników dla Polski i regionu, co jest jednak zrozumiałe ze względu na jego rangę osadniczą i świadczenie usług dla mieszkańców znacznie większego obszaru. W porównaniu z największymi ośrodkami miejskimi w Polsce (centrami aglomeracji monocentrycznych) wskaźnik nasycenia kształtuje się na średnim poziomie. Należy przy tym zauważyć, że woj. małopolskie cechuje się niższą dostępnością do usług szpitalnych niż przeciętna dla Polski.

Zdefiniowane kierunki w zakresie ochrony zdrowia w Krakowie obejmują min.: w zakresie chorób cywilizacyjnych – koncentrację na profilaktyce zdrowotnej oraz działania na rzecz obniżenia wskaźników umieralności z powodu nowotworów złośliwych; działania na rzecz rozwoju dostępnych i wysokiej jakości usług zdrowotnych, skierowanych do osób starszych; działania na rzecz rozwoju dostępnych i wysokiej jakości usług zdrowotnych, szczególnie w zakresie onkologii, kardiologii, psychiatrii, ginekologii, położnictwa i neonatologii, w tym dostosowanie pomieszczeń i urządzeń miejskich podmiotów leczniczych do obowiązujących przepisów prawa.

7. Relacje sieciowe w ramach KrOF

Zarządzanie rozwojem w obszarze metropolitalnym jest dziś jednym z najtrudniejszych wyzwań w sferze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju i regionów. Pomimo wskazania w KPZK 2030 obligatoryjności utworzenia tzw. miejskich obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich, przeszkody natury społecznej – brak umiejętności współpracy – mogą stać na przeszkodzie wykorzystaniu posiadanych potencjałów.

W KOM istnieją doświadczenia polegające na dobrowolnych inicjatywach wspólnego świadczenia usług komunalnych – dotyczące transportu zbiorowego, gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami. W 2007 r. 52 gminy obszaru metropolitalnego podpisały porozumienie o utworzeniu Rady Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, które stanowić miało platformę porozumienia i współpracy zainteresowanych podmiotów samorządowych. Przedstawiciele gmin podkrakowskich biorą także udział w opracowaniu nowej Strategii rozwoju Krakowa.

Gminy widzą konieczność współpracy, aby móc odpowiadać na zwiększające się oczekiwania mieszkańców, a nowe podejście w postaci formuły ZIT stworzyło faktyczną platformę współpracy, oferując wsparcie finansowe przedsięwzięć gmin metropolitalnych. Możliwe i oczekiwane jest terytorialne poszerzenie obszaru metropolii.

Do najważniejszych wyzwań związanych z systemem zarządzania w KrOF należy zaliczyć: koordynację polityk przestrzennych (w tym kontrolowanie suburbanizacji), politykę transportową (w tym kształtowania właściwej kultury mobilności), opracowanie wspólnej oferty inwestycyjnej i jednolitej promocji gospodarczej obszaru, promocję turystyczną KrOF opartą o uznaną markę Krakowa, kształtowanie tożsamości metropolitalnej.

8. Problemy i wyzwania rozwojowe w opinii podmiotów z gmin KrOF

Najistotniejszym problemem metropolii krakowskiej wg uczestników warsztatów²¹ jest niedorozwój systemów transportowych, zwłaszcza brak w większości gmin wygodnej alternatywy dla podróży samochodem do centrum Krakowa.

Kluczową kwestią jest rozbudowa infrastruktury transportu zbiorowego w tym szybka kolej aglomeracyjna, tramwaje, autobusy metropolitalne, poprawa integracji transportu zbiorowego (dopasowanie rozkładów jazdy do potrzeb mieszkańców, zintegrowanie transportu autobusowego i szynowego, budowa parkingów P&R), poprawa bezpieczeństwa ciągów pieszych i rowerowych, dostosowanie oferty kolei aglomeracyjnej pod względem konkurencyjności kosztowej.

Wysoki priorytet ma także rozbudowa infrastruktury drogowej – zarówno w aspekcie dostępności zewnętrznej gminy jak i poprawa infrastruktury lokalnej. Niewystarczająca dostęp-

²¹Realizatorem spotkań (warsztatów), które odbyły się w okresie od 8 grudnia 2014 do 17 lutego 2015 był FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji. Odbyły się dwa spotkania w Krakowie (z przedstawicielami Rady Miasta oraz Krakowskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego) oraz po jednym spotkaniu w każdej z gmin strefy podmiejskiej.

ność drogowa oceniana jest jako czynnik w sposób negatywny wpływający na rozwój społeczno-gospodarczy – zarówno w aspekcie inwestycyjnym jak i dostępności rynku pracy i usług publicznych w Krakowie.

Priorytetowymi zadaniami są także kwestie ochrony środowiska, przede wszystkim w zakresie likwidacji niskiej emisji, termomodernizacji oraz rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej, a także zabezpieczeń przed klęskami żywiołowymi. W niektórych gminach strefy podmiejskiej barierą dla dalszego rozwoju jest także niedostateczny rozwój systemu wodociągowego. Zwracano także uwagę na społeczne aspekty ochrony środowiska - świadomość ekologiczną mieszkańców czy bariery – ekonomiczne i związane przyzwyczajeniami w likwidacji palenisk domowych. W Krakowie jako istotne zagadnienie wskazano także rozwój terenów zielonych.

Zauważalną kwestią są problemy związane ze społecznymi skutkami suburbanizacji, w tym koniecznością działań sprzyjających integracji między zasiedzonymi a nowymi mieszkańcami. Niższa jest natomiast świadomość przestrzennych skutków suburbanizacji.

W zakresie rozwoju gospodarczego wskazywano na konieczność rozwoju infrastruktury i dostępności drogowej stref aktywności gospodarczej oraz konieczność inwestowania w kompetencje zawodowe. Uczestnicy warsztatów w Krakowie wskazywali także innowacyjność jako jedną z płaszczyzn współpracy w KrOF.

W zakresie polityki społecznej największym wyzwaniem wg uczestników warsztatów są działania związane ze starzeniem się społeczeństwa i zapewnieniem dziennej opieki nad osobami niesamodzielnymi. Wskazano także na konieczność rozwoju oferty edukacyjnej – od najwcześniejszej (żłobki, przedszkola po szkolnictwo zawodowe i ustawiczne). Ważnym zagadnieniem jest także integracja społeczna (także z wykorzystaniem potencjału organizacji pozarządowych) oraz rozwój infrastruktury ochrony zdrowia służącej wszystkim mieszkańcom KrOF.

Wskazywano także na duży potencjał, zarówno gospodarczy i społeczny działań związanych z kulturą, czasem wolnym a także ochroną i wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego (w tym produktów lokalnych) i przyrodniczego. Brak możliwości finansowania w ramach ZIT projektów związanych z uczestnictwem w kulturze i ochroną dziedzictwa był wskazywany jako jeden z istotnych deficytów mechanizmu ZIT.

V. Terytorialny wymiar wsparcia

Terytorialny wymiar wsparcia rozwoju regionalnego i lokalnego zakłada, że efektywność programowania i realizacji społeczno-gospodarczych działań rozwojowych jest uzależniona od właściwego dostosowania interwencji do specyfiki poszczególnych obszarów. Zgodnie z Umową Partnerstwa oraz KSRR, jednym z typów obszarów strategicznej interwencji (OSI) państwa są miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne, które wymagają wsparcia w ramach różnych programów operacyjnych. W nawiązaniu do dokumentów krajowych, RPO WM wskazuje dziedziny, w których przewiduje się wsparcie w formule zintegrowanych inwestycji terytorialnych. Interwencja obejmować będzie następujące PI:

3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości (także Poddziałanie 3.1.1. SzOOP);

4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym (także Poddziałanie 4.3.1. SzOOP);

4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu (także Poddziałania 4.4.1. i 4.5.1. SzOOP);

6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie (także Poddziałanie 5.2.1. SzOOP);

6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie (także Poddziałanie 5.3.1. SzOOP);

7b Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi (także Poddziałanie 7.1.2. SzOOP);

9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych (także Poddziałanie 12.1.4. SzOOP);

9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym (także Poddziałanie 9.2.2. SzOOP);

10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia (także Poddziałanie 10.1.1. SzOOP);

10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia

się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami (także Poddziałanie 10.2.1. SzOOP).

W ramach interwencji komplementarnych Strategia ZIT uzyska też wsparcie z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Wsparcie to obejmie: **PI 4iii Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych, PI 4v Sieci ciepłownicze, PI 4vi Sieci ciepłownicze w zakresie kogeneracji oraz PI 4v Transport miejski**. Alokacja środków POIiŚ przewidziana jest na tzw. projekty komplementarne Strategii ZIT.²²

Istotą terytorialnego wymiaru wsparcia jest koncentracja działań w wymienionych wyżej priorytetach inwestycyjnych w układzie przestrzennym. Interwencje te wynikać muszą z problemów i potencjałów, zidentyfikowanych na terenie KrOF. Identyfikację tę przeprowadzono w postaci analizy SWOT, stanowiącej część podsumowującą prace diagnostyczne. Analizę SWOT Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego przedstawiono poniżej.

Tabela 3. Analiza SWOT terytorium KrOF w obszarach objętych ZIT

MOCNE STRONY (MS)	SŁABE STRONY (SS)
<i>Demografia i przestrzeń KrOF</i>	
1. Wysoka jakość przestrzeni publicznych w historycznych zespołach zabudowy 2. Materialne dziedzictwo KrOF – zabytkowe układy urbanistyczne i obiekty oraz zbiory dzieł sztuki	1. Procesy niekontrolowanej suburbanizacji na terenach północnych i południowych KrOF, zagrażające równowadze przyrodniczej strefy podmiejskiej – Brak koordynacji planowania przestrzennego w skali KrOF
<i>Kapitał ludzki KrOF, potencjał edukacyjny i rynek pracy</i>	
3. Zwiększająca się liczba ludności w KrOF – marka Krakowa jako czynnik przyciągający nowych mieszkańców, w tym z zagranicy 4. Wysoki poziom wykształcenia mieszkańców 5. Potencjał naukowy i badawczy drugiego co do wielkości ośrodka akademickiego i naukowego w Polsce	2. Duże zróżnicowanie i niezadawalające wskaźniki dostępności do placówek wychowania przedszkolnego 3. Niedostosowanie kompetencji (coraz bardziej potrzebnych gospodarce KrOF) absolwentów szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy - wśród najczęściej wybieranych przez uczniów zawodów znajdują się zawody o zidentyfikowanej nadwyżce na rynku pracy 4. Niedostatecznie rozwinięty system kształcenia ustawicznego
<i>Przedsiębiorczość i atrakcyjność inwestycyjna</i>	
6. Aktualna ścieżka rozwoju – w ostatniej dekadzie PKB na mieszkańca wzrósł w Krakowie prawie dwukrotnie 7. Specjalna Strefa Ekonomiczna – Krakowski Park Technologiczny (KPT) 8. Rozwój sektora BPO/ITO, R&D - efekt kuli śniegowej 9. Rozwój sektora turystycznego i przemysłów czasu wolnego	5. Niska atrakcyjność inwestycyjna KrOF w odniesieniu do działalności przemysłowej 6. Ograniczona dostępność terenów inwestycyjnych, zwłaszcza o powierzchni powyżej 50 ha, umożliwiających lokalizację dużych inwestycji przemysłowych 7. Niewystarczający poziom uzbrojenia istniejących SAG

²² Por. rozdział: IX. Projekty o charakterze komplementarnym.

MOCNE STRONY (MS)	SŁABE STRONY (SS)
10. Przedsiębiorcze gminy w strefie podmiejskiej - komplementarne wobec Krakowa i doświadczone w zakresie pozyskiwania inwestorów	8. Niski poziom współpracy biznes–administracja–sektor B+R
<i>Infrastruktura drogowa i zrównoważony transport metropolitalny</i>	
11. Drugie pod względem wielkości lotnisko w Polsce, rozbudowujące się pod względem infrastruktury i siatki połączeń 12. Położenie na istniejących, ważnych szlakach transportowych 13. Istniejący system tramwajowy i kolejowy– z możliwością rozbudowy i modernizacji	9. Brak kolei aglomeracyjnej, z nowymi przystankami w Krakowie, stanowiącej kręgosłup transportu metropolitalnego i istotne braki w zakresie obsługi transportem szynowym części osiedli Krakowa 10. Brak multimodalnych węzłów transportowych, niezbędnych dla funkcjonowania zintegrowanego systemu transportu 11. Ograniczone możliwości rozwoju sieci tramwajowej w centralnej części Krakowa 12. Brak rozwiniętej i spójnej sieci dróg dla rowerów (DDR) w mieście i KrOF 13. Nieefektywny ekonomicznie system powiązań w zakresie transportu drogowego 14. Brak kompletnych obwodnic miejskich III i IV oraz metropolitalnej V
<i>Stan środowiska przyrodniczego i efektywność energetyczna</i>	
14. Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe miasta i strefy podmiejskiej 15. Rozpoczęcie prac związanych z modernizacją i rozbudową systemu ciepłowniczego, kontynuacja programu ograniczania niskiej emisji oraz wprowadzanie energooszczędnych rozwiązań w transporcie 16. Wzrastający poziom recyklingu odpadów komunalnych	15. Wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza, a szczególnie wysokie, należące do najwyższych w Polsce, stężenie pyłów zawieszonych, przede wszystkim PM 10 16. Niski udział odnawialnych źródeł energii (OZE) w bilansie energetycznym KrOF 17. Niska wydajność energetyczna budynków użyteczności publicznej – znaczne zidentyfikowane potrzeby w zakresie termomodernizacji 18. Niska dostępność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF (o znacznej dynamice wzrostu liczby ludności) 19. Niewystarczająca liczba punktów selektywnej zbiórki odpadów

MOCNE STRONY (MS)	SŁABE STRONY (SS)
	20. Niewystarczająca pojemność składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne dla Gminy Miejskiej Kraków
Infrastruktura zdrowia i polityka społeczna	
17. Korzystny – na tle Polski i Województwa Małopolskiego – wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej w KrOF 18. Regionalne centrum usług zdrowia	21. Przemiany demograficzne - starzenie się populacji; Odsetek osób w wieku powyżej 65 lat - wyższy niż przeciętna dla Polski 22. Niewystarczający poziom rozwoju usług służby zdrowia i pomocy społecznej dla osób starszych w stosunku do rosnących potrzeb związanych ze starzeniem się społeczeństwa 23. Zjawiska wykluczenia społecznego, jako efekt m.in. utrudnień w dostępie do infrastruktury społecznej – poprzez brak jej przystosowania dla osób o obniżonej sprawności fizycznej

SZANSE (S)	ZAGROŻENIA (Z)
1. Metropolizacja, jako proces cywilizacyjny 2. Polityka spójności Unii Europejskiej (Strategia EU 2020) zakładająca terytorializację polityki regionalnej i dedykująca wsparcie MOF 3. Uwzględnienie kwestii metropolitalnych w polityce krajowej (m.in. w KSRR, KPZK, UP, Krajowa Polityka Miejska) 4. Modernizacja i rozbudowa głównych szlaków transportowych kolejowych (np. E30) i drogowych (np. S7) 5. Budowa kolei aglomeracyjnej oraz metra wraz z multimodalnymi węzłami transportowymi 6. Polityka re-industrializacji UE i Polski 7. Globalny rozwój gospodarki opartej na wiedzy, kulturze i mobilności	1. Starzenie się społeczeństwa, jako proces globalny 2. Niż demograficzny, jako zagrożenie dla sektora edukacji w KrOF do 2020 3. Niska świadomość społeczna dot. działań proekologicznych 4. Niekorzystny, stały trend rosnącej liczby podróży samochodowych i malejącej liczby podróży zbiorowych 5. Aktualne przepisy <i>Ustawy o drogach publicznych</i> , uniemożliwiające kształtowanie polityki parkingowej 6. Konieczność oparcia narzędzi zarządzania obszarami metropolitalnymi na zasadach partnerskiego dialogu – w sytuacji relatywnie niskiego kapitału społecznego, braku tradycji współzarządzania i nastawienia na konkurencję

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie powyższej analizy SWOT zdefiniowano główne problemy i potencjały rozwojowe Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, stanowiące podstawę formułowania celów rozwojowych i priorytetów, opisanych w kolejnym rozdziale.

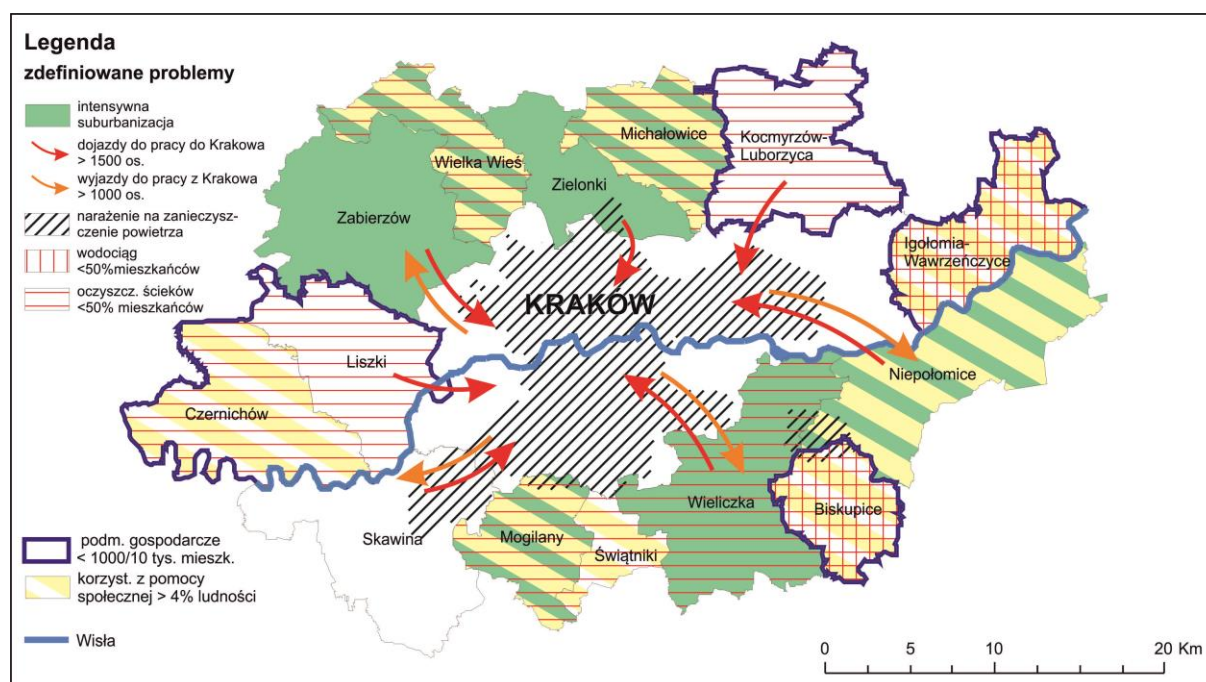
W celu identyfikacji obszarów wsparcia w wymiarze przestrzennym, dokonano analizy problemów i deficytów KrOF. Obejmują one²³:

- A. niekontrolowaną suburbanizację na terenach północnych i południowych KrOF (S.1, Z.4, Z.5 a SS.1)²⁴;
- B. niewystarczającą liczbę miejsc edukacji przedszkolnej (S.7, Z.2 a SS.2) oraz niedostosowanie kompetencji (coraz bardziej potrzebnych gospodarce KrOF) absolwentów szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy (S.6, Z.2 a SS.3), w sytuacji niedostatecznie rozwiniętego systemu kształcenia ustawicznego (SS.4);
- C. niską atrakcyjnością inwestycyjną KrOF w odniesieniu do działalności przemysłowej, powiązaną z ograniczoną dostępnością terenów o powierzchni powyżej 50 ha (S.1 i S.6 a SS.5 i SS.6.);
- D. niewystarczający poziom uzbrojenia istniejących SAG (S.1 i S.6 a SS.7);
- E. słabo rozwiniętą sieć transportu publicznego w skali KrOF w warunkach rosnących potrzeb w zakresie zwiększenia mobilności i dostępności transportowej, w tym – środkami transportu zbiorowego (S.2, Z.3, Z.4 a SS.9);
- F. niewystarczający poziom proekologicznych rozwiązań transportowych (multimodalność, P&R, DDR) w skali KrOF (S.1, S.2, S.5, S.7, Z.3, Z.4 a SS.10, SS.11, SS.12);
- G. nieefektywny ekonomicznie system powiązań w zakresie transportu drogowego (S.1, S.2, S.4, S.6, S.7 a SS.13 i SS.14);
- H. zanieczyszczenia powietrza na terenie KrOF, powiązane z niską emisją ze źródeł powierzchniowych (głównie z palenisk indywidualnych na paliwa stałe w zabudowie mieszkalnej), niską wydajnością energetyczną budynków (w tym – w zabudowie jednorodzinnej, a także w budynkach użyteczności publicznej), niskim udziałem odnawialnych źródeł energii (OZE) w bilansie energetycznym KrOF oraz niską emisją pochodzącą ze źródeł transportowych (S.2, S.4, S.5, Z.3 a SS.15, SS.16, SS.17)
- I. niską dostępność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF (S.1, S.2, S.3, S.7 a SS.18);
- J. niewystarczający poziom segregacji odpadów w gminach oraz pojemności składowisk odpadów innych niż obojętne i niebezpieczne (S.1., S.2., S.3. a SS.19, SS. 20);
- K. deficyty w obszarze infrastruktury służby zdrowia m.in. w warunkach starzenia się społeczeństwa (S.2, S.3, Z.1 a SS.21, SS.22);
- L. deficyty w obszarze infrastruktury społecznej m.in. w odniesieniu do pomocy społecznej dla osób starszych i interwencji kryzysowej (S.2, S.3, Z.1 a SS.23).

Wymienione problemy i deficyty rozwojowe nie są rozmieszczone równomiernie w skali KrOF. Koncentrują się w poszczególnych gminach, w tym na terenie Krakowa, lub związane są z różnymi częściami strefy podmiejskiej. Przestrzenny rozkład zidentyfikowanych problemów przedstawia poniższy rysunek (Rysunek 2).

²³ W nawiasach zamieszczono odwołanie do elementów analizy SWOT, przy zastosowaniu następujących oznaczeń: MS – mocne strony, SS – słabe strony, S – szanse, Z – zagrożenia.

²⁴ Słabe strony (SS) w kontekście Szans (S) i Zagrożeń (Z).



Rysunek 2. Terytorialne zróżnicowanie najważniejszych problemów rozwojowych w KrOF

Źródło: Opracowanie własne

Analiza SWOT pozwala też na identyfikację potencjałów KrOF, które mogą stanowić zbiór czynników sprzyjających rozwojowi obszaru funkcjonalnego. Zaliczyć do nich należy:

- A. wysoką jakość przestrzeni publicznych w historycznych zespołach zabudowy, co wiąże się z materialnym dziedzictwem KrOF oraz wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi (MS.1, MS.2, MS.14);
- B. zwiększającą się liczbą ludności w KrOF, w tym rosnącą ilość mieszkańców Krakowa, pomimo suburbanizacji (MS.3);
- C. wysoki poziom wykształcenia mieszkańców (MS.4);
- D. potencjał naukowy i badawczy ośrodka rdzeniowego KrOF (MS.5);
- E. efektywność aktualnej ścieżki rozwoju dla wzrostu gospodarczego KrOF (MS.6, MS.10);
- F. korzyści związane ze Specjalną Strefą Ekonomiczną – i KPT (MS.7);
- G. atrakcyjność KrOF dla rozwój sektora turystycznego i przemysłów czasu wolnego (MS.9).
- H. funkcjonujący węzeł transportowy (MS.11, MS.12);
- I. Istniejący system komunikacji tramwajowej (MS.13);
- J. Regionalne centrum usług społecznych i zdrowotnych (MS.17, MS.18).

Terytorialne zróżnicowanie potencjałów rozwojowych KrOF, w nawiązaniu do celów Strategii ZIT, przedstawia Rysunek 3.



Rysunek 3. Terytorialne zróżnicowanie potencjałów rozwojowych KrOF (nawiązujących do celów Strategii ZIT)

Źródło: Opracowanie własne

Czynniki ujęte w analizie SWOT poddane zostały hierarchizacji, poprzez ocenę przez przedstawicieli Gmin Związku ZIT (Stowarzyszenia Metropolia Krakowska)²⁵ rangi każdego z nich. W wyniku tej oceny wskazać należy następującą listę priorytetowych czynników wpływających na możliwości rozwojowe terytorium KrOF:

- Wśród mocnych stron:
 - obecność dużego, rozwijającego się lotniska,
 - materialne dziedzictwo obszaru,
 - potencjał naukowo-badawczy,
 - doświadczenia i styl zarządzania w gminach strefy podmiejskiej, stwarzający warunki dla pozyskiwania inwestorów i komplementarnego wobec Krakowa współdziałania.
- Wśród słabych stron:
 - brak kolei aglomeracyjnej, z nowymi przystankami w Krakowie, stanowiącej kręgosłup transportu metropolitalnego i istotne braki w zakresie obsługi transportem szynowym części osiedli Krakowa,
 - brak koordynacji planowania przestrzennego w skali KrOF,
 - brak multimodalnych węzłów transportowych, niezbędnych dla funkcjonowania zintegrowanego systemu transportu,
 - wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza, a szczególnie wysokie, należące do najwyższych w Polsce, stężenie pyłów zawieszonych, przede wszystkim PM 10,
 - nieefektywny ekonomicznie system powiązań w zakresie transportu drogowego.
- Wśród szans:
 - inwestycje w infrastrukturę transportową,
 - możliwości stwarzane przez politykę europejską i krajową,

²⁵ W analizie wzięło udział łącznie 28 osób – w tym burmistrzów i wójtów Gmin ZIT oraz gminnych koordynatorów ZIT.

- modernizacja i rozbudowa głównych szlaków transportowych kolejowych (np. E30) i drogowych (np. S7),
- budowa kolei aglomeracyjnej oraz metra wraz z multimodalnymi węzłami transportowymi,
- polityka re-industrializacji UE i Polski.
- Wśród zagrożeń:
 - starzenie się społeczeństwa, jako proces globalny,
 - niż demograficzny, jako zagrożenie dla sektora edukacji w KrOF do 2020,
 - niekorzystny, stały trend rosnącej liczby podróży samochodowych i malejącej liczby podróży zbiorowych.

Przedstawiciele Gmin ZIT uznają za najistotniejszy kierunek współpracy na rzecz rozwoju obszaru kwestie transportowe. Potwierdziły to także pozostałe wyniki konsultacji, w tym w ramach dyskusji oraz grupowych wywiadów pogłębionych.²⁶

²⁶ Por.: *Sprawozdanie z warsztatów konsultacyjnych dla przedstawicieli Gmin Członków Stowarzyszenia Metropolia Krakowska*, Kraków 2014, warsztaty zorganizowane przez SMK odbyły się w dniach 9-10.10.2014 oraz 16-17.2014 r.

VI. Cele rozwojowe do realizacji w ramach ZIT

Miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne zostały uznane za Obszary Strategicznej Interwencji Państwa. Oprócz działań realizowanych w tradycyjnym systemie realizacji, rozwojowi obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich służą specjalne instrumenty wsparcia, w szczególności formuła ZIT. Umowa Partnerstwa podkreśla, że do głównych kierunków działań służących zwiększaniu konkurencyjności obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich, atrakcyjności ich rynków pracy, czy inwestycyjnej, zaliczyć trzeba rozwój zrównoważony, sprawny transport łączący miasto i jego obszar funkcjonalny oraz poprawę dostępności transportowej do głównych ośrodków miejskich w kraju. Inne kluczowe działania, to realizacja planów gospodarki niskoemisyjnej, rewitalizacja zdegradowanych dzielnic, poprawa stanu środowiska przyrodniczego, ale także wzmocnienie badań, rozwoju technologicznego, innowacji oraz sieciowania miast w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego. Za istotne działania uznano także budowanie kultury partnerstwa i poprawy koordynacji zarządzania na miejskich obszarach funkcjonalnych tak, aby dało się rozwiązywać wspólne problemy (np. dostęp do usług dla mieszkańców, przedsiębiorców czy efektywne wykorzystywanie zasobów).²⁷ Poza wzmocnieniem badań, rozwoju technologicznego i innowacji, pozostałe dziedziny wsparcia znalazły odzwierciedlenie w ustaleniach RPO WM. Wokół tych dziedzin zbudowano też w niniejszym dokumencie system celów i priorytetów Strategii ZIT.

Zaprezentowane wyżej wyniki: badania spójności Strategii ZIT z aktami prawnymi i dokumentami programowymi diagnozy sytuacji w obszarze KrOF oraz analiz o charakterze jakościowym, pozwoliły na określenie celów rozwojowych ZIT KrOF w kontekście założeń polityki regionalnej w latach 2014-2020.

Cele rozwojowe w ramach ZIT na obszarze KrOF oraz odpowiadające im priorytety i działania zostały opracowane przede wszystkim na podstawie analizy istniejących problemów i potencjałów zidentyfikowanych na terenie KrOF. Przyjęto, sugerowany przez MIR, sposób definiowania kluczowych elementów Strategii ZIT w postaci ciągu logicznego: „Diagnoza obszaru funkcjonalnego → Identyfikacja problemów/potencjałów → Zdefiniowanie celów → Zdefiniowanie priorytetów inwestycyjnych → Zdefiniowanie działań → Wybór Projektów. Zależności”.²⁸ Pełną sekwencję zależności przedstawiono w postaci „Matrycy logicznej”, stanowiącej Załącznik nr 2 niniejszej Strategii.

Cele i priorytety rozwojowe KrOF zdefiniowano w oparciu o autorską analizę trendów rozwojowych współczesnych miast²⁹ oraz szeroką debatę przedstawicieli Gmin ZIT i wyniki konsultacji społecznych. Uwzględniono fakt, że rozwój otwartej i globalizującej się gospodarki opartej na wiedzy jest procesem trwałym i dominującym w XXI w. Dla dużych środków miejskich nie widać innej alternatywy, niż wejście na ścieżkę metropolizacji i wielokierunkowej oraz wielopoziomowej kooperacji w warunkach rosnącej konkurencji terytorialnej. Oznacza to konieczność zwiększania siły oddziaływań egzogenicznych, do czego potrzeba więcej ludzi, zwłaszcza wykształconych, otwartych i kreatywnych oraz więcej terenów dla działalności go-

²⁷ Umowa Partnerstwa, s. 206.

²⁸ JASPERS Warszawa – Grupa zadaniowa ZIT, Ramy koncepcyjne w zakresie przygotowania i oceny Strategii ZIT, Warszawa 2014, s. 2.

²⁹ Przykładowo: Noworól, A. (2014). Functional urban area as the city of the future / Miejski obszar funkcjonalny jako miasto przyszłości. *Technical Transactions, Architecture / Czasopismo Techniczne, Architektura, 1-A*, s. 143–157.; Jewtuchowicz, A. (2013). Kreatywna gospodarka, kreatywne miasto – nowy model rozwoju? [w:] F. Kuźnik (red.), *Badania miejskie i regionalne. Doświadczenia i perspektywy* (CLIII/2013 ed., s. 43–56). Warszawa: Studia KPZK PAN.

spodarczej i zamieszkania. Skłania to do koordynacji procesów rozwojowych w obrębie miejskiego obszaru funkcjonalnego, przy wykorzystaniu dostępnych instrumentów realizacji działań, m.in. w formule ZIT.

Przeprowadzone analizy wskazują na istnienie w obszarze funkcjonalnym Krakowa problemów, których rozwiązanie możliwe jest w wyniku podjęcia spójnych i zintegrowanych działań, realizowanych w ramach partnerskiej współpracy Gmin. Obszar posiada jednocześnie ogromny potencjał rozwoju oraz doświadczenie w realizacji złożonych działań i interwencji, a społeczność Gmin KrOF dostrzega konieczność oraz możliwości współpracy.

Z perspektywy rozwoju Metropolii Krakowskiej (KrOF) podkreślić należy, że formuła ZIT stanowi istotne, aczkolwiek nie wystarczające, instrumentarium wsparcia. Stąd też szczególne znaczenie mieć będzie wypracowanie rozwiązań i poszerzenie współpracy Gmin KrOF o kolejne obszary nie wchodzące w zakres ZIT. Działania te objąć powinny między innymi problematykę rozwoju opartego o wiedzę (GOW), rozwijanie potencjału związanego z dziedzictwem narodowym i kulturowym Obszaru czy też zogniskowanie działań Gmin wokół działań rewitalizacyjnych. Poszerzeniu obszarów współpracy służyć będą wypracowane w ramach Stowarzyszenia Metropolia Krakowska narzędzia planistyczne i koordynacyjne, na etapie Strategii ZIT mieszczące się w realizacji Celu III niniejszej Strategii. Stanowiąc one będą w przyszłości przedsięwzięcia komplementarne, stanowiące o kompleksowym ukierunkowaniu rozwoju Metropolii³⁰.

W wyniku przeprowadzonych analiz i konsultacji przyjęto następujące brzmienie **wizji rozwojowej** Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego:

Kraków wraz z Obszarem Funkcjonalnym – metropolią o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

Tak sformułowana wizja odpowiada aspiracjom mieszkańców KrOF, a także uwzględnia aktualną pozycję obszaru na tle innych polskich metropolii. Realizacja wizji wymaga ukierunkowania polityki rozwoju w skali subregionalnej na wykorzystanie potencjałów Krakowa i jego strefy podmiejskiej. Wzmocnienie metropolitalnych funkcji Krakowa i KrOF powinno przy tym wiązać się z osłabieniem zidentyfikowanych barier rozwojowych. Zgodnie z zapisami projektu RPO WM, interwencja w formule Zintegrowanej Inwestycji Terytorialnej powinna przyczynić się do osiągnięcia celów określonych dla Obszarów Strategicznej Interwencji państwa – „miasto wojewódzkie wraz z obszarem funkcjonalnym”. W rozumieniu RPO WM, interwencja taka obejmować będzie szereg zintegrowanych przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, przypisanych enumeratywnie konkretnym celom tematycznym i priorytetom inwestycyjnym UP oraz osiom priorytetowym RPO WM. Ogranicza to zakres interwencji w formule ZIT, w stosunku do – wykazanych w diagnozie – obszarów problemowych Metropolii Kraków³¹.

W konsekwencji, cele rozwojowe Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego determinowane są trzema wyznacznikami:

- diagnozą problemów KrOF,
- przedstawioną powyżej wizją rozwojową KrOF,

³⁰ Por. schemat celów, priorytetów i działań Strategii ZIT – na str. 55.

³¹ Przykładowo, ograniczając interwencję w sferze budowania gospodarki opartej na wiedzy, będącej osią aktualizowanej Strategii Rozwoju Krakowa do 2030 r.

- dziedzinami interwencji publicznej, wskazanymi w RPO WM jako dedykowane dla ZIT (jako wyraz konkretyzacji polityki regionalnej Unii Europejskiej i Państwa).

Dziedziny te uwzględniono powyżej, zarówno w zakresie tematycznym diagnozy obszaru wsparcia³², jak i w opisie terytorialnego wymiaru interwencji.³³ Oznacza to, jak podkreślono już wyżej, że cele rozwojowe Strategii ZIT nie odzwierciedlają wszystkich aspiracji i dążeń wspólnoty metropolitalnej, a jedynie te, które w opisywanej formule są możliwe do zrealizowania. Cele, priorytety, działania i projekty Strategii są zintegrowane i odnoszą się, w warunkach stworzonych przez ZIT w perspektywie 2014-2020 r., w sposób kompleksowy do problemów i potencjałów KrOF. Podkreślić należy nie tylko włączenie do Strategii projektów komplementarnych (w tym m.in. ujętych w Kontrakcie Terytorialnym), ale również komplementarność na poziomie priorytetów i działań, w tym włączenie tzw. projektów miękkich, służących promowaniu ZIT i metropolitalnej skali zarządzania, oraz wspierających budowę więzi wspólnotowej w wymiarze Metropolii Krakowskiej.

Zaproponowano następujące cele rozwojowe Strategii ZIT:

Cel 1: Wysoka konkurencyjność gospodarcza Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel 1 odnosi się wprost do wyzwań rozwojowych współczesnego świata, a jednocześnie odpowiada założeniom dotyczącym polityki miejskiej Unii Europejskiej i kraju. Zgodnie z zapisami projektu Krajowej Polityki Miejskiej główne polskie ośrodki miejskie mają być konkurencyjne i coraz lepiej widoczne na gospodarczej mapie Europy³⁴. W przypadku KrOF wiąże się to przede wszystkim ze wzmocnieniem potencjału gospodarczego, a w tym – przemysłowego i dalszym rozwojem kapitału ludzkiego. Warunkiem wzmocnienia potencjału gospodarczego jest przy tym – obok innych działań, pozostających poza formami interwencji dopuszczonymi dla ZIT przez RPO WM – zwiększenie oferty terenów dla prowadzenia działalności gospodarczej. Rozwijanie potencjału przemysłowego wymaga dysponowania odpowiednimi zasobami siły roboczej o stosownych kwalifikacjach i kompetencjach, co znajduje odzwierciedlenie w komplementarnych działaniach, ujętych w ramach Celu 2. Cel 1. wspiera zatem oba te filary podnoszenia **konkurencyjności KrOF**, zwiększając wybrane potencjały, związane z rozwojem gospodarczym.

Cel 1 Strategii ZIT nawiązuje bezpośrednio do Celu tematycznego 3. Umowy Partnerstwa „Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw...”, w której MŚP – uważa się za kluczowych partnerów w procesie wyłaniania inteligentnych specjalizacji, tak istotnych w budowaniu gospodarki opartej na wiedzy. W priorytecie inwestycyjnym 3a (Rozwój efektywnego otoczenia inwestycyjnego, infrastrukturalnego, finansowego, doradczego i szkoleniowego), UP kładzie nacisk m.in. na: zwiększenie oferty wsparcia początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw, stworzenie lub/i poprawę warunków dla rozpoczęcia, prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw, zwiększenie dostępności terenów oferujących warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. W tym sensie, Cel 1 Strategii ZIT wpisuje się też w SRK, zakładającą wzrost znaczenia gospodarczego MŚP, zdolnych do bardziej elastycznego funkcjonowania na rynku i przedstawiania zindywidualizowanej, unikatowej oferty.

Warunkiem podnoszenia konkurencyjności jest zwiększenie mobilności i poprawa powiązania terenów aktywności gospodarczej z głównymi elementami sieci transportowej. Stąd też bezpośrednio odniesienie Celu 1. Strategii ZIT do Celu tematycznego 7. „Promowanie zrównoważo-

³² Por. s. 32 i dalsze.

³³ Por. s. 42 i dalsze.

³⁴ *Krajowa Polityka Miejska, projekt*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa marzec 2014 r., s. 14.

nego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej”, a w tym do PI 7b. „Zapewnienie wysokiej jakości międzyregionalnych i wewnątrzregionalnych powiązań transportowych, w tym rozwój węzłów miejskich”.

Cel 2: Wysoka jakość życia na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel 2. wiąże się z poprawą jakości życia mieszkańców, jako zagregowaną kategorią łączącą wiele różnorodnych elementów, ukierunkowanych na zwiększenie spójności społecznej i poprawę warunków życia³⁵. Obszary funkcjonalne miast powinny więc stawić czoło wyzwaniom środowiskowym, ograniczając zużycie zasobów, a zwłaszcza energii i przygotowując się do skutków zmian klimatu. Poważnym wyzwaniem jest przy tym konieczność ograniczenia zanieczyszczenia powietrza na terenie KrOF. Dotyczy to przede wszystkim dwóch źródeł zanieczyszczeń: niskiej emisji z palenisk domowych oraz transportu. Pierwsze źródło zanieczyszczeń związane jest z wysokim udziałem nisko sprawnych i wysokoemisyjnych kotłów na paliwa stałe jako podstawy domowych systemów grzewczych. Emisja transportowa związana jest z rosnącym udziałem transportu indywidualnego w przewozach w aglomeracji. Wiąże się to też z brakiem należytych powiązań różnego typu środków transportu, szczególnie zbiorowego (w tym rozwiązań P&R), oraz niewystarczającym systemem dróg dla rowerów, łączących Gminy ZIT. Polepszanie jakości życia wiąże się też z poprawą dostępności wodociągów i kanalizacji w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF oraz z usprawnieniem systemu gospodarki odpadami. Ważnym elementem jakości życia są sprawy społeczne i przeciwdziałanie wykluczeniu, co powinno opierać się na rozwoju infrastruktury: zdrowia, edukacji, pomocy społecznej dla osób starszych oraz ulepszeniu środków interwencji kryzysowej. Ogólnie, należy podkreślić, że Cel 2 ukierunkowuje działania na to, by KrOF był **spójny społecznie i przestrzennie**.

Projekt Krajowej Polityki Miejskiej zauważa: „Złożoność i różnorodność kwestii składających się na jakość życia w miastach powoduje, że trudno to zagadnienie traktować jako jeden z wielu wątków polityki miejskiej. Jest on niejako sumą wszystkich tematów – i jako przyczyna i cel działania.” Odnosi się to odpowiednio do KrOF. W tym kontekście rozumieć należy wielość celów tematycznych UP, z którymi powiązana jest istota Celu 2. Strategii ZIT i poszczególnych tego Celu priorytetów.

Zagadnienie poprawy środowiska życia mieszkańców KrOF wiąże się z nawiązaniem do kilku Celów tematycznych Umowy Partnerstwa. Konieczność: poprawy efektywności energetycznej, redukcji zanieczyszczenia powietrza (ograniczenia niskiej emisji), w tym poprzez zrównoważony, sprawny transport łączący miasto i jego obszar funkcjonalny – to tematyka realizująca Cel tematyczny 4. Umowy Partnerstwa „Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach”. Szczególnie PI 4c (zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych wielorodzinnych) i PI 4e (ograniczenie niskiej emisji, wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności) ukierunkowywać powinny realizację projektów poprawiających jakość życia na terenie KrOF.

Jakość środowiska wiąże się m.in. ze stanem zasobów wodnych. Cel 2. Strategii ZIT jest zatem zgodny z Celem tematycznym 6. Umowy Partnerstwa „Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami”. Ukierunkowuje to na uwzględnienie w Strategii PI 6.b, obszaru dotyczącego inwestowania w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska. Cel 2 Strategii ZIT odpowiada także na zapisy PI 6a, dotyczące gospodarki odpadami.

Ważnym komponentem jakości życia jest bezpieczeństwo społeczne i zdrowotne mieszkańców. Priorytety Celu 2. Strategii ZIT wiążą się zatem także z Celem tematycznym 9. Umowy

³⁵ Szerokie rozumienie jakości życia przyjęto za cytowanym dokumentem *Krajowa Polityka Miejska, projekt*.

Partnerstwa „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją”. W UP akcentuje się szerokie traktowanie wykluczenia społecznego, które rozumiane jest jako wykluczenie z życia społeczno-gospodarczego spowodowane ubóstwem oraz jako wykluczenie z dostępu do usług publicznych warunkujących możliwości rozwojowe. Oznacza to, wymuszoną takimi uwarunkowaniami jak: ubóstwo, niepełnosprawność, brak dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, izolację jednostek lub grup społecznych od zbiorowości i instytucji współczesnego państwa. Jakość życia na terenie KrOF będzie można zatem podnieść wykorzystując szereg priorytetów inwestycyjnych Celu tematycznego 9, co w szczególności odnosi się do PI 9a (Wsparcie infrastruktury zdrowotnej i społecznej w celu poprawy jakości i dostępu do usług zdrowotnych i społecznych) oraz PI 9iv (Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym).

Osiągnięcie Celu 2 Strategii ZIT powiązane być powinno także z Celem tematycznym 10. Umowy Partnerstwa „Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie”. Chodzi tu o dwa zidentyfikowane problemy KrOF. Tak więc, w ramach Celu 2 przewiduje się poprawę dostępności edukacji przedszkolnej na terenie KrOF. Właśnie w ramach CT 10 podejmowane będą działania na rzecz edukacji przedszkolnej, objęte Strategią ZIT. UP podkreśla, że podnoszenie poziomu umiejętności i kwalifikacji oraz lepsze dopasowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy pozostają najważniejszymi wyzwaniem dla Polski. Odpowiada to PI 10iv, który jest ukierunkowany na lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego.

Cele 1 i 2, które mogą być wspierane ze środków RPO WM, uzupełniono o cel 3, który ma charakter zarządczy i warunkuje realizację Strategii ZIT.

Cel 3: Zintegrowane zarządzanie KrOF

Realizacja celów 1 i 2 nie będzie możliwa, o ile nie stworzy się i nie wypracuje płaszczyzny współdziałania w ramach Gmin KrOF. Obserwacje udanych procesów przekształceń miejskich obszarów funkcjonalnych potwierdzają korzyści rozwojowe wynikające z partnerskiej współpracy miasta rdzeniowego z sąsiednimi miastami i otaczającymi obszarami wiejskimi. Tylko dzięki współpracy gmin położonych na terenie KrOF możliwe będzie harmonijne wiązanie różnych interwencji i pogodzenie priorytetów rozwojowych. Oznacza to m.in. kontrolowanie suburbanizacji i doprowadzenie do tego, by obszar funkcjonalny był otwarty i dostępny, rozwijał się w sposób zrównoważony i zapewniający dobrze zorganizowane przestrzenie publiczne i tereny zieleni. Współpraca metropolitalna – to także sprawnie zarządzane, w sposób partnerski integrujące działania administracji publicznej, organizacji społecznych, przedsiębiorców i mieszkańców.

Należy podkreślić, że priorytety i działania objęte Celem 3 Strategii ZIT będą komplementarne do Celu tematycznego 11 Umowy Partnerstwa „Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej”.

Schemat Celów i Priorytetów Strategii ZIT przedstawiono poniżej.

WIZJA	CELE	PRIORYTETY	DZIAŁANIA
Kraków wraz z Obszarem Funkcjonalnym – metropolią o znaczeniu krajowym i międzynarodowym	1: Wysoka konkurencyjność gospodarcza KrOF	1.1 Wysoki potencjał i konkurencyjność przedsiębiorstw w KrOF	1.1.1: Promowanie przedsiębiorczości, poprzez budowę i rozbudowę metropolitalnej sieci stref aktywności gospodarczej (SAG) wraz z obsługującą je infrastrukturą
			1.1.2: Rozwijanie infrastruktury drogowej KrOF zapewniającej dostępność do sieci TEN-T lub sieci dróg krajowych i wojewódzkich.
	2: Wysoka jakość życia na terenie KrOF	2.1: Przechodzenie na gospodarkę niskiemisyjną	2.1.1: Modernizacja energetyczna obiektów publicznych i mieszkaniowych, inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali KrOF
			2.1.2: Poprawa jakości powietrza
			2.1.3: Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego
		2.2: Poprawa stanu środowiska	2.2.1: Inwestowanie w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej
			2.2.2: Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami
		2.3: Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych	2.3.1: Ułatwianie dostępu do opieki zdrowotnej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych dla mieszkańców KrOF
			2.3.2: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług społecznych skierowanych w szczególności do osób starszych i niepełnosprawnych
		2.4: Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców KrOF	2.4.1: Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego
	2.4.2: Dostosowanie systemów kształcenia, szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.		
	3: Zintegrowane zarządzanie KrOF	3.1: Spójność wewnętrzna i współpraca międzyinstytucjonalna	3.1.1: Wspomaganie procesu podejmowania decyzji w obszarach uznanych przez podmioty tworzące SMK za metropolitalne i priorytetowe.
			3.1.2: Tworzenie mechanizmów współpracy SMK z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz partnerami społeczno-gospodarczymi działającymi na obszarze KrOF
		3.2: Wspólnotowy wymiar Metropolii Krakowskiej	3.2.1: Promocja Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz udział w pracach sieci metropolitalnych
			3.2.2: Współdziałanie z lokalnymi partnerami publicznymi i społecznymi na rzecz promocji współpracy w ramach KrOF oraz edukacji mieszkańców i kształtowania postaw prospołecznych i proekologicznych

Schemat 1. Cele, priorytety i działania Strategii ZIT

VII. Priorytety rozwojowe i działania do realizacji w formule ZIT

Cele rozwojowe zaakceptowane przez Związek ZIT zostały powiązane z systemem wsparcia ustalonym dla formuły ZIT przez Województwo Małopolskie w projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego. Pozwoliło to określić priorytety i działania realizujące Strategię ZIT. Wszystkie, opisane poniżej Priorytety i Działania, realizujące Cele rozwojowe Strategii ZIT, powiązane są z problemami KrOF, zdefiniowanymi w analizie SWOT, będącej podsumowaniem diagnozy obszaru wsparcia. Graficzne powiązanie problemów i potencjałów z celami, priorytetami, działaniami i projektami Strategii ZIT przedstawiono w Matrycy logicznej, stanowiącej Załącznik nr 2 niniejszego opracowania.

Priorytety Celu 1: Wysoka konkurencyjność gospodarcza Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel 1 wiąże się ze wzmocnieniem potencjału gospodarczego i dalszym rozwojem kapitału ludzkiego. Priorytety Celu 1 ukierunkowują interwencję publiczną na redukcję oddziaływania następujących problemów:

- niska atrakcyjność inwestycyjna KrOF w odniesieniu do działalności przemysłowej, powiązana z ograniczoną dostępnością terenów o powierzchni powyżej 50 ha (Problem C);
- niewystarczający poziom uzbrojenia istniejących SAG (Problem D);
- nieefektywny ekonomicznie system powiązań w zakresie transportu drogowego, (Problem G).

Priorytety Celu 1 wzmacniają też następujące potencjały KrOF:

- zwiększającą się liczbą ludności w KrOF, w tym rosnącą ilość mieszkańców Krakowa, pomimo suburbanizacji (Potencjał B);
- wysoki poziom wykształcenia mieszkańców (Potencjał C);
- potencjał naukowy i badawczy ośrodka rdzeniowego KrOF (Potencjał D);
- efektywność aktualnej ścieżki rozwoju dla wzrostu gospodarczego (Potencjał E);
- korzyści związane ze Specjalną Strefą Ekonomiczną – i KPT (Potencjał F);
- atrakcyjność KrOF dla rozwój sektora turystycznego i przemysłów czasu wolnego (Potencjał G).

Opis priorytetów Celu 1 i odpowiadających im działań przedstawiono poniżej.

Priorytet 1.1: Wysoki potencjał i konkurencyjność przedsiębiorstw w KrOF

Priorytet 1.1, powiązany z Celem tematycznym 3 UP, ukierunkowanym na wzmocnienie konkurencyjności MŚP (PI 3a), będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami RPO WM zapisanymi w Działaniu 3.1 Strefy aktywności gospodarczej oraz Działaniu 7.1 SzOOP Infrastruktura drogowa, Poddziałanie 7.1.2 Drogi subregionalne - ZIT, w ramach którego realizowane będą przedsięwzięcia z zakresu rozwoju infrastruktury dróg o znaczeniu subregionalnym.

Priorytet 1.1 będzie realizowany poprzez działanie, ukierunkowane na wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarczej KrOF:

Działanie 1.1.1: Promowanie przedsiębiorczości, poprzez budowę i rozbudowę metropolitalnej sieci stref aktywności gospodarczej (SAG) wraz z obsługującą je infrastrukturą

Działanie 1 polega na zagęszczeniu KrOF terenami, które będą przeznaczone na działalność gospodarczą. Budowa nowych stref aktywności gospodarczej wraz z infrastrukturą pozwoli podnieść atrakcyjność inwestycyjną KrOF, w tym poprzez możliwość przyciągania działalności gospodarczych o charakterze technologicznym i przemysłowym.

Działanie 1.1.2: Rozwijanie infrastruktury drogowej KrOF zapewniającej dostępność do sieci TEN-T lub sieci dróg krajowych i wojewódzkich.

Działanie 1.1.2 sformułowano, jako odpowiedź na potrzebę powiązania różnych elementów sieci drogowej na terenie KrOF w celu stworzenia sprawnego i otwartego na otoczenie systemu transportowego, podnoszącego konkurencyjność gospodarczą obszaru. Działanie to będzie obejmować projekty polegające na budowie i przebudowie dróg i/lub drogowych obiektów inżynierskich. Efektem realizacji projektów będzie poprawa dostępności do sieci TEN-T lub sieci dróg wojewódzkich i krajowych.

Priorytety Celu 2: Wysoka jakość życia na terenie KrOF

Cel 2 wiąże się ze, zidentyfikowanymi na terenie KrOF, deficytami w sferze stanu środowiska przestrzennego oraz infrastruktury społecznej w różnych obszarach tematycznych. Elementy te determinują jakość życia, czyniąc KrOF mniej atrakcyjnym dla środowisk biznesu, mieszkańców i przyjezdnych. Priorytety Celu 2 ukierunkowują interwencję publiczną na redukcję oddziaływania następujących problemów:

- zanieczyszczenia powietrza na terenie KrOF (przekroczone normy zanieczyszczeń pyłami zawieszonymi, benzo[a]piranem i tlenkami azotu), powiązane z niską wydajnością energetyczną budynków (w tym – użyteczności publicznej), niskim udziałem odnawialnych źródeł energii (OZE) w bilansie energetycznym KrOF oraz wysoką emisyjnością transportu indywidualnego (Problem H);
- słabo rozwiniętą sieć transportu publicznego w skali KrOF w warunkach rosnących potrzeb w zakresie zwiększenia mobilności i dostępności transportowej, w tym – środkami transportu zbiorowego (Problem E);
- niewystarczający poziom proekologicznych rozwiązań transportowych (multimodalność, P&R, DDR) w skali KrOF (Problem F);
- niską dostępność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF (Problem I);
- niewystarczający poziom segregacji odpadów w gminach KrOF (Problem J);
- deficyty w obszarze infrastruktury służby zdrowia m.in. w warunkach starzenia się społeczeństwa (Problem K);
- deficyty w obszarze infrastruktury społecznej w odniesieniu do pomocy społecznej dla osób starszych, interwencji kryzysowej i dostępności edukacji przedszkolnej (Problem L);
- niewystarczającą liczbę miejsc edukacji przedszkolnej oraz niedostosowanie kompetencji (coraz bardziej potrzebnych gospodarce KrOF) absolwentów szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy, w sytuacji niedostatecznie rozwiniętego systemu kształcenia ustawicznego (Problem B).

Priorytety Celu 2 wzmacniają też następujące potencjały KrOF:

- wysoka jakość przestrzeni publicznych w historycznych zespołach zabudowy, co wiąże się z materialnym dziedzictwem KrOF oraz wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi (Potencjał A);
- funkcjonujący węzeł transportowy (Potencjał H);

- Istniejący system komunikacji tramwajowej (Potencjał I);
- Regionalne centrum usług społecznych i zdrowotnych (Potencjał J).

Opis priorytetów Celu 2 i odpowiadających im działań przedstawiono poniżej.

Priorytet 2.1: Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną

Priorytet 2.1, powiązany z Celem tematycznym 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach (PI 4c, PI 4 e, PI 4iii), będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami RPO WM zapisanymi w Osi Priorytetowej 4 Regionalna polityka energetyczna w Działaniach: 4.3 Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym, 4.4 Redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz 4.5 Niskoemisyjny transport miejski. Priorytet ten w ramach projektów komplementarnych realizowany będzie z udziałem środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, obejmując w Osi priorytetowej I: **Zmniejszenie emisyjności gospodarki** trzy priorytety inwestycyjne:

- **Priorytet inwestycyjny 4.iii** Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym.
- **Priorytet inwestycyjny 4.v** Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu:
- **Priorytet inwestycyjny 4.vi** Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe

Typy projektów planowane do realizacji w ramach priorytetu 2.1 strategii ZIT zostaną uwzględnione w dokumentach strategicznych w zakresie gospodarki niskoemisyjnej (Plany Gospodarki Niskoemisyjnej).

Priorytet 2.1 będzie realizowany poprzez 3 działania związane z problematyką energetyczną, działania, związane z ograniczeniem niskiej emisji w Krakowie i strefie podmiejskiej oraz służące wspieraniu zrównoważonego transportu metropolitalnego:

Działanie 2.1.1: Modernizacja energetyczna obiektów publicznych i mieszkaniowych, inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali KrOF

Działanie 2.1.1 w zakresie środków RPO WM obejmować będzie projekty poprawiające sprawność energetyczną budynków użyteczności publicznej będących własnością Gmin ZIT oraz podległych jednostek poprzez modernizację energetyczną, wprowadzenie systemów zarządzania energią oraz odnawialne źródła energii. Natomiast w zakresie środków POIiŚ (instrument finansowy) działanie obejmować będzie projekty polegające na modernizacji energetycznej budynków sektora mieszkaniowego.

Działanie 2.1.2: Poprawa jakości powietrza

Działanie 2.1.2 ukierunkowane jest na realizację projektów polegających na modernizacji systemów ogrzewania realizowanych w ramach kompleksowych programów ograniczenia niskiej emisji. W ramach działania będą też realizowane projekty dotyczące wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej.

Działanie 2.1.3: Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego

Działanie 2.1.3 koncentruje się na usprawnieniu sieci komunikacyjnej w zakresie tworzenia zrównoważonego i niskoemisyjnego systemu transportu. W ramach działania przewiduje się realizację projektów polegających na: budowie parkingów P&R oraz węzłów przesiadkowych transportu zbiorowego, rozwijaniu sieci ciągów pieszo-rowerowych lub dróg rowerowych łączących obszar funkcjonalny oraz zapewniających relację z P&R i węzłami przesiadkowymi, rozwijaniu sieci podsystemu tramwajowego, zakupie niskoemisyjnego taboru. Działanie przewiduje też realizację projektów mających na celu poprawę organizacji i zarządzania ruchem.

Priorytet 2.2: Poprawa stanu środowiska

Priorytet 2.2 powiązany z Celem tematycznym 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami (PI 6b), będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami RPO WM zapisanymi w Osi Priorytetowej 5. Ochrona środowiska i Działaniu: 5.2 Ochrona zasobów wodnych.

Priorytet 2.2 będzie realizowany poprzez 2 działania, związane z poprawą jakości i powiązaniem w skali KrOF infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i oczyszczaliami ścieków:

Działanie 2.2.1: Inwestowanie w sektor gospodarki wodno-kanalizacyjnej

Istotą Działania 2.2.1 jest rozbudowa i zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej, związanych z gospodarką wodno-kanalizacyjną. Działanie obejmuje również projekty polegające na modernizacji lub budowie oczyszczalni ścieków.

Działanie 2.2.2: Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami

Istotą Działania 2.2.2 jest rozbudowa i zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej, związanych z gospodarką odpadami – a poprzez nią – z ochroną środowiska.

Priorytet 2.3: Wysoka jakość i dostępność ofert wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych

Priorytet 2.3 powiązany z Celem tematycznym 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją (PI 9a), będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami RPO WM zapisanymi w Działaniu 12.1 Infrastruktura ochrony zdrowia, Poddziałaniu 12.1.4 Infrastruktura ochrony zdrowia o znaczeniu subregionalnym – ZIT; a także Działaniu 9.2 Usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałaniu 9.2.2 Usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa – ZIT.

Priorytet 2.3 będzie realizowany poprzez 2 działania, związane z poprawą jakości obsługi mieszkańców KrOF w zakresie usług zdrowotnych i społecznych:

Działanie 2.3.1: Ułatwianie dostępu do opieki zdrowotnej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych dla mieszkańców KrOF

Działanie 2.3.1 Polega na poprawie infrastruktury podmiotów leczniczych poprzez modernizację, umożliwiającą rozszerzenie usług, w szczególności związanych z problemami ludzi starszych i diagnostyką.

Działanie 2.3.2: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług społecznych skierowanych w szczególności do osób starszych i niepełnosprawnych

Działanie 2.3.2 Polega na realizacji projektów skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na późny wiek i niepełnosprawność. Działanie obejmie projekty „miękkie” o charakterze organizacyjnym i edukacyjnym.

Priorytet 2.4: Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców KrOF

Priorytet 2.4, powiązany z Celem tematycznym 10 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie (PI 10i

oraz PI 10iii), będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami RPO WM zapisanymi w Osi Priorytetowej 10 Wiedza i kompetencje w Działaniach: 10.1 Rozwój kształcenia ogólnego Poddziałanie 10.1.1 Wychowanie przedszkolne – ZIT oraz 10.2 Rozwój kształcenia zawodowego Poddziałanie 10.2.1 Kształcenie zawodowe uczniów – ZIT.

Priorytet II.5 będzie realizowany poprzez 2 działania, związane ze wzmocnieniem potencjału edukacyjnego KrOF w deficytowych obszarach tematycznych:

Działanie 2.4.1: Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego

Działanie 2.4.1 obejmuje działania związane ze zwiększeniem liczby miejsc edukacji przedszkolnej oraz rozszerzeniem oferty dodatkowej placówek wychowania przedszkolnego.

Działanie 2.4.2: Dostosowanie systemów kształcenia, szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

Działanie 2.4.2 Polegać będzie na tworzeniu Centrów Kompetencji Zawodowych (CKZ) oraz programów rozwojowych szkół zawodowych.

Priorytety Celu 3: Zintegrowane zarządzanie KrOF

Cel 3 wiąże się z koniecznością poprawy, a właściwie zbudowania solidnych podstaw, współpracy metropolitalnej na terenie KrOF. Współpraca ta odnosi się do możliwości wdrażania Priorytetów Strategii ZIT w sposób skoordynowany i uwzględniający potrzeby Gmin KrOF. Priorytety Celu 3 ukierunkowują więc interwencję publiczną na redukcję oddziaływania wszystkich zidentyfikowanych problemów oraz wzmocnienie wszystkich potencjałów. Szczególne znaczenie przywiązywać się powinno do możliwości ograniczenia niekontrolowanej suburbanizacji na terenach północnych i południowych KrOF (Problem A).

Priorytety Celu 3 wzmacniają wszystkie potencjały KrOF.

Opis priorytetów Celu 3 i odpowiadających im działań przedstawiono poniżej.

Priorytet 3.1: Spójność wewnętrzna i współpraca międzyinstytucjonalna

Priorytet 3.1 jest komplementarny z Celem tematycznym 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej. Zakłada się, że realizacja Priorytetu będzie możliwa przy wsparciu finansowym ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

Priorytet 3.1 będzie realizowany przez dwa działania, definiujące zasady, formy i systemy współpracy Gmin ZIT.

Działanie 3.1.1: Wspomaganie procesu podejmowania decyzji w obszarach uznanych przez podmioty tworzące Stowarzyszenia Metropolia Krakowska za metropolitalne.

Działanie 3.1.1 obejmować będzie konieczne – ze względu na skalę interwencji i oczekiwania Gmin Związku ZIT – rozbudowanie struktury Biura Stowarzyszenia oraz wyposażenie go w stosowne uprawnienia oraz instrumenty zarządcze i konsultacyjne, umożliwiające koordynację działań podejmowanych w ramach Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Dotyczy to m.in. systemu koordynacji i wspomaganie procesów decyzyjnych.

Działanie 3.1.2: Tworzenie mechanizmów współpracy Stowarzyszenia Metropolia Krakowska z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz partnerami społeczno-gospodarczymi działającymi na obszarze KrOF

Działanie obejmuje stworzenie i wdrożenie, w uzgodnieniu z Gminami KrOF, instrumentów współpracy SMK z partnerami instytucjonalnymi.

Priorytet 3.2: Wspólnotowy wymiar Metropolii Krakowskiej

Priorytet 3.2 obejmuje działania Związku ZIT (Stowarzyszenia Metropolia Krakowska) o charakterze promocyjno-edukacyjnym i jest komplementarny z Celem tematycznym 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej. Zakłada się możliwość współfinansowania działań m.in. z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna (PO PT).

Priorytet odnosi się do zmian społecznych, wynikających z procesów metropolizacji i suburbanizacji oraz potrzeby zrozumienia związanych z tym wyzwań, w tym konieczności zmiany dotychczasowego stylu życia, ze względu na wymogi związane z ochroną środowiska, czy też z powodu zachodzących procesów demograficznych. W ramach współpracy z instytucjami publicznymi i organizacjami społecznymi z terenu KrOF interwencje ukierunkowane będą na różnego typu działania integracyjne i edukacyjne, których ostatecznymi beneficjentami będą mieszkańcy Obszaru.

Priorytet 3.2 realizowany będzie przez dwa działania:

Działanie 3.2.1 Promocja Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz udział w pracach sieci metropolitalnych

Działanie będzie mieć charakter ciągły, umożliwiający tworzenie i rozwijanie sieciowych powiązań Stowarzyszenia Metropolia Krakowska z odpowiednimi reprezentacjami krajowymi i zagranicznymi obszarów metropolitalnych, w tym podejmowanie wspólnych zabiegów mających na celu zmianę regulacji prawnych na poziomie ogólnopaństwowym w istotnych dla obszaru KrOF kwestiach. Polegać też będzie na zewnętrznej promocji potencjału KrOF przy wykorzystaniu różnych metod i kanałów promocji (m.in. współpraca z mediami, targi, konferencje).

Działanie 3.2.2: Współdziałanie z lokalnymi partnerami publicznymi i społecznymi na rzecz promocji współpracy w ramach KrOF oraz edukacji mieszkańców i kształtowania postaw prospołecznych i proekologicznych

Działanie obejmuje różne formy współdziałania z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi służące promocji współpracy w ramach KrOF, budowie wspólnoty interesów społeczności oraz wyzwaniom związanym z rozwojem cywilizacyjnym. W zakresie promocji postaw proekologicznych i budowy kultury mobilności działanie jest komplementarne wobec działań priorytetu 2.1.

Wskaźniki Strategii ZIT

Poniżej przedstawiono w ujęciu tabelarycznym zagregowane wskaźniki produktów i rezultatów odniesione do celów, priorytetów i działań Strategii ZIT.

Tabela 4. Wskaźniki Strategii ZIT powiązane z realizacją RPO WM oraz POIiŚ

WSKAŹNIKI REZULTATU						
Poddziałanie wg. PO		Priorytety Strategii ZIT				
Poddziałanie	PI	Nr	Wskaźnik rezultatu	Jednostka	Wartość bazowa - 2015	Wartość docelowa - 2023
3.1.1. SZOOP RPO WM	3a	1.1	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.	0	80
7.1.2. SZOOP RPO WM	7b		Na poziomie Strategii ZIT nie planuje się wskaźników dla tego priorytetu.			
4.3.1. SZOOP RPO WM	4c	2.1	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok	0	zostanie oszacowana
			Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok	0	zostanie oszacowana
			Zmniejszenie zużycia energii końcowej	GJ/rok	0	zostanie oszacowana
4.4.1. SZOOP RPO WM	4e		Poziom emisji PM 10	Mg/rok	0	zostanie oszacowana
			Poziom emisji PM 2,5	Mg/rok	0	zostanie oszacowana
POIiŚ			Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	18 000	zostanie oszacowana
POIiŚ			Poziom emisji PM 10	Mg/rok	0	zostanie oszacowana
4.5.1. SZOOP RPO WM	4e		Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.	0	150 000
5.3.1. SZOOP RPO WM	6b	2.2	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków	RLM	0	2 116
5.2.1. SZOOP RPO WM	6a		Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów	osoby	0	886 688
			Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest	tony	0	1 000

WSKAŹNIKI REZULTATU						
Poddziałanie wg. PO		Priorytety Strategii ZIT				
Poddziałanie	PI	Nr	Wskaźnik rezultatu	Jednostka	Wartość bazowa - 2015	Wartość docelowa - 2023
12.1.4. SZOOP RPO WM	9a	2.3	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi	osoby	0	1 100 000
9.2.2. SZOOP RPO WM	9iv		Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu	szt.	0	340
10.1.1. SZOOP RPO WM	10i	2.4	Na poziomie Strategii ZIT nie planuje się wskaźników dla tego priorytetu.			
10.2.1. SZOOP RPO WM	10iv		Procent osób które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	osoby	33%	33%
			Procent szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS	szt.	100%	100%
		3.1	Liczba projektów realizowanych wspólnie przez co najmniej 3 partnerów tworzących SMK	szt.	0	10
		3.2	Liczba osób uczestniczących/korzystających z przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych.	osoby	0	10000

WSKAŹNIKI PRODUKTU						
Poddziałanie wg. PO		Działania Strategii ZIT				
Poddziałanie	PI	Nr	Wskaźnik produktu	Jednostka	Wartość pośrednia - 2018	Wartość docelowa - 2023
3.1.1. SZOOP RPO WM	3a	1.1.1	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	nd	300
7.1.2. SZOOP RPO WM	7b	1.1.2	Długość wybudowanych dróg powiatowych	km	nd	0
			Długość wybudowanych dróg gminnych	km	nd	0
			Długość przebudowanych dróg powiatowych	km	14	14

WSKAŹNIKI PRODUKTU						
Poddziałanie wg. PO		Działania Strategii ZIT				
Poddziałanie	PI	Nr	Wskaźnik produktu	Jednostka	Wartość pośrednia - 2018	Wartość docelowa - 2023
			Długość przebudowanych dróg gminnych	km	3	3
4.3.1. SZOOP RPO WM	4c	2.1.1	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	nd	2 000
			Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok	-	4 700 000
			Liczba budynków z lepszą klasą zużycia energii	szt.	55	110
4.4.1. SZOOP RPO WM	4e	2.1.2	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.	9 000*	11 970*
			Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	nd	56 256*
POIiŚ			Długość wybudowanej sieci ciepłowniczej wraz przyłączami cieplnymi	km	nd	56
POIiŚ			Długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej	km	nd	57
4.5.1. SZOOP RPO WM	4e	2.1.3	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.	nd	110
			Pojemność zakupionego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.	nd	9 350
			Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	szt.	nd	26
			Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.	nd	1 415
			Liczba miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.	nd	26
			Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	nd	18
			Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km	nd	105
			Długość przebudowanych dróg dla rowerów	km	nd	13
			Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych	km	nd	15
			Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride”	szt.	nd	26
			Liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „Bike&Ride”	szt.	nd	110

* Wskaźnik zostanie zrealizowany pod warunkiem pozyskania dodatkowych środków, poza alokacją RPO WM 2014-2020, na niezbędne działania w zakresie modernizacji energetycznej budynków, w których wymieniane będzie źródło ciepła.

WSKAŹNIKI PRODUKTU						
Poddziałanie wg. PO		Działania Strategii ZIT				
Poddziałanie	PI	Nr	Wskaźnik produktu	Jednostka	Wartość pośrednia - 2018	Wartość docelowa - 2023
			Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	szt.	nd	3
POIiŚ	4.v		Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.	nd	25
POIiŚ	4.v		Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych	km	nd	12
5.3.1. SZOOP RPO WM	6b	2.2.1	Długość wybudowanej, przebudowanej, wyremontowanej sieci kanalizacyjnej	km	20	35
5.2.1. SZOOP RPO WM	6a	2.2.2	Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	szt.	5	8
			Liczba obiektów poddanych usuwaniu wyrobów zawierających azbest	szt.	nd	650
12.1.4. SZOOP RPO WM	9a	2.3.1	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	0	2
9.2.2. SZOOP RPO WM	9iv	2.3.2	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoby	890	5055
10.1.1. SZOOP RPO WM	10i	2.4.1	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	nd	1284
			Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	nd	4 100*
10.2.1. SZOOP RPO WM	10iv	2.4.2	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby	nd	6 240
			Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoby	nd	2745
			Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	szt.	nd	50
			Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie	szt.	1	7
		3.1.1	Liczba inicjatyw, służących rozwiązaniu wspólnych problemów, podjętych przez co najmniej dwie gminy terenu KrOF	szt.	0	30
		3.1.2	Liczba instytucjonalnych partnerów społeczno-gospodarczych włączonych do współpracy z SMK	szt.	0	20

* Wartość wskaźnika została oszacowana z uwzględnieniem wymogów zawartych w Wytocznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 .

WSKAŹNIKI PRODUKTU						
Poddziałanie wg. PO		Działania Strategii ZIT				
Poddziałanie	PI	Nr	Wskaźnik produktu	Jednostka	Wartość pośrednia - 2018	Wartość docelowa - 2023
		3.2.1	Liczba materiałów informacyjno-promocyjnych SMK (artykuły/publikacje medialne).	szt.	0	12
		3.2.2	Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, seminariów	szt.	0	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji przekazanych przez Gminy ZIT.

VIII. Projekty do realizacji w formule ZIT oraz tryb i kryteria wyboru Projektów Strategii ZIT

Zgodnie z przewidzianymi w RPO WM zasadami wyboru projektów w formule ZIT, dla przedsięwzięć tych przewidziano tryby: pozakonkursowy i konkursowy.

Tryb pozakonkursowy – tryb może zostać zastosowany do wyboru projektów, których wnioskodawcami, ze względu na charakter lub cel projektu, mogą być jedynie podmioty jednoznacznie określone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu. W trybie pozakonkursowym mogą być wybierane wyłącznie projekty o strategicznym znaczeniu dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju, regionu lub obszaru objętego realizacją Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) lub projekty dotyczące realizacji zadań publicznych.

Dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych przewidziano tryb pozakonkursowy w przypadku wyboru projektów realizujących cele osi priorytetowych RPO WM:

3. Przedsiębiorcza Małopolska (dla Poddziałania 3.1.1)
4. Regionalna Polityka Energetyczna (dla Poddziałania 4.3.1, 4.4.1, 4.5.1)
5. Ochrona Środowiska (dla poddziałania 5.2.1, 5.3.1)
7. Infrastruktura Transportowa (dla Poddziałania 7.1.2)
12. Infrastruktura Społeczna (dla Poddziałania 12.1.4)

Lista projektów Strategii ZIT przewidzianych do realizacji w trybie pozakonkursowym w ramach alokacji RPO WM stanowi Załącznik nr 3.

Tryb konkursowy – tryb, w którym wniosek o dofinansowanie projektu jest składany w ramach konkursu organizowanego i przeprowadzanego przez instytucję organizującą konkurs (IOK). Konkurs jest postępowaniem służącym wybraniu do dofinansowania projektów, które spełniły kryteria wyboru projektów.

W ramach ZIT w RPO WM przewidziano tryb konkursowy w naborze zamkniętym dla projektów realizujących cele osi priorytetowych:

9. Region Spójny Społecznie (dla Poddziałania 9.2.2)
10. Wiedza i Kompetencje (dla Poddziałania 10.1.1 9 10.2.1)

Projekty pozakonkursowe – tryb i podstawy weryfikacji projektów

Za zgłoszenie projektów pozakonkursowych odpowiedzialne są Gminy ZIT, na terenie których poszczególne projekty będą realizowane. Zgłoszenie projektu następuje poprzez przekazanie do Biura Zarządu SMK fiszki projektowej, zawierającej podstawowe informacje o projekcie, w tym m.in. wskazanie beneficjenta, opis projektu, szacunkowe wartości wskaźników oraz przewidywane koszty i montaż finansowy projektu. Pracownicy Biura Zarządu SMK dokonują weryfikacji złożonych fiszek, pod kątem spełniania przez projekty następujących warunków:

- zgodność z celami szczegółowymi lub rezultatami odpowiednich priorytetów programu operacyjnego;
- możliwość realizacji w ramach kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w ramach ZIT KrOF;

- wykonalność, rozumiana jako możliwość zrealizowania projektu i osiągnięcia jego celów m.in. w świetle zaproponowanych ram czasowych lub przedstawionego planu realizacji poszczególnych zadań.
- zgodność z art. 38 ust. 2 i 3 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz.U. 2014 poz. 1146) weryfikowana w oparciu o kryteria zgodności projektu celami Strategii ZIT i dokumentami planistycznymi (tabela 5)

Tabela 5 Kryteria zgodności projektów pozakonkursowych z celami Strategii ZIT i dokumentami planistycznymi

PI	Działanie Strategii ZIT	Kryteria zgodności projektów pozakonkursowych z celami Strategii ZIT i dokumentami planistycznymi
3a	Priorytet 1.1 Działanie 1.1.1	1. Usytuowanie SAG wynika z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub dokumentu równoważnego. 2. Realizacja projektu przyczynia się do pełniejszego wykorzystania dostępnych terenów inwestycyjnych
4c	Priorytet 2.1 Działanie 2.1.1	1. Uwzględnienie modernizacji energetycznej budynku, będącego przedmiotem projektu, w Planach Gospodarki Niskoemisyjnej obowiązujących w gminach tworzących Stowarzyszenie Metropolia Krakowska
4e	Priorytet 2.1 Działanie 2.1.2	1. Zgodność projektu z Programami Ograniczania Niskiej Emisji lub Planami Gospodarki Niskoemisyjnej dla gmin tworzących Stowarzyszenie Metropolia Krakowska
4e ³⁶	Priorytet 2.1 Działanie 2.1.3	1. Zgodność projektu z Planem Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego w Województwie Małopolskim 2. Zgodność projektu z Planem Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Gminy Miejskiej Kraków i Gmin sąsiadujących, z którymi Gmina Miejska Kraków zawarła porozumienie w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego. 3. Zgodność projektu ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa 4. Zgodność projektu z koncepcją transportu Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego 5. Zgodność przedmiotu projektu z typami projektów wskazanymi do realizacji w ramach Planów Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego
6b	Priorytet 2.2 Działanie 2.2.1	1. Zgodność projektu z celami Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2. Zgodność projektu z planami działań kanalizacyjnych przyjętymi przez poszczególne gminy tworzące Stowarzyszenie Metropolia Krakowska
6a	Priorytet 2.2 Działanie 2.2.2	1. Zgodność projektu z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego
7b	Priorytet 1.1 Działanie 1.1.2	1. Projekt przyczynia się do poprawy dostępności KrOF do sieci TEN-T lub węzłów sieci TEN-T ³⁷ . 2. Zgodność projektu z Koncepcją Systemu Transportu Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego ³⁸
9a	Priorytet 2.3 Działanie 2.3.1	1. Zgodność projektu z Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 oraz Programem Strategicznym Ochrona Zdrowia.

³⁶ W zakresie transportu.

³⁷ Kryterium uznaje się za spełnione kiedy projekt przewiduje działania usprawniające ruch na drogach łączących się z siecią TEN-T lub węzłami sieci TEN_T (np. likwidacja tzw. „wąskich gardeł”, poprawa przepustowości dróg)

³⁸ Kryterium uznaje się za spełnione kiedy projekt został ujęty w Koncepcji Systemu Transportu KrOF stanowiącej załącznik do strategii ZIT.

Na etapie weryfikacji projektów, po uzgodnieniu z pracownikami Biura Zarządu SMK, Beneficjenci mogą dokonywać uzupełnień oraz zmian w fiszkach projektowych, w celu spełnienia przez projekt wymienionych wyżej warunków.

Projekty zweryfikowane pozytywnie zamieszczane są na liście projektów Strategii ZIT, stanowiącej Załącznik nr 3.

Projekty konkursowe – propozycje kryteriów wyboru projektów

Dla projektów konkursowych w niniejszej Strategii przyjmuje się kierunkowe zasady wyboru projektów, na które składają się;

1. Spełnianie kryteriów określonych w art. 39 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz.U. 2014 poz. 1146);
2. Zgodność projektu z zapisami SZOOP RPO WM 2014-2020 oraz odpowiednimi wytycznymi Województwa Małopolskiego;
3. Zasady wyboru projektów współfinansowanych z EFS dla działań Strategii:

Działanie 2.3.2: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych

- Uwzględnianie terytorialnego zróżnicowania dostępności miejsc w placówkach zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielnych na terenie KrOF. Wsparcie będzie kierowane w szczególności na obszary, w których występuje największa luka pomiędzy dostępnością takich miejsc, a zapotrzebowaniem na nie.
- Preferencje dla placówek zapewniających jak najszerszą ofertę działań opiekuńczych i aktywizacyjnych.

Działanie 2.4.1: Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego

- Uwzględnianie terytorialnego zróżnicowania dostępności miejsc przedszkolnych na terenie KrOF. Wsparcie będzie kierowane w szczególności na obszary, w których występuje największa luka pomiędzy dostępnością miejsc przedszkolnych, a zapotrzebowaniem na nie.
- Zapewnienie równego dostępu do edukacji przedszkolnej bez względu na poziom zamożności. Wsparcie będzie kierowane do ośrodków wychowania przedszkolnego, których organy prowadzące będą w stanie zapewnić zachowanie trwałości nowoutworzonych, przystępnych cenowo miejsc przedszkolnych.

Działanie 2.4.2: Rozwinięte, dopasowane do potrzeb rynku pracy systemy kształcenia, szkolenia zawodowego

- Preferowane będą placówki o największym potencjale techno-dydaktycznym, w tym zwłaszcza placówki, które uzyskały dotychczas wsparcie na zakup sprzętu i wyposażenie pracowni ze środków zewnętrznych.
- Wsparcie będzie kierowane do placówek, które będą realizowały działania we współpracy z pracodawcami, w celu jak najlepszej realizacji podstawy programowej kształcenia zawodowego w oparciu o program nauczania dostosowany do potrzeb rynku pracy oraz w celu zapewnienia odpowiedniej jakości praktyk i staży dla uczniów. Kryterium to nie stosuje się do szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, kształcących uczniów ze specjalnymi potrzebami.

IX. Projekty o charakterze komplementarnym

Formuła ZIT wspiera konkurencyjność miejskiego obszaru funkcjonalnego i współtworzy nowatorską płaszczyznę współpracy metropolitalnej wokół Krakowa, jako ośrodka wojewódzkiego. Wsparcie rozwoju KrOF stanowi jedną ze ścieżek terytorializacji polityki rozwoju regionalnego, tworzonych przez Samorząd Województwa Małopolskiego.³⁹

Gminy ZIT, a Kraków w szczególności, wpisują się – poza formułą ZIT – w politykę rozwoju zgodną z zasadami okresu programowania 2014 – 2020 poprzez szereg projektów komplementarnych. Jako projekty komplementarne, Strategia ZIT traktuje przede wszystkim projekty wpisujące się w realizację priorytetów inwestycyjnych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 zgodnie z alokacją przewidzianą dla ZIT KrOF. Cele Strategii ZIT odnoszą się do zdiagnozowanych wyzwań i powiązanych z nimi priorytetów POIiŚ, w tym szczególnie Osi priorytetowej I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki. W ramach tej osi przewidziano możliwość dofinansowania z następujących PI:

- **Priorytet inwestycyjny 4.iii** Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym. Zgodnie z zapisami POIiŚ dla PI 4.iii w przypadku miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych, posiadających Strategie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) przewiduje się, w odniesieniu do wielorodzinnych budynków mieszkaniowych, wsparcie w formie instrumentów finansowych (pomoc zwrotna). W ramach PI 4.iii projekty komplementarne ZIT dotyczyć mogą kompleksowej modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych (spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe). Obszar, z którego kwalifikować się będą potencjalni beneficjenci, to obszar objęty realizacją Strategii ZIT wskazany w rozdziale III. Związek ZIT KrOF otrzymał na te działania alokację POIiŚ w wysokości 16 327 618 euro.
- **Priorytet inwestycyjny 4.v** Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. Oś priorytetowa 4.v pozwoli na realizację projektów komplementarnych KrOF dot. sieci ciepłowniczych z alokacją 14 292 474 euro oraz dodatkowo 80 000 000 euro ze względu na obecność obszarów z występowaniem ponadnormatywnego stężenia PM10. Ponadto ze środków osi 4.v sfinansowane mogą zostać także inwestycje w zakresie transportu miejskiego z alokacją 106 349 006 euro.
- **Priorytet inwestycyjny 4.vi** Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe. Wsparcie osi priorytetowej 4.vi zakłada się dofinansowanie projektów w sieci ciepłowniczej w zakresie kogeneracji w wysokości łącznej 12 754 903 euro.

Projekty planowane do realizacji w ramach ww. alokacji POIiŚ zostały opisane w fiszkach projektowych. Lista projektów komplementarnych stanowi załącznik nr 4 do Strategii ZIT.

Projekty ubiegające się o wsparcie ze środków POIiŚ będą zgodne z typami projektów wskazanymi do realizacji w ramach Planów Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego i będą poddane ocenie w oparciu o kryteria oceny projektów przyjęte przez Komitet Monitorujący POIiŚ.

³⁹ Obok Subregionalnego Programu Rozwoju.

Zintegrowanie projektów finansowanych z RPO WM i POIiŚ

Na obszarze KrOF efekt zintegrowania i komplementarności uzyskany zostanie dzięki przyjęciu następujących zasad w Strategii ZIT:

- W obszarze transportu w ramach środków przewidzianych przez RPO WM realizowane będą inwestycje w system P&R, ścieżki rowerowe i punkty przesiadkowe; natomiast w ramach środków przewidzianych w POIiŚ PI 4.v rozwijania będzie sieć i infrastruktura tramwajowa. Projekty będą realizowane w ramach działania 2.1.3 Strategii ZIT;
- Środki dedykowane KrOF w ramach PI 4.v POIiŚ służyć będą rozbudowie sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami, a w ramach alokacji RPO WM prowadzona będzie wymiana źródeł ciepła w budynkach publicznych i mieszkalnych umożliwiającą przyłączenie do sieci ciepłowniczej. Projekty będą realizowane w ramach działania 2.1.2 Strategii ZIT;
- Dofinansowanie w ramach RPO WM wspierać będzie modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej, a środki POIiŚ PI 4.iii – projekty modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych. Projekty będą realizowane w ramach działania 2.1.1 Strategii ZIT;
- W ramach środków RPO WM zaplanowano rozwój sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach od 2-10 tys RLM, a ze wsparcia POIiŚ zakłada się (poza bezpośrednią alokacją dla ZIT) dofinansowanie projektów w aglomeracjach powyżej 10 tys RLM (zgodnie z zapisami POIiŚ dla PI 6.ii Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie). Projekty będą realizowane w ramach działania 2.2.1 Strategii ZIT;
- Wskazane w koncepcji transportowej KrOF inwestycje drogowe zapewniają zintegrowany charakter interwencji Związku ZIT ukierunkowanych na spójność systemu transportowego i będą finansowane z różnych dostępnych źródeł poza bezpośrednią alokacją przewidzianą dla ZIT. Projekty będą realizowane w ramach działania 1.1.2 i 2.1.3 Strategii ZIT;

Zidentyfikowane na obszarze KrOF deficyty i istotne z punktu widzenia rozwoju obszaru działania, wykraczają poza możliwości dofinansowania ze źródeł bezpośrednio dedykowanych ZIT. W związku z powyższym obok projektów, które mogą skorzystać ze wsparcia ww. PI POIiŚ, w niniejszej Strategii Związek ZIT wskazuje także inne istotne projekty, dla których poszukiwane będzie dofinansowanie. Obejmuje to inwestycje wynikające z koncepcji transportowej opracowanej na potrzeby KrOF (zapewniające spójność systemu transportowego obszaru) oraz przedsięwzięcia dotyczące zapewnienia dostępu do sieci kanalizacyjnej, przekraczające możliwości wsparcia ze środków RPO WM 2014-2020.

W załącznikach do Strategii ZIT ujęto projekty uzupełniające, istotne z punktu widzenia celów Strategii ZIT, które wynikają z konieczności uzyskania efektów synergicznych w ramach:

- rozwoju sieci kanalizacyjnej (projekty, które będą ubiegały się o środki POIiŚ, w ramach PI nie zawierających bezpośrednio wskazanej alokacji dla KrOF) – załącznik nr 4 w części dotyczącej PI 6.ii;
- rozwoju sieci transportowej (projekty o charakterze strategicznym dla funkcjonowania systemów transportowych KrOF, – lista projektów uzupełniających wynikających z koncepcji transportowej KrOF, obejmująca inwestycje kluczowe z perspektywy sprawnego funkcjonowania systemu transportowego stanowi Załącznik nr 5 do Strategii).

X. Plan finansowy i odniesienie projektów do instrumentów finansowych

Plan finansowy realizacji Strategii ZIT uwzględnia propozycję alokacji środków z funduszy europejskich: EFRR i EFS, zawartą w RPO WM oraz POIiŚ. Plan ten, wskazujący relacje pomiędzy celami i priorytetami Strategii oraz kosztami ich realizacji, przedstawiono w poniższej tabeli (kolejna strona). Plan finansowy Strategii ograniczono do Priorytetów Celu 1 i 2 Strategii ZIT, których realizacja jest związana z alokacją środków unijnych w formule ZIT. Z tego względu, w planie finansowym nie uwzględniono Celu 3.

Ogółem zakłada się, że całkowita wielkość finansowania realizacji Priorytetów 1-9 Strategii w formule ZIT wyniesie **575 388 822 EUR**, przy czym udział środków Unii Europejskiej poprzez programy operacyjne wyniesie odpowiednio: **236 060 000 EUR** dla RPO WM i **229 721 001 EUR** dla POIiŚ 2014 - 2020, natomiast wkład własny beneficjentów będzie sięgał wartości **109 607 821 EUR**.

Tabela 6. Plan finansowy Strategii ZIT Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Cel Strategii ZIT	Priorytet Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	Cel tematyczny UP	Oś priorytetowa Programu Operacyjnego	Działanie / poddziałanie SZOOP RPO WM	Fundusz	Alokacja UE przeznaczona na ZIT (EUR)	Finansowanie ogółem (EUR)
Cel 1: Wysoka konkurencyjność gospodarcza KrOF	Priorytet 1.1: Wysoki potencjał i konkurencyjność przedsiębiorstw w KrOF	Działanie 1.1.1: Promowanie przedsiębiorczości, poprzez budowę i rozbudowę metropolitalnej sieci stref aktywności gospodarczej (SAG) wraz z obsługującą je infrastrukturą	3. Wzmocnienie konkurencyjności MŚP	3. PRZEDSIĘBIORCZA MAŁOPOLSKA - RPO WM	3.1 Strefy aktywności gospodarczej / 3.1.1 Strefy aktywności gospodarczej -ZIT	EFRR	25 000 000	29 411 765
		Działanie 1.1.2: Rozwijanie infrastruktury drogowej KrOF zapewniającej dostępność do sieci TEN-T lub sieci dróg krajowych i wojewódzkich.	7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA - RPO WM	7.1 Infrastruktura drogowa / 7.1.2 Drogi subregionalne - ZIT	EFRR	10 060 000	13 413 333
Cel 2: Wysoka jakość życia na terenie KrOF	Priorytet 2.1: Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną	Działanie 2.1.1: Modernizacja energetyczna obiektów publicznych i mieszkaniowych, inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali KrOF	4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4. REGIONALNA POLITYKA ENERGETYCZNA – RPO WM	4.3 Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym / 4.3.1 Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej - ZIT	EFRR	22 000 000	36 666 666
				I Zmniejszenie emisyjności gospodarki - POIiŚ	PI 4.iii kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych (instrument finansowy)	FS	16 327 618	0
		Działanie 2.1.2: Poprawa jakości powietrza		4. REGIONALNA POLITYKA ENERGETYCZNA – RPO WM	4.4 Redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza / 4.4.1 Obniżenie poziomu niskiej emisji - ZIT	EFRR	50 000 000	58 823 529
				I Zmniejszenie emisyjności gospodarki - POIiŚ	PI 4.v sieci ciepłownicze PI 4.vi sieci ciepłownicze w ramach kogeneracji	FS	107 047 377	142 729 836

Cel Strategii ZIT	Priorytet Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	Cel tematyczny UP	Oś priorytetowa Programu Operacyjnego	Działanie / poddziałanie SZOOP RPO WM	Fundusz	Alokacja UE przeznaczona na ZIT (EUR)	Finansowanie ogółem (EUR)
		Działanie 2.1.3: Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez wspieranie zrównoważonego transportu metropolitalnego		4. REGIONALNA POLITYKA ENERGETYCZNA – RPO WM	4.5 Niskoemisyjny transport miejski / 4.5.1 Niskoemisyjny transport miejski - ZIT	EFRR	80 000 000	94 117 647
		I zmniejszenie emisyjności gospodarki - POIiŚ		PI 4v transport miejski	FS	106 346 006	141 794 674	
	Priorytet 2.2: Poprawa stanu środowiska	Działanie 2.2.1: Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej, w postaci budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych i wodociągowych	6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	5. OCHRONA ŚRODOWISKA - RPO WM	5.3 Ochrona zasobów wodnych / 5.3.1 Gospodarka wodno-kanalizacyjna - ZIT	EFRR	5 000 000	5 882 353
		Działanie 2.2.2: Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami			5.2 Rozwijanie systemu gospodarki odpadami / 5.2.1 Gospodarka odpadami - ZIT	EFRR	5 000 000	5 882 353
	Priorytet 2.3: Wysoka jakość i dostępność ofert wparcia w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych	Działanie 2.3.1: Ułatwianie dostępu do opieki zdrowotnej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych dla mieszkańców KrOF	9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	12. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA - RPO WM	12.1. Infrastruktura ochrony zdrowia / 12.1.4. Infrastruktura ochrony zdrowia – ZIT	EFRR	5 000 000	6 666 666
		Działanie 2.3.2: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług społecznych skierowanych w szczególności do osób starszych i niepełnosprawnych			9.2 Usługi społeczne i zdrowotne / 9.2.2 Usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa- ZIT	EFS	14 000 000	16 470 588
	Priorytet 2.4: Inwestowanie w wiedzę i kompetencje mieszkańców KrOF	Działanie 2.4.1: Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego	10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz	10. WIEDZA I KOMPETENCJE - RPO WM	10.1 Rozwój kształcenia ogólnego / 10.1.1 Wychowanie przedszkolne - ZIT	EFS	5 000 000	5 882 353

Cel Strategii ZIT	Priorytet Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	Cel tematyczny UP	Oś priorytetowa Programu Operacyjnego	Działanie / poddziałanie SZOOP RPO WM	Fundusz	Alokacja UE przeznaczona na ZIT (EUR)	Finansowanie ogółem (EUR)
		Działanie 2.4.2: Rozwinięte, dopasowane do potrzeb rynku pracy systemy kształcenia, szkolenia zawodowego	zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie		10.2 Rozwój kształcenia zawodowego / 10.2.1 Kształcenie zawodowe uczniów - ZIT	EFS	15 000 000	17 647 059
RAZEM – ALOKACJA UE PRZEZNACZONA NA ZIT							465 781 001	575 388 822

Źródło: opracowanie własne na podstawie SZOOP RPO WM, POIiŚ oraz Matrycy logicznej Strategii ZIT (Załącznik nr 2).

XI. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko Strategii ZIT KrOF

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego opracowana została przez ATMOTERM S.A. w 2014 r.

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko był projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020, zwany dalej „Strategią ZIT KrOF”, aktualny na dzień 1 lipca 2014 r. Celem prognozy było określenie skutków dla środowiska wynikających z realizacji ustaleń Strategii ZIT.

We wrześniu 2014 r. przystąpiono do opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii ZIT, towarzyszyły temu spotkania z ewaluatorem ex-ante w celu uspołnienia wniosków i rekomendacji.

Zgodnie z art. 54. ust. 1 ustawy dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Stowarzyszenie Metropolia Krakowska poddało projekt "Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020" wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie oraz Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie. Dokument wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został przesłany do RDOS i MPWIS w dniu 9 września 2014 r.

W dniu 19 listopada 2014 r. projekt „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został pozytywnie zaopiniowany, bez uwag przez Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie. Pierwsza wersja Prognozy oddziaływania na środowisko projektu "Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020" została przesłana do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie w dniu 9 września 2014 r., jednakże wstrzymano procedurę. Dnia 9 grudnia 2014r. dostarczono poprawioną wersję Prognozy, do której w dniu 8 stycznia 2015 r. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie wydała pozytywną opinię.

Do głównych wniosków Prognozy należą:

- podkreślenie że Strategia ZIT jest odpowiedzią na zidentyfikowany na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego zły stan środowiska: *Głównym problemem jest stan jakości powietrza, wód oraz niektóre z elementów gospodarki odpadami. Działania zawarte w Strategii ZIT KrOF odpowiadają na potrzeby środowiskowe, a brak ich realizacji pociągnąłby za sobą negatywne skutki w środowisku.*
- W zakresie oddziaływań na powietrze: *Na jakość powietrza pozytywnie wpływa rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE) jak również rozsądne i oszczędne gospodarowanie energią. Aby ograniczyć emisję ładunku substancji wprowadzanych do powietrza, co jest głównym celem, podejmuje się odpowiednie działania. Jednym z nich jest rozwój transportu publicznego, a co za tym idzie zmniejszenie natężenia ruchu samochodowego na drogach. Ograniczenie emisji wtórnej, która powodowana jest przez unoszenie zanieczyszczeń z nawierzchni dróg osiąga się poprzez poprawę stanu technicznego infrastruktury drogowej. Oddziaływania negatywne w każdym wypadku mają charakter przejściowy i krótkotrwały najczęściej związany z etapem realizacji inwestycji (spaliny z maszyn budowlanych, pylenie z placów budów).*

- W zakresie oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne: **Znaczące oddziaływanie pozytywne na jakość i ilość wód będzie mieć budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków oraz budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę.** Działania te wpłyną na zmniejszenie zużycia wody. Presja na środowisko wodne również ulegnie zmniejszeniu. **Negatywne oddziaływanie skutkujące obniżeniem zwierciadła wód i zmianą stosunków wodnych związane jest z realizacją inwestycji infrastrukturalnych. Z przenikaniem zanieczyszczeń do wód wiązać się będzie również użytkowanie dróg.**
- W zakresie oddziaływań na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny, w tym na obszary Natura 2000: **Pośredni pozytywny wpływ przyniosą przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami, wodno-ściekowej, gospodarki niskoemisyjnej oraz z zakresu edukacji ekologicznej, poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń w środowisku poprawią warunki bytowania roślin i zwierząt.** Działania obejmujące rewitalizację obszarów, mogą się przyczyniać do przywracania lub podnoszenia wartości przyrodniczych tych terenów. **Największe zagrożenie wiąże się z rozwojem sieci drogowej ponieważ prowadzi to będzie do przecinania struktur przyrodniczych.** Również wzrost ilości inwestycji w KrOF wiązać się będzie z zajmowaniem nowych powierzchni, a tym samym zmniejszaniem powierzchni biologicznie czynnych.
- W zakresie oddziaływań na krajobraz: **Bezpośrednio pozytywnie na krajobraz wpływają wszelkie przedsięwzięcia służące poprawie stanu środowiska w regionie: uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej czy skutkujące mniejszą emisją. Ponadto powinna nastąpić poprawa wartości krajobrazowych oraz walorów przyrodniczych KrOF poprzez realizację rekultywacji terenów przemysłowych czy remonty budynków. W przestrzeni miejskiej pozytywnie na krajobraz oddziałuje rozbudowa infrastruktury, która sprzyja uporządkowaniu krajobrazu.** Działania inwestycyjne, które prowadzą do zajmowania przestrzeni mogą mieć negatywny wpływ na krajobraz. Dzieje się tak, gdy nie uwzględnia się aspektów krajobrazowych podczas planowania inwestycji jak również jej realizacji. Przypadek ten występuje głównie w przestrzeni pozamiejskiej, wiejskiej, gdzie nowopowstałe budynki nie wpisują się w lokalną przestrzeń. **Wszelkie projekty infrastrukturalne powinny być przeprowadzone z dbałością o tradycyjną kompozycję krajobrazu, w której się znajdują (wielkość, forma, kolorystyka budynków, identyfikacja wizualna niedominująca w krajobrazie).**
- W zakresie oddziaływań na ludzi: **Cele i priorytety Strategii ZIT KrOF niosą ze sobą poprawę jakości życia mieszkańców poprzez uzdrowienie sytuacji społeczno-gospodarczej.** Poprzez szereg działań nastąpi obniżenie bezrobocia, poprawi się dostępność do edukacji i opieki zdrowotnej mieszkańców jak również usług socjalnych (dla starszych i niepełnosprawnych). **Pozytywne oddziaływanie na ludzi będzie mieć rozwój sieci drogowej (poprawa komfortu jazdy i mobilności), poprawa gospodarki wodnej (dostęp do wody i oczyszczalni ścieków) a także modernizacja energetyczna budynków (poprawa komfortu cieplnego, ograniczenie zużycia energii).** **Oddziaływania negatywne występować będą głównie na etapie realizacji inwestycji (roboty budowlane i związane z nimi utrudnienia w ruchu, emisja spalin i pyłów) i będą mieć charakter krótkotrwały.** W fazie eksploatacji uciążliwość będzie wynikała z emisji hałasu i wibracji (drogi, linie tramwajowe).
- W zakresie oddziaływań na powierzchnię ziemi i zasoby naturalne: **Przez rozwój technologii niskoemisyjnych oraz zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń emitowanych do powietrza z transportu nastąpi ograniczenie emisji i deponowania zanieczyszczeń w glebie. Rozwój sieci kanalizacyjnej zapobiegnie niewłaściwemu gospodarowaniu ściekami, które zagrażają jakości gleb.** Działania inwestycyjne wpłyną negatywnie na ilość i jakość gleb poprzez zajmowanie powierzchni terenu (często rolnych czy leśnych)

i usuwanie warstwy humusowej pod inwestycje oraz zmiany w rzeźbie terenu oraz wzrost powierzchni uszczelnionych.

- W zakresie oddziaływań na zabytki i dobra materialne: **Zdecydowanie pozytywne oddziaływania będą się wiązać z poprawą jakości zasobów mieszkaniowych, w tym zabytkowych.** Pośredni pozytywny wpływ będą mieć również wszelkie działania służące kształtowaniu i stabilizacji rynku pracy i edukacji, ponieważ przekładają się na poprawienie ogólnego stanu gospodarczego regionu, a zatem również na odpowiednią dbałość o dobra materialne, w tym zabytki. **Większość negatywnych oddziaływań związana będzie z pracami modernizacyjnymi, podczas których może dojść do bezpośrednich mechanicznych uszkodzeń obiektów.**

W Prognozie przedstawiono także rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących oddziaływanie negatywne, przedstawiając kierunki tych działań, które będą podlegać uszczegółowieniu podczas realizacji konkretnych przedsięwzięć.

Prognoza zawiera także informację o monitoringu skutków realizacji Strategii ZIT – wskazując, iż głównymi podmiotami monitorowania są Walne Zebranie oraz Zarząd Stowarzyszenia Metropolia Krakowska z Biurem Stowarzyszenia. Zadaniem tych podmiotów jest również dokonywanie ocen osiągnięcia założonych wskaźników. Monitorowanie rzeczowe i finansowe odbywać się powinno na podstawie dostarczanych sprawozdań z realizacji: rocznych i końcowych. Kompleksowe sprawozdanie, obejmujące dane umożliwiające skuteczny monitoring rzeczowy i finansowy, powinno zawierać dane zgodnie z obowiązującymi wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju Regionalnego oraz Instytucji Zarządzającej w tym zakresie.

XII. System wdrażania

Podstawa prawna funkcjonowania oraz struktura Związku ZIT – Stowarzyszenia Metropolia Krakowska

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w odniesieniu do Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego wdrażane będą w formule zinstytucjonalizowanego partnerstwa. Gmina Miasto Kraków oraz 14 gmin KrOF powołały do życia Stowarzyszenie Metropolia Krakowska jako podmiot stanowiący wspólną reprezentację władz miejskich obszarów funkcjonalnych. Stowarzyszenie ZIT zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 24.06.2014 r. pod numerem 0000514292.

Stowarzyszenie Metropolia Krakowska działa w oparciu o ustawę o samorządzie gminnym oraz ustawę – Prawo o stowarzyszeniach. Zgodnie z art.84 Ustawy o samorządzie gminnym: W celu wspierania idei samorządu terytorialnego oraz obrony wspólnych interesów, gminy mogą tworzyć stowarzyszenia, w tym również z powiatami i województwami. Organizację, zadania oraz tryb pracy stowarzyszenia określa jego statut. Do stowarzyszeń gmin stosuje się odpowiednio przepisy Prawa o stowarzyszeniach. Stowarzyszenie posiada osobowość prawną oraz wykonuje zadania w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Stowarzyszenie nie działa w celu osiągnięcia zysku i nie prowadzi działalności gospodarczej.

Stowarzyszenie Metropolia Krakowska jest organizacją zrzeszającą jednostki samorządu terytorialnego, która tworzy zinstytucjonalizowaną płaszczyznę współpracy stowarzyszonych gmin:

1. Gmina Miejska Kraków
2. Gmina Biskupice
3. Gmina Czernichów⁴⁰
4. Gmina Igołomia-Wawrzeńczyce
5. Gmina Kocmyrzów-Luborzyca
6. Gmina Liszki
7. Gmina Michałowice
8. Gmina Mogilany
9. Gmina Niepołomice
10. Gmina Skawina
11. Gmina Świątniki Górne
12. Gmina Wieliczka
13. Gmina Wielka Wieś
14. Gmina Zabierzów
15. Gmina Zielonki

Wolę utworzenia Stowarzyszenia Metropolia Krakowska zainteresowane jednostki samorządu terytorialnego wyraziły stosownymi uchwałami.⁴¹

Stowarzyszenie pełni funkcję Związku ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne) i stanowi wspólną reprezentację jednostek samorządu terytorialnego tworzących Krakowski Obszar Funkcjonalny oraz wdrażających Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w rozumieniu **Ustawy**

⁴⁰ Gmina Czernichów przystąpiła do Stowarzyszenia Metropolia Krakowska po jego zarejestrowaniu.

⁴¹ Por. rozdział:
Tworzenie partnerstwa .

z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz.U. 2014 poz. 1146) oraz *Zasad realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce z lipca 2013 r.* zatwierdzonych przez Ministra Rozwoju Regionalnego. Siedzibą Stowarzyszenia jest Kraków.

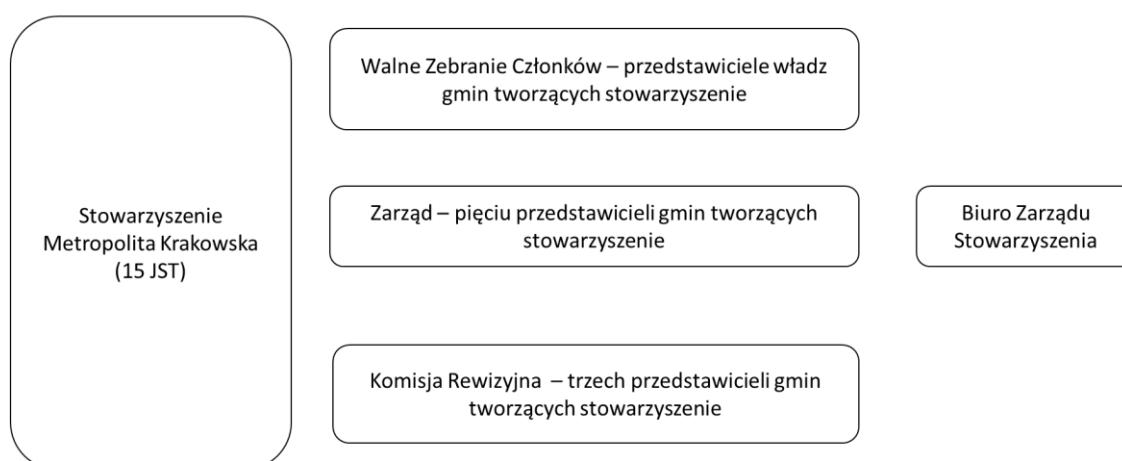
Celem Stowarzyszenia Metropolia Krakowska jest wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz reprezentowanie i obrona wspólnych interesów jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krakowa w realizacji zadań wykonywanych przez Związek ZIT. Realizując ten cel Stowarzyszenie wykonuje zadania własne poprzez:

1. reprezentowanie wspólnych interesów członków Stowarzyszenia w sprawach realizacji zadań,
2. inicjowanie i wspieranie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju ekonomicznego i społecznego członków Stowarzyszenia,
3. wspólne planowanie rozwoju - poprzez uzgadnianie i rozstrzyganie zagadnień rozwojowych,
4. współdziałanie z władzami i instytucjami odpowiedzialnymi za wdrażanie funduszy pomocowych,
5. wspieranie działań członków Stowarzyszenia zmierzających do pozyskiwania środków finansowych na realizację przedsięwzięć prorozwojowych i wspólną realizację projektów członków Stowarzyszenia ,
6. wsparcie eksperckie członków Stowarzyszenia na ich wnioski w realizacji zadań ,
7. inicjowanie i wspieranie kulturalnego rozwoju członków Stowarzyszenia,

Zarządzanie wdrażaniem Strategii ZIT i Związku ZIT odbywa się w sposób partnerski, gwarantujący członkom Stowarzyszenia ZIT, reprezentowanym w Walnym Zebraniu, szerokie uprawnienia.

Rysunek 4 Schemat organizacji Związku ZIT – Stowarzyszenia Metropolia Krakowska

Stowarzyszenie Metropolia Krakowska



Szczegółowe zasady działania Stowarzyszenia oraz uprawnienia jego organów zawiera statut (<http://metropoliakrakowska.pl/wp-content/uploads/2014/10/STATUT.pdf>).

Zasady i system wyboru oraz realizacji projektów

Stowarzyszenie Metropolia Krakowska będzie pełniło funkcję Instytucji Pośredniczącej (IP ZIT), której powierzona zostanie realizacja zadań w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014 – 2020.

Stowarzyszenie jako IP ZIT odpowiadać będzie za:

- 1) zadania związane z wyborem projektów;
- 2) monitorowanie i sprawozdawanie z realizacji ZIT w ramach RPO;
- 3) sporządzanie i aktualizację Opisu Funkcji i Procedur oraz Podręcznika Procedur IP;
- 4) prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych;
- 5) ochronę i przetwarzanie danych osobowych z zapewnieniem bezpieczeństwa i poufności danych oraz zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych.

Udział Związku ZIT w wyborze projektów będzie obejmował co najmniej:

- 1) w trybie konkursowym:
 - udział w wypracowaniu propozycji kryteriów wyboru projektów przez IZ RPO WM (co najmniej w zakresie zgodności ze Strategią ZIT),
 - współtworzenie IOK z innymi instytucjami pośredniczącymi w celu realizacji konkursów,
 - ocenę projektów w ramach Komisji Oceny Projektów (KOP) w zakresie kryteriów zgodności lub stopnia zgodności ze Strategią ZIT,
 - zatwierdzanie list ocenionych projektów zawierających przyznane oceny,
- 2) w trybie pozakonkursowym:
 - weryfikację projektów zgłoszonych przez beneficjentów i sporządzenie wstępnej listy projektów pozakonkursowych, stanowiącej załącznik do Strategii ZIT,
 - wspieranie beneficjentów w przygotowaniu projektów ujętych w wykazie projektów zidentyfikowanych (Załącznik nr 5 do SzOOP) do oceny,
 - wezwanie beneficjentów do złożenia wniosków o dofinansowanie, zgodnie z terminami wskazanymi w wykazie projektów zidentyfikowanych,
 - udział w wypracowaniu propozycji kryteriów wyboru projektów przez IZ RPO WM, (co najmniej w zakresie zgodności ze Strategią ZIT),
 - ocenę projektów pozakonkursowych w zakresie kryteriów zgodności lub stopnia zgodności ze Strategią ZIT.

Szczegółowe zadania i obowiązki Stowarzyszenie jako IP ZIT zawarte zostały w Porozumieniu w sprawie powierzenia realizacji zadań w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 pomiędzy IZ RPO WM 2014-2020 a IP ZIT, Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 oraz Wytocznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020.

Stowarzyszenie, pełniąc funkcję Związku ZIT, a w szczególności funkcję Instytucji Pośredniczącej ponosi pełną odpowiedzialność przed IZ RPO za formalną, merytoryczną i techniczną,

a także finansową stronę powierzonych zadań, zapewniając odpowiednie zasoby dla ich realizacji.

Podstawę prawną dla działań Związku ZIT w ww. zakresie stanowią:

- 1) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006,
- 2) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia Rady (WE) nr 1080,
- 3) ustawa z dnia 11 lipca 2014r o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 – 2020 (Dz. U. poz. 1146),
- 4) ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649).

Zatwierdzanie i aktualizowanie Strategii ZIT

Zgodnie z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014- 2020 (Dz.U. 2014 poz. 1146) - art. 30 ust. 6 - bezpośrednią podstawą prawną Strategii ZIT jest decyzja/uchwała Związku ZIT, w tym przypadku Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Metropolia Krakowska⁴².

Opis podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Strategii

Ze względu na szerokie i wielowymiarowe zamierzenia i oddziaływania, we wdrażanie Strategii ZIT KrOF zaangażowanych będzie bezpośrednio i pośrednio wiele podmiotów i instytucji, w tym Samorząd Województwa Małopolskiego jako Instytucja Zarządzająca RPO WM, Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości – pełniące rolę IP w zakresie priorytetów finansowanych z EFS, Stowarzyszenie Metropolia Krakowska, w tym jego Członkowie i Biuro Stowarzyszenia, a w szczególności projektodawcy ZIT i projektów komplementarnych, ostateczni użytkownicy i odbiorcy rezultatów projektów. Pełna lista beneficjentów uprawnionych do ubiegania się o przyznanie pomocy ze środków przeznaczonych na realizację strategii ZIT została zamieszczona w SzOOP RPO WM oraz SzOOP POIiŚ.

Grupami docelowymi wsparcia i ostatecznymi odbiorcami działań podejmowanych w ramach realizacji Strategii ZIT KrOF, będą:

- przedsiębiorcy zainteresowani zlokalizowaniem działalności gospodarczej w strefach aktywności gospodarczej;
- mieszkańcy województwa;

⁴² Stowarzyszenie Metropolia Krakowska jest opisane w rozdziale XIII. System wdrażania.

- instytucje i podmioty zainteresowane poprawą efektywności energetycznej infrastruktury mieszkaniowej i publicznej;
- mieszkańcy, zamieszkujący regiony o najbardziej niekorzystnych warunkach pod względem jakości powietrza i występujących tam zanieczyszczeń;
- użytkownicy infrastruktury transportowej oraz taboru, użytkownicy infrastruktury drogowej;
- dzieci w wieku przedszkolnym (w tym z niepełnosprawnościami) oraz ich rodzice/opiekunowie;
- kadra ośrodków wychowania przedszkolnego, ośrodki wychowania przedszkolnego;
- uczniowie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe;
- kadra szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne;
- opiekunowie i rodzice młodzieży z wspieranych szkół i placówek;
- uczniowie szkół gimnazjalnych (w zakresie działań z obszaru doradztwa oraz orientacji zawodowej);
- osoby korzystające z usług podmiotów leczniczych
- uczniowie ze specjalnymi potrzebami, w tym w szczególności z niepełnosprawnościami.

Zasady partycypacji podmiotów lokalnych w procesie wdrażania Strategii ZIT

Na potrzeby realizacji Strategii ZIT przyjmuje się następujące zasady partycypacji podmiotów lokalnych w procesie wdrażania strategii ZIT:

- 1) W trybie pozakonkursowym (projekty EFRR) udział podmiotów lokalnych zagwarantowany będzie poprzez:
 - konsultacje kryteriów oceny projektów z potencjalnymi wnioskodawcami
 - cykliczne spotkania z potencjalnymi wnioskodawcami służące ustaleniu szczegółów realizacji projektów.
 - w przypadku dodatkowych projektów (nie uwzględnionych w momencie uchwalenia projektu Strategii ZIT) wybór będzie dokonywany na podstawie zasad określonych Podręcznik Instytucji Pośredniczącej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020, określających w szczególności zasady naboru projektów i ich weryfikacji;
 - współpracę z podmiotami zewnętrznymi w ramach udziału w pracach Komitetu Monitorującego RPO WM
- 2) W trybie konkursowym (projekty EFS) udział podmiotów lokalnych, w tym organizacji pozarządowych, zagwarantowany będzie poprzez:
 - możliwość uczestniczenia w procesie tworzenia kryteriów oceny strategicznej oraz opiniowania kryteriów oceny w drodze konsultacji kryteriów wyboru projektów prowadzonych przez IZ RPO,
 - współpracę z podmiotami zewnętrznymi, w tym z organizacjami pozarządowymi, w ramach udziału w pracach Komitetu Monitorującego RPO WM.
 - możliwość udziału w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych poprzedzających konkursy dotyczące naboru projektów.

Na potrzeby realizacji Strategii ZIT zostanie powołany zespół gminnych koordynatorów składający się z przedstawicieli każdej z gmin tworzących SMK. Jednym z obowiązków koordynatorów będzie m.in. współpraca z lokalnymi podmiotami zaangażowanymi we wdrażanie Strategii ZIT, w tym informowanie o zasadach realizacji działań ZIT.

System monitorowania Strategii ZIT

System monitorowania wdrażania Strategii ZIT określa porozumienie, zawarte pomiędzy Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska (jako Instytucją Pośredniczącą) a Instytucją Zarządzającą RPO WM oraz podręcznik IP ZIT.

XIII. Zasada partnerstwa i zaangażowanie lokalnych partnerów w przygotowanie Strategii ZIT

Tworzenie partnerstwa

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w odniesieniu do Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego wdrażane będą w formule zinstytucjonalizowanego partnerstwa. Gmina Miejska Kraków oraz 13 gmin KrOF powołały w tym celu Stowarzyszenie Metropolia Krakowska. Poniżej przedstawiono opis działań i czynności podjętych z inicjatywy Gminy Miejskiej Kraków w ramach uzgodnień z zainteresowanymi partnerami.

Przebieg prac nad powstaniem Związku ZIT w formie stowarzyszenia gmin obejmował następujące kluczowe wydarzenia:

- 16 września 2013 r., list Prezydenta Miasta Krakowa do Gmin wchodzących w skład Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego (dalej: Gmin ZIT KrOF) w sprawie złożenia deklaracji przystąpienia do Związku ZIT, akceptacji proponowanych przez MRR oraz UMWM rozwiązań oraz opinii nt. proponowanej przez GMK formy prawnej, tj. porozumienia.
- 3 października 2013 r. – odpowiedź Gmin ZIT KrOF – wyrażająca deklarację przystąpienia do Związku ZIT, w której nastąpiła akceptacja Prezydenta Miasta Krakowa jako przewodniczącego, złożono propozycję zawiązania stowarzyszenia w celu realizacji ZIT.
- 29 listopada 2013 r. – spotkanie Gmin ZIT KrOF w siedzibie UMK w celu omówienia formy prawnej Związku ZIT oraz projektu „Założeń Ramowych Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego” – przygotowanych przez Gminę Miejską Kraków. Podjęto decyzję o utworzeniu międzygminnego zespołu prawnego ds. wypracowania formy prawnej Związku ZIT.
- 19 grudnia 2013 r. – spotkanie Gmin ZIT KrOF w siedzibie UMK w celu omówienia wyników prac międzygminnego zespołu prawnego opracowującego ramy prawne dla zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa oraz Założeń Ramowych Strategii ZIT. Zgoda Prezydenta Miasta Krakowa na realizację ZIT poprzez stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego.
- styczeń – luty 2014 r. – uchwały Rad Gmin w sprawie zgody na utworzenie i przystąpienie do Stowarzyszenia „Metropolia Krakowska”.
- 27 marca 2014 r. – spotkanie założycielskie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w siedzibie UMK. Podjęto uchwały w sprawie: uchwalenia statutu Stowarzyszenia, wyboru Komitetu Założycielskiego Stowarzyszenia, powołania Zarządu Stowarzyszenia, powołania Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia, ustalono tymczasową siedzibę stowarzyszenia oraz udzielono pełnomocnictwa procesowego Panu Krzysztofowi Stefańskiemu z Zespołu Radców Prawnych Urzędu Miasta Krakowa do przeprowadzenia czynności zmierzających do rejestracji Stowarzyszenia w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Komitet Założycielski Stowarzyszenia Metropolia Krakowska objął następujących reprezentantów gmin-członków Stowarzyszenia:

1. Jacek Majchrowski Prezydent Miasta Krakowa - reprezentujący Gminę Miejską Kraków
2. Henryk Gawor Wójt Gminy Biskupice - reprezentujący Gminę Biskupice
3. Józef Rysak Wójt Gminy Igołomia - Wawrzeńczyce - reprezentujący Gminę Igołomia-Wawrzeńczyce
4. Marek Jamborski Wójt Gminy Kocmyrzów - Luborzyca - reprezentujący Gminę Kocmyrzów- Luborzyca
5. Wacław Kula Wójt Gminy Liszki - reprezentujący Gminę Liszki
6. Antoni Rumian Wójt Gminy Michałowice - reprezentujący Gminę Michałowice
7. Krzysztof Bolesław Musiał Wójt Gminy Mogilany - reprezentujący Gminę Mogilany
8. Roman Ptak Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice - reprezentujący Gminę Niepołomice
9. Adam Najder Burmistrz Miasta i Gminy Skawina - reprezentujący Gminę Skawina
10. Witold Słomka Burmistrz Miasta i Gminy Świątniki Górne - reprezentujący Gminę Świątniki Górne
11. Artur Koziół Burmistrz Miasta i Gminy Wieliczka - reprezentujący Gminę Wieliczka
12. Tadeusz Wójtowicz Wójt Gminy Wielka Wieś - reprezentujący Gminę Wielka Wieś
13. Elżbieta Burtan Wójt Gminy Zabierzów - reprezentująca Gminę Zabierzów
14. Bogusław Król Wójt Gminy Zielonki - reprezentujący Gminę Zielonki.

Wolę utworzenia Stowarzyszenia Metropolia Krakowska zainteresowane jednostki samorządu terytorialnego wyraziły uchwałami:

- Nr XCVI/1437/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 29 stycznia 2014 r.,
- Nr L/356/14 Rady Gminy Biskupice z dnia 30 stycznia 2014 r.,
- Nr LI.386.2014 Rady Gminy Czernichów z dnia 31 marca 2014 r.,⁴³
- Nr XXXN/291/2014 Rady Gminy Igołomia-Wawrzeńczyce z dnia 28 stycznia 2014 r.,
- Nr XXXV /245/2014 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzyca z dnia 6 lutego 2014 r.,
- Nr XLI359/2014 Rady Gminy Liszki z dnia 27 stycznia 2014 r.,
- Nr XLI270/2014 Rady Gminy Michałowice z dnia 30 stycznia 2014 r.,
- Nr XXXI/274/2014 Rady Gminy Mogilany z dnia 27 stycznia 2014 r.,
- Nr XXXVII/508/14 Rady Miejskiej w Niepołomicach z dnia 30 stycznia 2014 r.,
- Nr XXXIX/480/14 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 29 stycznia 2014 r.,
- Nr XLI337/2014 Rady Miejskiej w Świątnikach Górnych z dnia 27 stycznia 2014 r.,
- Nr XLI/548/2014 Rady Miejskiej w Wieliczce, z dnia 6 lutego 2014 r.,
- Nr XXXV/379/2014 Rady Gminy Wielka Wieś z dnia 30 stycznia 2014 r.,
- Nr XLII/368/14 Rady Gminy Zabierzów z dnia 31 stycznia 2014 r.
- Nr XXXIII/51/2014 Rady Gminy Zielonki z dnia 6 lutego 2014 r.

Sądowa rejestracja Związku ZIT w Krajowym Rejestrze Sądowym zakończyła się dokonaniem wpisu SMK pod numerem KRS: 0000514292.

⁴³ Gmina Czernichów przystąpiła do Stowarzyszenia Metropolia Krakowska po jego zarejestrowaniu.

Konsultacje

Działania wewnętrzne

Od momentu ukonstytuowania się organów SMK i jego rejestracji, Związek ZIT podjął różnorodne działania służące wypracowaniu ostatecznego kształtu Strategii ZIT oraz zasad pracy Stowarzyszenia Metropolia Krakowska i jego Biura.

Spotkania Przedstawicieli władz gmin tworzących Stowarzyszenie Metropolia Krakowska, objęły:

1. 30 czerwca 2014 r. – Walne Zebranie Członków – zatwierdzenie wstępnego projektu Strategii ZIT
2. 23 września 2014 r. – Walne Zebranie Członków – omówienie zaktualizowanej listy projektów oraz analiza uwag SW i MIR do projektu Strategii ZIT
3. 9-10 października 2014 r. – warsztaty strategiczne dotyczące wyzwań rozwojowych KrOF
4. 17 grudnia 2014 r. – Walne Zebranie Członków – informacja o wynikach negocjacji RPO WM i podziale alokacji dostępnej na realizację Strategii ZIT
5. 26 lutego 2015 r. – konsultacje ws. listy projektów zgłoszonych do realizacji w ramach Strategii ZIT
6. 5 marca 2015 r. – konsultacje ws. listy projektów zgłoszonych do realizacji w ramach Strategii ZIT
7. 16 marca 2015 r. – konsultacje ws. projektu Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WM,
8. 26-27 marca 2015 r. – warsztaty dotyczące projektu Strategii ZIT, Walne Zebranie Członków, zatwierdzenie projektu Strategii ZIT w wersji 2.0
9. 15 czerwca 2015 r. – Walne Zebranie Członków, zatwierdzenie projektu Strategii ZIT w wersji 3.0

W tym czasie odbyło się 10 spotkań zespołu gminnych koordynatorów ds. Strategii ZIT (15-osobowy zespół złożony jest z pracowników urzędów Gmin tworzących Stowarzyszenie Metropolia Krakowska, odpowiadających za wypracowanie rozwiązań i ich konsultowanie z właściwymi jednostkami organizacyjnymi i podmiotami zewnętrznymi na szczeblu danej JST). Z konsultacji opracowano „Raport z realizacji spotkań informacyjno-konsultacyjnych dotyczących instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego” w gminach tworzących Stowarzyszenie Metropolia Krakowska”, zawierający szczegółowe informacje o podjętych działaniach.⁴⁴

Wśród tych spotkań, w październiku 2014 r. odbyły się warsztaty strategiczne dla gminnych przedstawicieli Związku ZIT – Gmin Członkowskich Stowarzyszenia Metropolia Krakowska (dwudniowe spotkania w dwóch grupach: organów wykonawczych Gmin – Wójtowie/Burmistrzowie/Prezydent oraz Gminnych Koordynatorów). Cele spotkań ustalone zostały dwukierunkowo. Po pierwsze, jako przekazanie wiedzy oraz uporządkowanie doświadczeń uczestników w zakresie problematyki rozwoju obszarów funkcjonalnych dużych miast, polityki terytorializacji oraz zintegrowanych inwestycji terytorialnych w skali obszarów funkcjonalnych. Po drugie, spotkania służyły pozyskaniu od uczestników w drodze konsultacji i badań jakościowych informacji oraz stanowisk odnośnie procesu budowania Strategii ZIT KrOF, kierunków i instrumentów możliwego współdziałania gmin w ramach KrOF i Stowarzyszenia Metropolia

⁴⁴ Stowarzyszenie Metropolia Krakowska, Kraków, marzec 2015 r.

Krakowska. Uczestnikom biorącym udział w części warsztatowo-konsultacyjnej zapewniono anonimowość wypowiedzi i przedstawianych ocen.

Do podstawowych wniosków z konsultacji zaliczyć należy zidentyfikowane przez uczestników potrzeby, w tym m.in.: współpracy gmin KrOF wykraczającej poza możliwości stworzone w ramach wspierania ZIT, identyfikacji i wdrażania projektów komplementarnych dla ZIT, stworzenia modelowych rozwiązań planistycznych i świadczenia usług w ramach KrOF; zapewnienia spójności rozwiązań planistycznych wypracowanych w ramach KrOF z planami i programami poszczególnych gmin. Pogłębiona analiza danych pozyskanych w ramach przeprowadzonych badań jakościowych uwzględniona została przy opracowywaniu Strategii KrOF ZIT, uzupełniając część diagnostyczną oraz wspierając proces ustalania celów i narzędzi. Z konsultacji został sporządzony raport.

Równoległe w okresie lipiec 2014-marzec 2015 miały miejsce konsultacje i uzgodnienia tzw. branżowe. Spotkania i konsultacje „branżowe” poświęcone realizacji projektów w ramach poszczególnych działań Strategii ZIT.

1. Działanie 1.1.1: Promowanie przedsiębiorczości, poprzez budowę i rozbudowę metropolitalnej sieci stref aktywności gospodarczej (SAG) wraz z obsługującą je infrastrukturą – **PI 3a** strefy gospodarcze

Konsultacje z przedstawicielami JST dotyczące możliwości realizacji projektów polegających na uzbrojeniu terenów inwestycyjnych.

Termin konsultacji: lipiec 2014 r. – marzec 2015 r.

2. Działanie 2.1.1: Modernizacja energetyczna obiektów publicznych i mieszkaniowych, inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali KrOF – **PI 4c** modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej

W wyniku konsultacji prowadzonych z przedstawicielami JST uzgodniono listę budynków na terenie KrOF wymagających modernizacji energetycznej.

Termin konsultacji: lipiec 2014 r. – marzec 2015 r.

3. Działanie 2.1.3: Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez rozwój zrównoważonego transportu metropolitalnego – **PI 4e(t)** niskoemisyjny transport

Stowarzyszenie koordynowało działania mające na celu wypracowanie koncepcji funkcjonowania transportu publicznego na terenie KrOF. W toku prac zabrano wiele danych oraz przeprowadzono szereg spotkań z przedstawicielami JST w wyniku których stworzono koncepcję systemu transportu Karkowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Koncepcja zawiera informacje o zintegrowaniu projektów transportowych planowanych do realizacji w ramach środków ZIT (pula RPO WM i POIiŚ) oraz pozostałych projektów transportowych istotnych dla funkcjonowania systemów transportowych KrOF. Koncepcja transportu stanowi załącznik nr 5 do Strategii ZIT.

Termin konsultacji: październik 2014 r. – marzec 2015 r.

4. Działanie 2.2.1: Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej, w postaci budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych i wodociągowych – **PI 6b** gospodarka wodno-ściekowa

Stowarzyszenie koordynowało działania mające na celu identyfikację deficytów kanalizacyjnych oraz wypracowanie listy projektów kanalizacyjnych planowanych do realizacji w ramach środków ZIT oraz środków POIiŚ 2014-2020. Mapa deficytów kanalizacyjnych została zamieszczona w załączniku nr 1 do Strategii ZIT (Rysunek 26).

Termin konsultacji: styczeń 2015 r. – marzec 2015 r.

5. Działanie 2.2.2: Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami – **PI 6a** gospodarka odpadami

Stowarzyszenie przeprowadziło rozeznanie problemów i potrzeb w zakresie gospodarki odpadami. W wyniku przeprowadzonych konsultacji wypracowano listę projektów planowanych do realizacji w ramach tego działania.

Termin konsultacji: styczeń 2015 r. – marzec 2015 r.

6. Działanie 1.1.2. Rozwijanie infrastruktury drogowej KrOF zapewniającej dostępność do sieci TEN-T lub sieci dróg krajowych i wojewódzkich. – **PI 7b** drogi lokalne

Zadania zbieżne z zadaniami wykonywanymi w ramach PI 4e(t)

Termin konsultacji: październik 2015 r. – marzec 2015 r.

7. Działanie 2.3.2: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych; Działanie 2.4.1: Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie usług w sferze wychowania przedszkolnego; Działanie 2.4.2: Rozwinięte, dopasowane do potrzeb rynku pracy systemy kształcenia, szkolenia zawodowego – **PI 9a, 10i, 10 iv** (pomoc społeczna, edukacja przedszkolna, edukacja zawodowa).

Stowarzyszenie prowadziło działania mające na celu wypracowanie kryteriów wyboru projektów.

Termin konsultacji: styczeń 2015 r. – marzec 2015 r.⁴⁵

Działania zewnętrzne

W okresie tworzenia Strategii ZIT Stowarzyszenia Metropolia Krakowska podjęto szereg działań służących informowaniu i konsultowaniu, skierowanych do mieszkańców KrOF oraz szerzej do opinii publicznej.

1. Zgodnie z zapisami prawa w ramach opracowywania Prognozy oddziaływania na środowisko Strategii ZIT w listopadzie 2014 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu Strategii wraz z prognozą. W ich ramach w ówczesnej siedzibie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w Krakowie, przy ul. Grunwaldzkiej 8 oraz na stronie internetowej pod adresem: bip.malopolska.pl/metropoliakrakowska wszyscy zainteresowani mogli zapoznać się z treścią tych dokumentów. Zagwarantowano możliwość składania uwag i wniosków do nich w formie pisemnej, przez okres 21 dni od daty podania obwieszczenia do publicznej

⁴⁵ Tamże.

- wiadomości. Uwagi i wnioski do Prognozy można było składać od dnia 17 października do 7 listopada 2014 r. wykorzystując formularz zgłaszania uwag, udostępniony na stronie: bip.malopolska.pl/metropoliakrakowska. W toku opiniowania oraz konsultacji społecznych nie zgłoszono uwag do prognozy oddziaływania na środowisko.
2. Działalność Związku ZIT oraz realizacji ZIT zainaugurowała uroczysta konferencja pt. „Wyzwania metropolitalne Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego”, która odbyła się 6 listopada w ICE Kraków Congress Centre. Spotkanie w udziale ponad 400 osób, w tym przedstawiciele 15 gmin tworzących Stowarzyszenie Metropolia Krakowska. Wśród prezentacji konferencyjnych miało miejsce wystąpienie Marszałka Województwa Małopolskiego Marka Sowy prezentacje zagadnień dot. rozwoju metropolitalnego w kontekście nowej polityki regionalnej (m.in. o nowej polityce przemysłowej i innowacjach mówił wiceprezes Krakowskiego Parku Technologicznego Krzysztof Krzysztofiak; kwestie związane z transportem omówił dr hab. Andrzej Szarata z Politechniki Krakowskiej, problematyce społeczności metropolitalnej poświęcone było wystąpienie Jacka Kwiatkowskiego, dyrektora Wydziału Programów i Projektów Małopolskiego Instytutu Samorządu i Administracji). Konferencja pozwoliła na szersze zaistnienie problematyki ZIT oraz działalności Stowarzyszenia Metropolia Krakowska zarówno w odbiorze lokalnych i regionalnych partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych, jak i w mediach, a dzięki ich przekazom wśród opinii publicznej i mieszkańców KrOF.
 3. W grudniu 2014 i lutym 2015 roku na zlecenie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska konsultanci FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji wraz z pracownikami biura stowarzyszenia, zrealizowali cykl spotkań informacyjno-konsultacyjnych, dotyczących instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego” w gminach tworzących wspomniane Stowarzyszenie. W dniach od 8 do 17 grudnia 2014 spotkania odbyły się w gminach: Biskupice, Czernichów, Igołomia-Wawrzeńczyce, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki, a 4 i 17 lutego 2015 w Krakowie. Celem spotkań była promocja działalności Stowarzyszenia Metropolia Krakowska oraz idei Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), prezentacja założeń do Strategii ZIT dla KrOF i ich skonsultowanie, a także stworzenie bazy osób, organizacji i instytucji, zainteresowanych współpracą w procesie tworzenia i wdrażania Strategii ZIT. Uczestnikami spotkań byli przedstawiciele 3 głównych środowisk lokalnych, tj. sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego. Program spotkań obejmował krótką część wykładową, część dyskusyjną, mającą na celu zebranie uwag i komentarzy do przedstawionego planu operacyjnego Strategii ZIT dla KrOF (w kontekście najważniejszych wniosków z diagnozy i zdefiniowanych czynników analizy SWOT), a także badanie ankietowe. Kwestionariusz ankiety obejmował pytania, dotyczące rozwoju współpracy gmin tworzących Stowarzyszenie Metropolia Krakowska, oraz oceny ważności poszczególnych priorytetów i działań zdefiniowanych w ramach Strategii ZIT dla KrOF dla rozwoju społeczno-gospodarczego danej gminy oraz całej Metropolii Krakowskiej. Odpowiedzi udzielone w ramach ankiety zostały podsumowane i zaprezentowane w ramach raportu, opracowanego przez MISTiA, w marcu 2015 r. Wyniki konsultacji zostały uwzględnione w części diagnostycznej Strategii oraz stanowiły jedną z podstaw do określania celów i priorytetów.
 4. W dniach 13-16 marca 2015 r. w siedzibie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska odbyły się trzy spotkania konsultacyjne dotyczące kryteriów wyboru projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach ZIT KrOF. Zaproszenie do udziału w spotkaniach zostało zamieszczone na stronie internetowej Stowarzyszenia oraz dodatkowo przesłane do gminnych koordynatorów ZIT i Krakowskiej Rady Działalności Pożytku

Publicznego. Spotkania dotyczyły trzech obszarów tematycznych, w ramach których Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 przewiduje wsparcie ze środków EFS w formule ZIT, tj. pomocy społecznej, wychowania przedszkolnego oraz szkolnictwa zawodowego. Łącznie w spotkaniach wzięło udział blisko 60 osób, reprezentujących środowiska związane z pomocą społeczną, oświatą i edukacją z terenu KrOF. Ze spotkań sporządzony został raport, a jego wyniki zostały uwzględnione w zapisach Strategii dotyczących projektów finansowanych z EFS.

Obok przedstawionych wyżej działań, należy podkreślić, że zapewnienie spójności zapisów Strategii z dokumentami unijnymi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi, w tym strategiami Gmin KrOF (por. rozdział Dokumenty lokalne – Krakowa i gmin strefy podmiejskiej) oznacza, że zarówno cele, jak i priorytety oraz działania Strategii ZIT są zgodne z celami dokumentów planistycznych poddawanych szerokim konsultacjom społecznym z różnymi grupami interesariuszy.

Załączniki Strategii ZIT

Załącznik nr 1 – Diagnoza obszaru wsparcia

Załącznik nr 2 – Matryca logiczna

Załącznik nr 3 – Wykaz projektów zgłoszonych do realizacji w ramach trybu pozakonkursowego

Załącznik nr 4 – Projekty komplementarne i uzupełniające POIiŚ

Załącznik nr 5 – Koncepcja systemu transportu KrOF



Stowarzyszenie Metropolia Krakowska
Krakow Metropolis Association

ul. Reymonta 20
30-059 Kraków • Polska

tel. / phone: +48 12 34 18 512

www.metropoliakrakowska.pl
biuro@metropoliakrakowska.pl



www.metropoliakrakowska.pl

